

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Malleus maleficarum

Institoris, Heinrich

[Speyer], nicht nach 14. Aug. 1490

Tercia pars operis super modos exterminandi vel ad minus pugiendi per
debitam iusticiam

[urn:nbn:de:bsz:31-310136](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310136)

3° po

dū ex post gravissime molestati et p̄cipue no-
curnis temporibus fuerunt. et hoc in corū
penam deus permisit. signum autē q̄ libera-
ti erant ex illo agnoscebat. quia pecunia in
bursis aut capsulis post p̄fessionē deficiebat
super q̄ plurima gesta deduci possent sed bre-
uitatis causa obmittunt.

¶ Sequitur tertia pars toti^o operis sup mo-
dos exterminandi vel ad minus puniendi p̄
debitā iusticiam in foro ecclesiastico et civili
et habebit questiones. xxxv. generalis tamē
et introductoria premititur.

Utrum malefice et earū fautores
receptatores et defensores ita subij-
ciuntur iudicio ecclesiastico dio-
cesano et civili q̄ ab earū in-
quisitione valēt hereticę pravi-
tatis inquisitores esse exonerati. Et arguitur
q̄ sic. Nam in ca. accusatus. §. sane. li. vi. dicitur.
Sane cum negociū fidei qd̄ summe pri-
uilegiatū existit. per occupationes alias non
debeat impediri pestis inquisitores hereticę
a se de apostolica deputati. de diuinationibz
aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste
intromittere se nō debēt nec punire talia ex-
ercentes. sed relinquere suis iudicibus puni-
endos. Recidit obstare q̄ heresis malefica-
rum hic nō exprimitur. tum qz eisdes penis in
foro cōscientie puniunt. de cōse. dist. ij. p̄ di-
lectione. Si diuinator et maleficorū pecca-
tum occultū sit interponit penitētia. xl. dierū
si notoriū eucharistia denegat. et quoz in ea-
dem pena etiā idem iudiciū decernit. tum eti-
am quia eadē vtrobiqz videtur esse culpa. cū
sicut sortilegi iudiciū sortiunt. ita malefice
nocumenta creaturarū a demonibz expectāt
et exigunt vtrobiqz quod a solo deo querens-
dum est a creaturis illicite requirētes. vnde
vtrobiqz peccatū idolatrię ad quem sensum
Ezechie. xxi. notat q̄ rex babilonis stetit in
biuic in capite duarū viarū cōmiscens sagi-
tas interrogauit idola. Preterea si dicatur q̄
ca. restringit diuinatores et sortilegos super
crimen heresis. in quo subesse debēt iudicio
inquisitorū cum dicit. nisi heresim supent ma-
nifeste. ita q̄ ad minus diuinatores et sortile-
gi hereticales sint eis subiecti. Contra. qz tūc
essent dandi diuinatores artificiales. de quibz
nullibi in scripturis sit mētio. Preterea
si malefice sunt inquisitorū iudicio subiecte.
hoc erit p̄pter crimen heresis. sed qz facta ma-
leficarum sine heresi possunt fieri. Probat.

Nam sicut cōculcare corpus christi in luto
quod valde horrendū esset peccatū pōt fieri
sine errore in intellectu. et per cōsequens eti-
am sine heresi. quia stat firmiter aliquē crede-
re ibi esse corpus p̄ijceret tamē in luto ad cō-
placendum demoni ex aliquo pacto. ideo vt
optatum finē puta thesauri inuentionē vel si-
mile obtineret. ita et facta maleficarū sine er-
rore fidei licet non absqz grandi peccato fieri
possunt. vnde in illo casu vtriqz iudiciū in-
quisitorū subterfugiunt et suis iudicibz relin-
quuntur. Preterea sicut Salomon dijs sua-
rum vxozum reuerentiā exhibuit p̄pter com-
placentiā. nec tñ p̄pterea apostasiā p̄fidie in-
currebat. quia mente fidelis et verā fidē sem-
per retinuit. ita et malefice p̄pter reuerentiā
quā exhibent diabolo p̄pter pactum inicum
mente fidē retinentes nō sunt p̄pterea hereti-
ce nuncupande. Preterea si dicat q̄ oēs ma-
lefice fidem habent abnegare. vnde et hereti-
ce iudicande. Contra. quia i casu quo etiā mē-
te et corde abnegarent adhuc nō hereticę sed
apostate nuncupantur. et cum sit differentia
inter hereticū et apostatā. et heretici inquisi-
torū iudicio subijciunt. vtriqz malefice coz-
iudiciū subterfugere habēt. Preterea. xxvi.
q. v. dicit. Epi eorumqz ministri oibus mo-
dis elaborare studeant vt p̄nitiosam et a za-
bulo inuentā sortilegā et magicā artē ex par-
rochjs suis penitus eradicare studeant. Et
si aliquē virum aut mulierē huius sceleris se-
ctatorē inuenerint turpiter debonestatuz de
parrochjs suis eijciāt zc. vñ cum ca. dicat su-
is iudicibus relinquāt. et quia loquit in plu-
rali tam de ecclesiastico q̄ civili iure. ideo ad
minus per. c. alle. subdunt diocesanoz iudi-
cio. Et si diocesani etiam seipsos exonerare
vellent. put inquisitores p̄fatis iam tactis ar-
gumentis rationabiliter facere vident vellent
qz maleficarū punitionē ad temporales iudi-
ces retorquere. His argumentis p̄babiliter
hoc facere possent. habet in. c. vt inquisitoris.
§. p̄hibemus qz districtius p̄fatis dñis tem-
poralibus et rectoribus ipozumqz officialis
bus. ne ipi de hoc crimine cum sit mere eccle-
siasticum quoqz mō cognoscant vel iudicēt
Et loquit de crimine heresis. sequitur ergo q̄
vbi crimen nō est mere ecclesiasticuz sicut est
crimen in hmōi maleficis qui p̄pter damna
temporalia que ab eis inferunt a civili et nō
ab ecclesiastico debent puniri. Preterea. l.
de iudeis. l. vlti. in fi. dicit. Ternat preterea
bona sua p̄scripta. et mox sanguinis pena de-
stinandus qui fidem xp̄i expugnabit puer-
sa doctrina. q̄ si dicat q̄ lex loquit de iudeis

n i

73

conu ersis et post redeuntibus ad ritū iudeo-
rum: instantia nō valet. immo argumentum
amplius per hoc fortificat. eo q̄ cum tales p̄-
pter apostasia a fide iudex civilis habet puni-
re. q̄ etiā maleficus fidē abnegatē cū abnega-
tio fidei in toto vel in pte sit fundamentū ma-
leficarū. **P**reterea licz in solutione dicat q̄ p̄
eodē apostasia et heresis sit capiendū. adhuc
tamē ecclesiasticus iudex nō se habet de eis
intromittere sed civilis. nam occasione ques-
tionis heresum nullus debet populum cō-
mouere. sed p̄ses debet per se prouidere. **I**n
autenti. de manda. princ. id est de mandatis
principum. coll. iij. §. neq̄ occasione. vbi di-
citur. neq̄ occasione religionum heresumq̄
questionis p̄mittas alicui puinciam cōmo-
uere. aut aliter quā ad p̄ceptione iniungi p̄-
uinciam cui p̄sides. sed ip̄e p̄uidebis cum cō-
petenti vtilitate fiscalibus et que alia sunt p̄-
scrutari et nō p̄mittere aliquid fieri circa no-
stras p̄ceptiones occasione religionū. **P**a-
tet ex his q̄ de expugnante fidē nullus debet
sa intromittere nisi p̄ses. **P**reterea si cog-
nitio iudiciū et punitio talium maleficarū nō spe-
ctaret totaliter ad civilē iudicem. quō leges
de his tribz se intromittere possent. **P**ā. **L.**
de maleficiis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. oēs il-
los quos vulgus maleficos vocat capitali
pena subijcit. et e. l. militi. bestiis obijcere des-
cernit qui magica arte vite innocentū insidi-
antur. **I**tem q̄ questionibz et tormentis ad in-
terrogandū subijci debeant. et q̄ ad eoz ac-
cusationē quilibet admitti debeat. et q̄ null⁹
fidelium sub pena exilij et amissione oim bono-
rum cum eis p̄cipiat cū multis alijs penis
annexis. q̄ legenti illas leges occurrūt. **C**ō-
trario vero et p̄ veritate legū doctores talium
maleficarū p̄uincionē in ecclesiasticū iudicē
possunt retorquere vt simul copulatiue habe-
ant cognoscere et iudicare. et hoc sic p̄batur.
In crimine canonico p̄ses cū metropolita-
no habet discernere et nō metropolitanus p̄-
se sed adiuncto p̄sede. p̄z in auten. de man.
prin. §. si vero canonicū sit qd̄ querit. vna cū
metropolitano puincie hoc disponere et de-
cernere p̄uidebis. siue alij quidā dubitāt. glo-
sa. id est in fide. quo casu solus cognoscat. si-
ue alij quidā glo. sa. tunc ep̄s cum p̄sede. l. co-
gnoscat et cause deo dare amabile et decibile
terminū. qui et decenter orthodoxam custo-
diat fidē. et indemnitate p̄curet fiscalibus. et
nostros subiectos seruet inuolatos. glo. sa. id
est eos nō corumpat in fide. **P**reterea prin-
ceps secularis licet puniat pena sanguinis.
nō t̄m p̄ hoc iudiciū ecclesie excludit. cui⁹ est

cognoscere et diffinire. immo necessario p̄es
supponit. vt p̄z. **L.** de summa trini. et si. ca. l.
i. in fi. et extra de here. c. ad abolendā. et c. ver-
gentis. et c. excommunicam⁹. i. et. ij. immo ea-
dem pena est et fm leges. et fm cano. vt patet
L. de hereticis. l. manicheos. 7. l. arriani. vñ
et ad eos p̄inet p̄cipue insimul et non diuisi-
sim talium punitio. **P**reterea sicut leges decer-
nunt clericos a p̄p̄is iudicibz emendari et
nō a p̄alibus seu secularibus. eo q̄ crimen ec-
clesiasticū in eis censet. ita et maleficarū cri-
men etiam sit partim civile et partim ecclesia-
sticum p̄pter damna p̄alia et fidē quā violat
Ideo ad vtriusq̄ partis iudices p̄inet ad co-
gnoskendū iudicandū et puniendū. **E**t forti-
ficatur ratio in auten. vt clerici apud p̄p̄ios
iudices. §. si vero. colla. vi. vbi dicit. **S**i ve-
ro ecclesiasticū sit delictū egens castigatione
ecclesiastica et multa. deo amabilis ep̄s hoc
discernat nihil cōmunicantibz clarissimis p̄-
uincie iudicibus. **N**ec enī volum⁹ talia ne-
gocia omnino scire civiles iudices cū opor-
teat talia ecclesiastice examinari et emendari
aias delinquentium p̄ ecclesiasticā multā: fm
sacrasz diuinas reglās. quas et nostre sequi
nō dedignant leges. hec ibi. **U**n 2 p̄ oppositū
crimen mixtum ab vtriusq̄ est puniendū. **R**e-
sponsio cum principalis intentio nostra in
hoc opere sit ab inquisitione maleficarū q̄tum
cum deo fieri posset: nos inquisitores partium
superioris almanie exonerare suis iudicibz ad
puniendū relinquendo. et hoc p̄pter negocij
arduitatē. dum t̄m indemnitate fidei et saluti
animarū nō eo minus p̄uideat. quare 2 p̄is
opus aggressi sumus. ip̄is iudicibus modō
cognoscendi diffinendi et sententiādi relin-
quendo. **I**deo ad ostendendū q̄ ep̄i p̄tra ma-
leficas in multis p̄cedere possint etiam seclu-
sis inquisitoribus. licet ip̄i ep̄iscopi sine tem-
porali et civili iudicio vbi punitio transit in
vindictā sanguinis nō ita p̄cedere valeant.
expedit certas opiniones alioz inquisitorū
in diuersis regnis hispanie in mediū deduce-
re. et illas salua eozū semp reuerentia. cū sub
ordine vno predicatoz militamus. infringe-
re vt eo clarior in singulis habeat intellect⁹.
Est itaq̄ eoz opinio q̄ omnes malefici sorti-
legi diuinatores nigromanti: et breuiter sub
quocūq̄ genere diuinationū existant et qui
fidem sacrā semel susceperūt et p̄fessi sunt ius-
dicio inquisitorū subiaccant. taliter vt in tri-
bus que notantur in ca. multo: um querela.
in prin. de here. in clemen. nec inquisitor sine
ep̄iscopo. nec ep̄iscopus sine inquisitore p̄ce-
dere habeat. **L**icet in quinq̄ alijs vnus sine

altero pcedere valeat. si cui placet capitulum
legat et inueniet. vñ autē e tribus est senten
tia definitiua ad quā vnus sine altero nō de
bet pcedere. et hoc vbi p̄fati heretici sunt ba
bendi. **Ad** dunt insup blasphemos. et q̄cūq̄
mō demones inuocantes. et excomunicatos
qui in excomunicacione steterunt p̄ annū aīo cōtū
maci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei
sub certis casibus et plura alia includūt. p̄ q̄
auctoritas ordinarioꝝ nimis enervat. et no
bis inquisitoribus amplioꝝa onera imponū
tur minus securi corā tremendo iudice q̄ vti
q̄ districtā a nobis sup cōmissi officij eriget
rationē. et quia eorū opinio nō infringit. ni
si eorū fundamentū sit annullatū. **I**deo nō
tandum q̄ principale fundamentū p̄ glosato
res canonū et p̄cipue sup cā. accusatus. et. s̄.
sane. et sup verba heresim sapiant manifeste
accipiūt. fundant insup se sup dicta theolo
gorū. **T**hōme Alberti **B**onauen. in. ij. sentē
tiarum. di. vij. **E**x his specialiter aliqua expe
dit recitatē. Nam vbi ca. dicit vt in argumē
to primo dēductū est q̄ inquisitores hereti
ce prauitatis de sortilegijs ⁊ diuinationibus
se nō debēt intromittere nisi heresim sapiant
manifeste. dicunt q̄ sortilegi vel diuinatores
sunt duplices. scz artificiales et hereticales.
et p̄imi dicunt meri diuinatores qz vicz me
re et arte agunt. de quibz etiā loquit. c. et teno
re. extra de sortilegijs. vbi dicit. q̄ vdalricus
p̄biter cum quodā infami hoc est diuinato
re. dicit glo. ad secretū locū perrexit. nō ea in
tentione vt demonē inuocaret. q̄ si dicat. quia
hoc fuisse hereticum. sed vt cum inspectione
astrolabij furtuz quoddā inueniret. quasi di
cat q̄ est mera diuinatio vel sortilegiū. **S**e
cundi vero hereticales dicunt diuinatores q̄
in eorū arte demonibus aliquē honorē latric
vel dulie impendunt qui diuinando futura
predicere conant. vel aliquid simile qd̄ here
sim sapiat manifeste exercent. ⁊ tales iudicio
inquisitorū sicut et alij heretici subiacent. **E**t
q̄ hec sit mens ca. pbant per canonistas glo
santqz verbū saperēt. **N**am Jo. an. sup alle.
c. accusatus. et ver. saperent. dicit ita saperēt.
sicut est circa aras idolorū nephasias preces
emittere. sacrificia offerre demones cōsulere
eorūqz responsa suscipere. vel associāt sibi
p̄pter sortes exercendas hereticos. vel faciūt
p̄dicta cum sanguinē vel cum corpore christi
vel in sortibz vt possint habere responsa. puē
rum rebaptisant vel his similia. **A**d eundem
sensum allegant **A**rchi. sup eo. c. et. s̄. sane. et
super eodē verbo saperent.

Item allegat Jo. mo. Raymundū. **S**uibel.
de monte. **L**audu. Item pbant per determi
nationē ecclesie ex p̄cilio acquirenti. xxvi. q.
v. epi. vbi h̄mōi mulieres supstitiose infideles
nominant cū dicūt. vtinā hē sole i sua p̄fidia
perissent. et p̄fidia in christiano dicūt heresis
Unde et inquisitorū hereticoꝝ iudicio sunt
subiecti. **P**robant insuper p̄ theologos. **P**ri
mo per sanctū **T**ho. in. ij. senten. di. vij. vbi
querit. vtrū vti auxilio demonis sit peccatū
vbi inter alia hec verba dicit sup illud **E**sa.
vij. **N**unquid nō populus a deo suo requi
ret visionē. **I**n omnibus in quibz cōplemen
tum operis ex virtute demonis expectat est
apostasia a fide. p̄pter pactū initum cū demo
ne vel verbotenus si inuocatio intersit. vel fa
cto aliquo etiā si sacrificia desint. **A**d idē allē
gant **Albertū** in eodem suo scripto et distin.
Item **P**etrū de tarantasia. **I**tem **P**etrū de
bonauentura nouiter canonizato qui tamen
nō petrus nominatur cum fuerit verum nō
men suū. **I**tem **A**lexandrū de ales. **E**t **S**ui
donē ordinis carmelitarū qui omnes dicūt
q̄ demones inuocantes sunt apostate et per
cōsequens heretici. vnde inquisitorū hereti
coꝝ iudicio subiecti. **S**ed q̄ p̄fati inquisi
tores per hec et p̄ quecūqz ab eis allegata nō
possunt sufficienter pbare. quin etiā p̄fati
sortilegi ⁊ iudicio ordinarioꝝ seu episcopo
rum seclusis inquisitoribus possunt subia
cere. et q̄ inquisitores a talibz diuinatorū ni
gromanticoꝝ seu etiā maleficoꝝ se possunt
exonerare. nō q̄ illi inquisitores male faciūt
inquirendo sup tales vbi epi nō inquirūt. in
quo casu pot̄ inquisitores illi sunt cōmen
dandi. sic pbatur. **I**nquisitores nō habent
se intromittere nisi super crimē heresis. et cū
hoc oportet q̄ illud crimen sit manifestū.
Patet per frequenter alle. ca. accusatus. et. s̄.
sane. **Q**uo stante tunc iterū arguit cū quis
aliqua cōmittit que absqz vicio heresis com
mittere potest. quantumcūqz illa sunt grauiā
et enozmia. adhuc nō est vt hereticus iudicā
dus: licet sit puniendus. et quo sequit q̄ vbi
quis non est indicandus vt hereticus. sed vt
malefactor puniendus inquisitor nō se debet
intromittere. s̄ debet talē iuxta tenorē cāno
nis suis iudicibus ad puniendū relinquere.
Quo iterū stante sequitur q̄ omnia inducta
per glosatores: canonistas: et theologos. vt
demones inuocare. eis sacrificare ⁊c. vt su
pra tactum est nisi ex vicio heresis processe
rint. inquisitores nō se debent intromittere
sed suis iudicibus vt supra relinquere. **Q**uo

2 n ij

iterum stante: cum prefata sepissime sine vicio heresis fieri possunt in quo casu talia facientes non sunt ut heretici habendi aut condonandi: subscriptis probatur auctoritatibus et rationibus. Nam ad hoc quod aliquis sit pro hereticus quinq; requirunt. Primum est ut sit error in ratione. Secundum est quod error ille sit circa ea que sunt fidei vel contra veritatem determinationis ecclesie in his que pertinent ad fidem vel bonos mores et necessaria ad conservationem vite eterne. Tertium est quod error talis sit in illo qui catholicam fidem professus est. alias enim esset iudeus vel paganus non hereticus. Quartum est quod talis error in eo qui fidem suscepit sit taliter quod aliquam veritatem de christo confiteatur pertinentem ad diuinitatem vel humanitatem. alias si totum discredet esset apostata. Quintum est ut talis errorem pertinaciter et obstinata eligat et sequatur. et quod de heresi et heretico sic sumpto. c. alle. accusatus. et verbum sapienter intelligat. glosas in canonistarum non reprobando sed saluando. sic probatur. Nam quod primum requiratur scilicet error in intellectu. hoc notum est omnibus per communem regulam. Duo requiruntur ut quis dicatur hereticus. vnum materiale scilicet error in ratione. alterum formale scilicet pertinacia in voluntate. Habet et per Augustinum. hereticus est qui nouas et falsas opiniones aut gignit aut sequitur. Ratio etiam adest quia heresis est species infidelitatis. et infidelitas est in intellectu subiectiue. sicut et fides sibi contraria et opposita habent fieri circa idem. Duo stante factum vel opus quodcumque sine errore non facit hereticum. ut puta si quis fornicat aut mechatur: licet agat contra veritatem que dicit non mechaberis. ex hoc non est hereticus nisi credat vel opinetur fornicari esse licitum. Et ratio est. quod quandoque aliqua duo necessario requiruntur ad constitutionem alicuius. deficiente altero eorum impossibile est illud esse. quod dato opposito quod sine illo possit esse. iam non necessario requireretur ad constitutionem illius. sicut quia ad constitutionem domus necessario requiritur fundamentum paries tectum. ideo altero deficiente non habetur domus. Sic ergo quia ad heresim constituendam requiritur error in intellectu necessario. nullum factum absolute sine errore in intellectu facit hereticum. Et propter hoc nos inquisitores germanie dicimus cum beato Antonino in secunda parte summe sue hanc materiam pertractantis quod baptizare imagines adorare demones eis iburificare. concubare corpore christi in luto. et omnia huiusmodi que sunt

valde horrenda peccata. nisi sit error in intellectu non faciunt hominem hereticum. Et ideo si quis faceret ista ut puta baptisaret imaginem non male sentiens de sacramento baptismi. nec de eius effectu nec credens illum baptismum esse aliquid nec habere effectum ex vi sua sed facit hoc propter aliquem finem facilius assequendum a demone cui querit propter hoc complacere. ita quod aliquo pacto implicito vel expresso illud agat ut demon sibi vel alicui faciat quod petit. sicut quod caracteribus et figuris sicut artes magici ab hominibus demones pacto expresso vel tacito invocant ad desideria eorum explenda. dummodo non petant a demone quod sit sua facultate eius. nec quantum ad potentiam nec quantum ad cognitionem. sic scilicet quod non male sentiat de potestate aut cognitione demonis. sicut essent illi qui crederent quod demon possit necessitate liberum arbitrium hominis. vel illi qui crederent quod demon omnino ex tali pacto: et in omnem euentum quantumcumque a deo non permittitur possit facere quod petunt vel qui crederent quod possit scire alteram partem futuri contingentis. vel effectum aliquem facere qui est proprius soli deo. tales enim non est dubium quod haberent errorem in intellectu et male de potestate demonis sentirent. et per consequens si positus alijs conditionibus que requirunt ad heresim essent heretici. et ordinarioium simul et inquisitorum iudicio subiecti. Sed si ex causis predictis facerent non male sentientes de baptismi et alijs predictis prout communiter sit eo quod ipso facto malefici et nigromantici cum sciunt ipsum diabolum esse inimicum fidei et aduersarium salutis iam coguntur in eorum cordibus sentire magnam vim esse in fide et quod nulli falsitati subiacere potest cui pater mendacii tantum preesse noscitur. Ideo licet talia facientes peccarent grauissime non tamen essent heretici. Et ratio est. quia non male sentiant de sacramento. licet eo male et sacrilege vtantur. unde sunt magis foris legi quam heretici. et de numero illorum de quibus alle. c. accusatus. pretendit non subiacere iudicio inquisitorum. cum non manifeste sapiat heresim immo vix occulte et quam nullo modo. Et eodem modo de adorantibus demones et sacrificantibus eis. quia si hoc faciunt credentes diuinitatem esse in demonibus. vel credentes quod cultus latrie sit eis exhibendus. vel quod omnino ex prohibitione talis cultus assequantur quod requirunt a diabolo. non obstante dei prohibitione seu etiam permissio ne tales essent heretici. Sed si ista faciunt non ita sentientes de demone. sed ut aliquo pacto

cum demone facilius per ista exequantur ab ipso quod intendunt. tales non sunt heretici ex natura rei licet graviter peccent. Et quidem per maiori declaratione sunt aliquae obiectiones movende. Nam ob stare videtur quod secundum iura symoniacus non est hereticus. ut. i. q. i. quicquid per pecuniam. et tamen non habet errorem in intellectu. Nam symoniacus non est hereticus proprie sed large propter quandam similitudinem. quia ex quo videtur vel emit sacra ita agit ac si estimaret donum gratie pecunia posse possideri secundum thomam. Sed non hoc estimando sicut communiter accidit non est hereticus. quia non hoc credit sed bene verum esset si hoc crederet scilicet donum gratie posse pecunia possideri. Itaque ob stare videtur quod dicitur de heretico quicquid. et alibi. c. accusatur. quod adorans hereticum est hereticus. Sed gravius peccat qui adorat demonem quam qui adorat hereticum. ergo etc. Itaque iudicandus est ut hereticus videtur esse hereticus. quod iudicium debet sequi re veritate. sed talis iudicandus est hereticus. Nam ecclesia non potest iudicare nisi de his que patet. occultorum enim cognitio est deus et iudex. di. xxxiii. erubescant. Sed ea que sunt in intellectu non possunt parere nisi ex factis extrinsecis visis vel probatis. et talis faciens talia est iudicandus hereticus. Preterea impossibile videtur quod aliquis faciens talia scilicet concalcando corpus christi et homini. nisi male sentiat de corpore christi. probatur hoc. quod impossibile est malicia esse in voluntate. quin sit error in intellectu. cum et secundum philosophum omnis malus est ignorans seu errans. cum ergo talia facientes habeant malicia in voluntate. et habent errorem in intellectu. Respondetur ad ista. Et primo super primum et tertium quod coincidunt. Duplex est iudicium. scilicet dei qui videt interiora. hominum qui non possunt iudicare de interioribus nisi per exteriora. ut argumentum fatetur tertium. Hodo ille qui iudicatur ut hereticus iudicio dei est vere hereticus ex natura rei. Deus enim nullum iudicat hereticum nisi habentem errorem fidei in intellectu. Sed ille qui iudicatur hereticus iudicio hominum non oportet quod sit hereticus ex natura rei. sed quod fecerit tale factum per quod apparet ipsum male sentire de fide. et per consequens iuris presumptione hereticus reputatur. Et si queratur. An ecclesia habet statim iudicare tales qui sic adorant demones. vel baptisant imagines hereticos et punire sicut hereticos. Responsiones nota. Primo quod ad discernendum istud magis pertinet ad canonistas quam theologos. Canoniste dicent iuris presumptione hereticus reputatur et ut hereticus est puniendus. Theologus dicit pri-

mo iudicio sub correctione sedis apostolice quod non quantum est ex natura rei quicquid sit iuris presumptione. Et ratio potest esse ista. quod quantum docuit aliquis effectus dependere potest ex duplici causa. nunquam ex natura rei ex illo effectu potest iudicari precise altera causa. Tum igitur iste effectus qui est adorare demonem vel eius auxiliu ad maleficiandum postulare imaginem baptizando vel infantem vivu offerendo vel occidendo vel aliud huiusmodi possunt procedere ex duplici causa. scilicet vel credendo demonem adorandum et sibi sacrificandum et imagines capere sacramentales effectus. vel quia aliquo pacto facto cum demone facio ut facilius obtineam quod volo a demone in his que non sunt supra facultate sua ut supra tactum est. non de beo statim iudicare ex tali effectu precise altera causam scilicet quod hoc faciat ut male sentiens de fide. Unde quando constat de huiusmodi effectu. ulterius inquirendum est de causa et si ex errore et perversitate fidei hoc fecit iudicandus est hereticus et iudicio inquisitorum cum ordinariis subiacebit. Sed si ex alia causa iudicandus ut fornicarius et vilissimus peccator. Alia responsio ad nostrum positum quicquid sit ex omnibus dictis et allegatis constat quod omnes divinatores et malefici qui iudicantur heretici iuris presumptione. et non ex natura rei ordinario iudicio et non inquisitorum subiacent. nec prefati inquisitores aliorum regnorum per allegationes canonum et glossarum se iuri possunt. eo quod tales demonibus sacrificantibus et adorantibus iudicant hereticos iuris presumptione et non ex natura rei. Tertius autem dicit quod debeant sapere heresim manifeste. id est sapere intrinsece et ex natura rei. et sufficere nobis inquisitoribus de hereticis ex natura rei infectis se intrmittere alios suis iudicibus relinquendo. Et quia dictum est quod inquirendum est de causa verum ex errore fidei hoc fecerit vel non. verum hoc facile erit. Nam sicut habitus fidei cognoscitur per actum fidei qui est credere et confiteri ea que sunt fidei. et habitus castitatis per caste vivere. ita ecclesia potest iudicare aliquem hereticum inquirendo si habet actum discernendi seu male sentiendi de aliquo articulo fidei. Sic etiam et malefica que fide in toto vel in parte abnegavit vel corpus christi vilissime tractavit homagium prestitit verum homini ad complacendum demoni tantum fecerit. immo si in toto abnegavit etiam corde iam iudicabitur ut apostata et deficiet quarta conditio que habet concurrere ad hoc ut quis proprie dicatur hereticus. Quod si huic determinationi obijciatur bulla et commissio nobis ab Innocentio octa-

h ij

no facta ubi malefice iudicio inquisitorum
subiiciuntur. Respondetur per illa non excludi
dicitur quin et diocefani etiam usque ad senten-
tiam definitivam contra eos procedere possint per
illa antiqua iura ut dictum est. cum hec bulla
potius in parte sollicitudinis nobis inquisi-
toribus tradita sit: quam et opere optum possu-
mus cum dei adiutorio exhibemus. Unde
et primum argumentum non suffragatur inquisi-
toribus illis. sed potius contrarium concludit
cum tales simoniaci tantummodo iuris presump-
tione censentur heretici de quibus ordina-
rii per se iudicare possunt. irrequisitis inquisi-
toribus. immo nec inquisitores de simonia-
cis varijs se intromittere habent et pari ratio-
ne de alijs qui tantum iuris presumptione
heretici iudicant. Nam contra episcopos scis-
maticos procedere non potest. et platos alios su-
periores. ut patet in. c. inquisitionis. de here-
li. vi. ubi sic dicit. Inquisitores hereticis pra-
uitatis ab apostolica sede seu alijs quibuslibet
deputatis de huius crimine inquirere con-
tra eos ut nequeunt aut eius preceptu procedere
contra eos. nisi in litteris commissionis sedis
apostolice quod hoc possint contineat expresse.
Si tamen inquisitores ipsi episcopos vel ali-
os superiores platos sciverint aut eos de
huius diffamatos existere vel suspectos id te-
nebunt sedi apostolice nunciare. Ad secun-
dum si uult patet ex prehabitis responsio.
Nam adorans hereticum est tunc hereticus si
adorat ipsum credens esse adorandum seu bono-
randum propter suam doctrinam et opinionem.
Si autem honorat ipsum propter aliquod tempo-
rale sine aliquo errore fidei in intellectu non
est proprie hereticus. sed iuris fictione vel presump-
tione seu similitudinaria. quia agit sicut
male sentit de fide sicut ille quem adorat. unde
nec inquisitorum iudicio subiacebit. Ad terti-
um patet ex premissis quia licet iudicatur ab
ecclesia ut hereticus propter facta extrinseca vi-
sa et probata. non tamen sequitur quod semper sit he-
reticus ex natura rei sed iuris presumptione
sic reputatur. unde et in illo casu inquisitorum iu-
diciu subterfugit. quia non sapit heresim ma-
nifeste. Ad quartum dicendum quod falsum presu-
ponit. quia non est possibile quod aliquis concu-
set corpus christi absque hoc quod male sentiat vel
peruersitate fidei habeat de corpore christi.
quia potest hoc facere sciens se peccare et cre-
dens firmiter ibi esse corpus christi. Facit tamen
hoc ut placeat demoni et facilius obtineat quod
vult ab eo. Et licet omnis malus error: non
tamen errore intellectus qui est heresis seu tra-

rans male sentiens de his que sunt fidei sed
de his que sunt virtutis alicuius cuius con-
trarium in vicijs operatur. Et tamen de primo
principali quod ad heresim proprie sumptu requi-
ritur et secundum quod iudicio inquisitorum debet here-
ticus subiaceret. Nec obstat si dicatur in etiam
contra diffamatos: aut suspectos leuiter vehe-
menter aut violenter de heresi. et qui non vis-
dentur sapere heresim manifeste inquisitor
potest procedere. Respondetur. inquirere potest
procedere super tales in quantum sunt suspecti
aut diffamati de heresi: proprie dicta de qua etiam
nunc loquimur ut sepe tacitum est. que habet
errores in intellectu: et alia quatuor sequen-
tia annexa. quorum secundum est ut talis error
sit circa ea que sunt fidei. vel contra veritatem
determinationis ecclesie in his que pertinent ad
fidem et bonos mores et necessaria ad conse-
cutionem vite eterne. Si enim error sit de his
que non pertinent ad fidem. puta quod credat quis
solem non maiorem terra. et huiusmodi non est periculo-
sus error. Error autem contra sacram scripturam
contra articulos fidei. contra determinationem
ecclesie ut supra est heresis. ar. xxiiij. q. i. hec
est fides. Item quod determinatio dubiorum circa
fidem pertinet principaliter ad ecclesiam et precipue
ad pontificem summum christi vicarium Petri
successorem. ut expresse dicitur. xxiiij. q. i. quo-
tiens. Et contra determinationem ecclesie nul-
lus doctor vel sanctus suam sententiam defendit
ut dicit Thomas. Pa. se. Nec Hieronymus. nec Augustinus.
nec alius. Sicut ergo asserens pertinaciter con-
tra fidem est hereticus. ita et contra determina-
tionem ecclesie in his que pertinent ad fides et
necessaria ad salutem pertinaciter asserens est he-
reticus. Ipa enim ecclesia nunquam errasse in fide
probat. ut dicitur. xxiiij. q. i. a recta. et alijs. c.
Signanter aliter dicitur quia asserens contra de-
terminationem ecclesie non simpliciter sed in
his dumtaxat que pertinent ad fidem et salutem
est hereticus. Nam in alijs contrarium sentiens
non est hereticus. sicut quod ius non potest separari ab
usu in rebus usu consumptibilibus. quod declara-
uit et determinauit Johannes. xxij. in extra-
ua. ad conditorem. Ubi dicit: contradicentes
huius sententie esse contumaces et rebelles eccle-
sie non hereticos. Tercium quod requiritur est
quod error sit in illo qui catholicam veritatem est
professus. Si quis enim nunquam esset professus
fidem christianam non esset proprie hereticus sed
simpliciter infidelis ut iudeus et gentilis qui
foris sunt. Unde Augustinus. de ciui. dei. Videtur
diabolus genus humanum a cultura idolorum
et demonum liberari. hereticos mouit qui sub

vocabulo christiano doctrine resisterent christi-
tiane. **D**porret ergo quod error sit in illo qui in
baptismo suscepit fidem christianam ad hoc ut
sic hereticus. **Q**uartum quod requiritur est
quod talis error sit in eo qui fide suscepit taliter
quod aliquam veritatem de christo confiteatur pri-
nentem ad diuinitatem vel humanitates. **S**i
enim nullam veritatem penitus confiteretur
magis proprie apostata quam hereticus censeret.
Sic iulianus apostata. et distinguitur vnum
ab altero licet aliquando vnum sumatur pro alio
Sub hac conditione reperiuntur certi qui in-
terdum egestate et molestiis variis afflicti cor-
pus et animam tradunt diabolo et fidem abne-
gant dummodo in eorum necessitatibus. et
ad possidendam diuitias et honores diabolus
eis assistat. **N**ouimus certos nos inquisito-
res et post aliquos penitentes. qui utique abs-
que errore fidei in intellectu quia tantummodo
propter comoda temporalia talia commiserunt.
vnde nec heretici proprie nec iterum apostate
ex corde et Julianus. licet magis apostate cen-
sentur. **E**x corde vero apostate si nolunt res-
silire ut heretici impenitentes traduntur curi
seculari. **S**i autem velint recipiuntur pro-
prie heretici penitentes. iuxta. c. ad abolendam.
§. presenti. de here. li. vi. **C**oncordat Raymun-
dus si. de apostatis. c. reuerentes. vbi dicit.
Quod reuertentes ab apostasia perfidia cum fue-
rint heretici tanquam reuertentes ab herefi sunt
recipiendi. **E**t hic sumitur vnum pro alio ut
prius tactum est. **E**t subdit. Illi vero qui me-
tu mortis fide abnegant. hic tu accipe quod propter
comodum temporale diabolo fides abnegant
et erroribus non credunt. licet iure heretici non
sint. nota hic quod non sunt proprie heretici. **S**ub-
dit. postquam non habent in mente errorem. **J**udi-
cio tamen ecclesie qui habet per exteriora de
interioribus iudicare heretici habendi sunt.
nota hic iuris fictione. et si reuertantur ut peni-
tentes heretici recipiendi sunt. **N**on enim me-
tus mortis est metus cadens in constantem vi-
rum ad fidem christi abnegandam. sic et tu ac-
cipe propter comoda temporalia. **U**nde conclu-
dit. **S**anctius est mori quam abnegare vel vesci
idolatrias ut dicit Augustinus. et recitatur. xxxij. q.
iij. **S**imile iudicium de maleficis fidem ab-
negantibus esset ut ibi resillire vellent recipe-
rentur ut penitentes absque hoc quod curie seculari
relinquerentur. omnibus tamen modis
ad gremium ecclesie recipiuntur vbi petunt.
et curie seculari si non traduntur relinquuntur.
et hoc propter damna temporalia illata. put-
at in modis sententiandi patebit. et omnia pre-

342
fatus ordinarius exequitur. ita quod etiam in-
quisitor suas vices illi committere potest in
hoc dumtaxat casu apostasie. secus est in alijs
casibus sortilegorum. **Q**uintum quod requi-
ritur ad hoc ut quis proprie sit hereticus est ut
talem errorem firmata voluntate et obstinata es-
ligat et pertinaciter sequatur opiniones. **U**n-
de in Hiero. heresis ab electione est dicta. **E**t
ideo in Augustinus. non qui falsas opiniones gi-
gnit vel sequitur. sed qui pertinaciter defen-
dit hereticus est censendus. **U**nde si quis non
pertinaci malitia sentiret aliquid contra fidem
sed ignorantia paratus corrigi si quis sentie-
re falsum ostenditur sibi esse contra fidem vel sa-
eram scripturam vel determinationem ecclesie
sic. xxxij. q. iij. dixit apostolus. **E**t ideo ipse
Augustinus dicebat. Errare potero hereticus non
ero. quia scilicet paratus corrigi cum sibi fuerit
ostensus error. **E**t constat quod quotidie inter do-
ctores circa diuina sunt varie opiniones et
aliquando contradictorie ita quod necesse est alte-
ram esse falsam. et tamen nulla earum reputa-
tur falsa donec per ecclesiam fuerit determinata.
ar. xxxij. q. iij. qui in ecclesia. **E**t quibus
omnibus precluditur quod probare maleficos sub-
iacere iudicio inquisitorum vel etiam alios
quocumque modo demones inuocantes per di-
cta canonistarum super alle. verbum saperent.
in. c. accusatus. comprehensum non sufficienter
probatum. cum tales ab eis heretici iudican-
tur quodam iuris fictione. nec etiam per di-
cta theologorum. cum et ipsi tales nominant
apostasias verbo vel opere. non autem mente
et corde. de quo errore verbum saperent pre-
tendit. **E**t licet iudicantur ut heretici. non ta-
men propter hoc sequitur quod episcopus sine
inquisitore non possit ad sententiam definiti-
uam contra eos procedere aut carceri ad pe-
nam deputare aut tormentis exponere. **I**mmo
in casu quo hec decisio non videatur suf-
ficere ad hoc ut nos inquisitores sumus a ma-
leficarum inquisitione exonerati. nolumus
tamen hoc via iuris exigere. cum vices nos-
tras in his dumtaxat super sententiam feren-
dam ipsis diocesanis committere possumus.
Hoc enim habetur in capitulo multorum. in prin-
cipio. de hereti. in clemen. **U**bi sic dicitur.
Multorum querela et infra. ut negocium in-
quisitionis huiusmodi eo prosperetur felici-
us. quo deinceps eiusdem labris indago so-
lertius diligentius et cautius peragatur ip-
sam per diocesanos episcopos quam per inqui-
sitores a sede apostolica deputatos omni car-
nali odio vel timore aut cuiusmodi commo-

di temporalis affectione semotis decernim?
exerceri. sic q̄ quilibet de p̄dictis sine alio ci-
tare z arrestare seu cape ac tute custodie man-
cipare ponendo in cōpedibus et manicijs fer-
reis. si ei visum fuerit super quibz facienduz
sp̄ius cōscientiam oneramus. necnō inquire
re cōtra illos de quibus p̄ h̄mōi negotio fm̄
deum et iusticiā viderit expedire. duro tamē
tradere carceri qui potius ad penam q̄ ad cu-
stodiam videatur vel tormentis exponere il-
los aut ad sententiā p̄cedere cōtra eos. **Ep̄i-**
scopus sine inquisitore aut inq̄sitor sine dio-
cesano aut eius vel ep̄iscopali sede vacāte ca-
p̄tuli super hoc delegato. si sui ad inuicē co-
p̄iam habere valeant infra octo dierū sp̄acio
postq̄ inuicem se requisierint non valebit.
et si secus p̄sumptū fuerit nullū sit et irritū
ip̄o iure post sequitur ad nostruz p̄positum.
Utrum si ep̄iscopus vel eius seu capituli se-
de vacante delegato cum inquisitore aut in-
quisitor cum altero eorundē p̄pter p̄missa ne-
queant aut noluerint p̄sonaliter cōuenire p̄t
ep̄iscopus vel eius seu capituli sede vacante
delegatus inquisitori et inquisitor ep̄iscopo
vel eius delegato seu sede vacante illi qui ad
hoc fuerit per capitulū deputatus. super
illis cōmittere vices suas vel suas significa-
re per litteras cōsiliū et cōsensum. Ex quo
pater q̄ licet in quinqz casibus vnus sine al-
tero in tribus vero minime p̄cedere possit. qz
tamē vnus alteri vices suas cōmittere p̄t:
p̄sertim quo ad sententiā ferendā. ideo et nos
hoc per p̄ntes facere decreuimus alijs inq̄i-
sitoribus in suis limitibus remanentibz. Ad
argumenta ergo respondendo patet ex p̄mis-
sis ad sex prima argumenta p̄ inquisitoribz
militantia decisio. q̄ eorū inquisitioni male-
fici et sortilegi nō videntur subijci. Ad alia
autem argumenta p̄ dioecesanis in casu quo
et ip̄i a maleficarū inquisitione se exonerare
vellent. et civili iudicio relinquere. Patet q̄
nō possunt hoc eadem facilitate quo inq̄i-
tores facere. quia in crimine heresis iuxta. c.
ad abolendā. et. c. vergentis. et. c. ex cōmuni-
camus vtrūqz. extra de hereticis. Iudicis ec-
clesiastici est cognoscere et iudicare. et iudicis
secularis exequi et punire. vbi sententia
transit in vindictaz sanguinis. secus vbi ad
alias penas penitentiales. Videt etiā q̄ in he-
resi maleficarū licet nō in alijs heresibz etiaz
ip̄i diocesani suas vices ad agnoscendū z iu-
dicandum in foro civili cōmittere valeat. tū
vt in argumentis tangit hoc crimen malefi-
carum nō est mere ecclesiasticum. immo pot̄

us civile p̄pter damna que inferuntur tempo-
ralia. tum etiam quia leges speciales in puni-
tionem maleficorū quo ad omnē viam puni-
tionis edite cernunt. **Videtur deniqz q̄ hec**
via plurimū in extremū maleficarū deser-
uaret. z in maximū releuamen ordinarioz co-
ram tremendo iudice super districtū examen
quod exigetur cum teste scriptura iudiciū du-
rissimū his qui p̄sunt imminet. et fm̄ hanc
differentiā p̄cedemus videlicet q̄ iudex secu-
laris cognoscere z iudicare potest vsqz ad sen-
teutiā p̄finitū ad penitentiā quā ab or-
dinarijs recipiet. secus super sanguinē quā
per se ferre potest.

Utergo iudices tam in foro ecclesia-
stico q̄ civili modos cognoscendi iu-
dicandi et sententiandi semp̄ in p̄m-
ptu habere valeāt. cōsequenter circa tria prin-
cipaliter p̄cedendum erit. **Primo** quis mo-
dus inchoandi p̄cessum fidei. **Secundo** q̄s
modus cōtinuandi. **Tercio** quis modus ter-
minandi et sententiandi in hac materia ma-
leficarū. **Circa primū** quinqz difficultates.
Prima quis inter tres modos p̄cedendi qui
in iure tanguntur sit magis competens. **Se-**
cunda de numero testium. **Tercia** an possint
cōpelli ad iurandum. **Quarta** de conditione
testium. **Quinta** an inimici capitales ad testi-
ficanduz admittunt. **Secunda pars** cōtinet
questiones vndecim. **Prima** qualiter testes
sunt examinandi. et q̄ semp̄ quinqz p̄sone de-
bent esse presentes. **Itē** qualiter malefice sint
interrogande generaliter et particulariter. et
erit sexta in ordine libri. cum numerus mu-
tatur eo vt lector facilius reperiet materiam
oprata. **Secunda** varia dubia declarat su-
per responsiones negatiuas. et quādo sit in-
carceranda et quando p̄ manifeste deprehen-
sa in heresi maleficarū. **Tercia** de modo cap-
piendi maleficas. **Quarta** de duobus q̄ post
captionem faciendū sunt iudici et an deponē-
tium nomina sint ei manifestandar defensio-
nes concedende. **Quinta** qualiter defensio-
nes cum deputatione aduocati sint cōceden-
de. **Sexta** quid faciet aduocatus cum vbi
testium nomina nō publicantur. et vbi inimi-
ciam capitalem allegat coram iudice. **Se-**
ptima qualiter iudex in inimiciā capitale in-
uestigare habet. **Octaua** de his que iudex
habet aduertere anteqz volatā tormentis ex-
ponat. **Nonā** de mō sententiandi ad q̄stiones
z tormenta. **Decima** sup̄ tormēta p̄tinuanda
et q̄liter sint tormentande z de cautelis et si-
gnis p̄tra maleficiū taciturnitū. **Undecima**

super finales interrogaciones et cautelas a iudice obseruandas. Tercia pars continet primo questiones tres quas iudex debet aduere. et ex quibus omnis sententia diffinitiva debet pcedere. Prima an super examen candentis ferri possit sententiari. Secunda de modo quo omnis sententia est ferenda. Tercia ex quibus suspicionibus potest iudicare et qualiter super vnamquaq; suspensione debet sententiari. Demum super vltimam partem de viginti modis sententiandi. quarum tredecim sunt communes super omnem heresim reliqui specialiter super heresim maleficarum. et quia locis suis patebunt causa breuitatis hic non assignantur.

Questio prima super modum inchoandi processum.

Veritur ergo primo quis sit modus competens ad inchoandum processum fidei contra maleficos. Respondetur. Cum inter tres modos qui tanguntur. extra de accusa. denun. et inquisitione. et primus est quando aliquis accusat aliquem de crimine heresis vel fauoria coram iudice offerendo illud se probaturum et inscribit se ad penam talionis nisi pber. Et secundus modus quoniam aliquis denunciatur aliquem ita tamen non quod offert se probaturum nec vult facere partem. sed dicit quod denunciatur zelo fidei. vel ratione sententie excommunicationis late per ordinarium vel vicarium. aut ratione pene temporalis quam secularis iudex contra non denunciante. Et tertius modus per inquisitionem. hoc est quoniam non est aliquis accusator vel denunciator. sed fama laborat in aliqua ciuitate vel loco quod sint malefici. et tunc iudex habet non ad instantiam partis sed etiam ex officio pcedere. Ideo aduertendum quod primus modus pcedendi iudex non libenter admittat. tum quia non est in causa fidei visitatus nec etiam in causa maleficarum qui sua maleficia occulte exercent. tum etiam quia est accusanti multum periculosus. propter penam talionis qua plecteret vbi in probatione deficeret. tum etiam quia est multum litigiosus. Incipiat processum per citationem generalem assignando illam ad valvas ecclesie prochialis vel pretorij per modum qui sequitur. Cum nos vicarius talis ordinarij. aut iudex talis domini totis nostris affectibus inbiantes ac ex omnibus nostris precordijs affectantes populum christianum nobis commissum in vnitatem et serenitatem catholice fidei conseruari. ac ab omni peste prauitatis heretice visceratim elongari. Incirco

nos iudex prefatus: cui ex iuncto officio hec incumbunt. ad gloriam et honorem recolendi nominis iesu christi et ad exaltationem sancte spiritus dei orthodoxe atque ad depressionem heretice prauitatis precipue in maleficis vniuersis et singulis cuiuscumque conditionis status. Dic nota. Si ecclesiasticus iudex inquit addat ordinis religionis aut dignitatis existant. qui sunt infra terminos huius ciuitatis aut circumscriptionis illam aut oppidi ad duo miliaria. ad quorum noticiam peruenerint hec mandata. ecclesiasticus iudex adiungat. Auctoritate qua fungimur in hac parte in virtute sancte obedientie. ac sub pena excommunicationis precipimus et mandamus ac mandando requirimus et monemus quatenus infra. xij. dies prime presentandos. Sic secularis iudex modo suo mandabit. et penis eis consuetis quorum primos quatuor per primo. et reliquos quatuor primis quatuor immediatos per secundo. et vltimos quatuor per tertio termino presentatis. Ac trina monitione canonica assignamus: nobis reuelat si quis scit vidit vel audivit aliquam esse personam hereticam et maleficam diffamatam vel suspectam et in speciali talia practicantem que in notamentum hominum iumentorum aut terre frugum. et damnum reipublice cedere valeat. quod si nostris antefatis monitis et mandatis non paruerit cum effectu. premissa infra taxatum terminum non reuelando sciat se. Iudex ecclesiasticus addat excommunicationis mucrone percussum. Secularis iudex addat penas temporales. Quam excommunicationis sententiam in omnes et singulos taliter ut predicis contumaces prefata nostra monitione canonica preunte et eorum obedientia requirente. nunc ut ex tunc et tunc ut ex nunc ferimus in his scriptis. Absolutionem harum sententiarum nobis tamen reservandum. Concludit iudex secularis modo suo Datum etc. Nota insuper super secundum modum quod cum ut dictum est secundus modus pcedendi et processum fidei incipiendi est per modum denunciationis. vbi denunciatus non offert se probaturum nec vult facere partem. sed dicit quod denunciatur ratione sententie excommunicationis late. vel zelo fidei et propter bonum reipublice. Ideo secularis iudex hoc debet in sua citatione generali aut premissa monitione specificare. quod nemo estimet se penalem fieri etiam si in probatione defecerit. quia non offert se ut accusans sed ut denunciatus. Et tunc quia plures comparebunt ad denunciandum iudici: notare debet iudex ut procedat modo qui sequitur. Primo habeat notarium et duas honestas personas siue sint clerici

sive laici. vel si notarius nō posset haberi tūc loco notarij sint duo viri idonei. Hoc enim tangitur in. c. vt officij. §. verū. li. vi. vbi ita dicitur. Verū qz in cā graui crimine cū multa oporteat cautela pcedi vt in reos sine vllō pferatur errore dure ac digne seueritas vltionis. Volumus et mandamus vt in examinatione testium quos recipi super hoc crimine p̄dicto ip̄mqz cōtingentibus oportuerit. adhibeatis duas religiosas et discretas personas. **Hic** Archidia. in glosa possunt intelligi p̄sone honeste sive sint clerici sive laici. Sequitur in quarū p̄ntia per publicā si cōmode habere potestis p̄sonam aut per duos viros idoneos fideliter eorū depositōdes testium describant. Nota ergo qz his p̄sonis adhibitis mandet denunciāti iudex qz det in scriptis vel saltem dicat verbo. Et tūc notarius seu iudex incipiat p̄cessum per modum qui sequitur.

In noie domini amen. Anno a natiuitate dñi rē. tali die talis mensis in p̄ntia mei notarij et testium infra scriptorū. talis de tali loco et talis diocesis vt supra cōparuit p̄sonaliter in tali loco corā honorabili iudice et obrulit eidem cedulā tenoris sequentis. inserat tota. Si autē nō per cedulā sed verbo. ponat sic. Cōparuit rē. et denunciāuit eidem qz talis de tali loco diocesis talis asseruit et dixit qz sciret hoc. vel qz fecerit talia nocumenta sibi vel alijs personis. Duo facto in cōtinenti faciet iurare ip̄m denunciāntē modo consueto. vel ad quattuor dei euangelia. vel sup cruce erectis digitis tribus et duobus depressis in testimonij sancte trinitatis rē damnationē anime et corporis de dicenda veritate sup denunciatis. et p̄stito iuramento interrogabit eum. **Un** scit esse vera que denunciāuit et si vidit vel audiuit. Si dicat se vidisse aliqua v̄p̄ta qz ibi repertus tali hora tempestatis vel qz tetigit iumentū: vel quia intravit stabulum. Interrogabit iudex vbi eū vidit et quando et quotiens et per quē modū et qui erant p̄ntes. Si dicat qz nō vidit sed qz audiuit. Interrogabit eū a quibus audiuit et vbi et quē et quotiens rē quibus p̄ntibus audiuit. formādo articulos de quolibet p̄dictorū singulariter et diuisim. et notarij seu scriptor ponat totū in actis seu in p̄cessum immediate post p̄dictā denunciātionē p̄tinuando sic. Qua quidē denunciātionē vt p̄mittit facta. ip̄e inquisitor in cōtinenti fecit iurare ad quattuor dei euangelia rē. vt supra. ip̄m denunciāntē de dicenda veritate sup denunciatis. et interrogauit eundē vnde et quō ea que denuncia-

nerat nonerat vel suspitionē habeat esse vera. Respondit. qz vidit vel audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit. et dixit. qz tali die talis mensis talis anni in tali loco. Interrogauit. quoties vidit vel audiuit rē. et formetur articuli vt dictū est et totū ponat in p̄cessu. et specialiter interrogat. qui sciunt cū eo in tali causa et qui p̄nt scire. Quibus oibus sic peractis vltimo interrogabit si denunciāti mala voluntate odio vel rancore. vel obmittat aliquid fauore et amore. vel alias denunciātor rogatus vel subordinatus. Et postremo iunget ei virtute iuramenti p̄stiti tenere secretū quicquid ibi dixit. vel per iudicē sibi dictum fuit. et ponet totū in p̄cessu et in actis. et omnibus expletis ponat paulo infra. Acta sunt hec in tali loco tali die talis mensis rē tali anno in p̄ntia mei notarij vel scriptoris adiuncto mihi tali in vigore officij tabellionatus. et talium testium ad hoc vocatorū et rogatorum.

Tercius modus p̄cessum incipendi qui etiam est cōmunis et v̄sitat⁹ modus. et cū hoc secretus esset vbi nullus accusator vel denunciator se offerret sed fama laboraret in aliqua civitate vel loco de aliqua malefica et etiā taliet p̄pter famā iudex absqz citatione generali de qua supra seu monitione ex officio p̄cedere vellet. eo qz talis clamor frequens pueniret ad aures ei⁹. tunc iterū inchoare p̄t p̄cessum in p̄ntia personarū vt supra.

In noie domini amen. Anno a natiuitate dñi tali die mense tali seu mensibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pluries fama publica referente ac clamosa insinuatione producente qz talis de tali loco dixit vel fecit talia ad maleficia p̄tinentia contra fidem ac cōmune vtilitates reipublice. et ponatur totum prout fama laborat. Et paulo infra. Acta sunt hec die tali mensis talis de anno tali in p̄ntia testium talium vocatorū et rogatorū et mei notarij talis auctoritate seu scriptoris vigore tali. Sed anteqz secunda pars inchoetur videlicet qualiter huiusmodi p̄cessus est cōtinuandus p̄mittenda sunt aliqua super testes examinandos quot in numero esse debeant et cuius cōditionis.

¶ Questio secunda de numero testium.

Quia dictum est in secundo modo de dictis testium qualiter inscribi debeant scire numerū rē cōditionē illorū opus est. Queritur vtrum

Index duorum testimonium legitimum non singula-
rium possit licite aliqua de heresi maleficarum
condemmare. vel plures quam duo necessario re-
quirantur. et dicuntur testes singulares qui in
dictis sunt partiales. concordant tamen in substantia
seu effectu rei. ut si diceret maleficium mi-
hi vacca alter puerum: concordarent in malefi-
cio. Dic autem querit ubi testes non sunt partia-
les sed omnino concordant. Et respondet quod
quis videantur sufficere duo testes de iuris ri-
gore. quia regula est quod in ore duorum vel tri-
um stat omne verbum. tamen de iuris equitate
non videntur in hoc crimine duo sufficere: tum
propter criminis immanitatem. In criminibus
enim probationes debent esse luce clariores.
ff. de probationibus. si autem. Et heresis proprie
talis inter maiora crimina enumeratur. Et si
dicatur quod in hoc crimine sufficiunt leuioribus
probationes. quod leui argumento quod detegit. l.
de here. l. ij. Leui argumento recedendo a iu-
dicio catholice religionis et tramite hereticum
se facit. Respondet. Verum est ad presumendum
non autem ad condemnandum tum propter iuris ordi-
nis in hoc crimine detractionem. In hoc enim
ordo iudiciarius in fauorem fidei detrun-
catur. quod nec delatus videtur testes iurare. nec
etiam sibi publicant ubi posset eis graue pi-
culum imminere. ut in. c. statuta. de here. l. i.
vi. propter quod delatus non potest diuinare. sed
tenet ipse index per se et ex officio de testium inimi-
cicia perquirere. quod excludunt ut infra patebit
et etiam si deposuerunt confute de causa scientie
eos iterum interrogare. quod potest facere extra de tes-
ti. p. tuas. et. ff. de questionibus repeti. nam quanto
magis via defendendi delato subtrahitur tanto
magis incumbit iudici sollicitudo diligenti-
us inquirendi. Ubi ergo inueniantur duo
testes concordantes et legitimi contra quem nec
ex hoc velle cum de tanto crimine condemnare.
sed purgationem si esset diffamatus indice-
re vel propter vehementem suspicionem que oritur ex
dictis duorum testimonium facere cum abiurare vel
questionare seu sententiam differre. non enim vi-
detur tutum ad vocem duorum testimonium hominem bo-
ne fame de tanto crimine condemnare. Secus
si fuerit male fame. De hoc Archiepiscopus plenius in
c. vt officium. §. verum. in prin. de here. l. i. vi. sup
verbo testium. et in. c. fidei. In fine glose illius
capituli. Et Jo. an. ibidem. In. c. etiam excommu-
nicamus. itaque extra de here. §. addicimus.
dicunt. quod faciat episcopus iurare tres vel plures boni
testimonij viros de dicenda veritate. si sciuerint
in prochia tales hereticos ibi esse.

57
Ad idem quod si querit. Utrum index per tes-
tes singulares solus vel saltem cum infamia
posset iuste de tali heresi aliquem
condemmare. Respondet quod non. nec per testes
singulares solus nec etiam cum infamia. extra
de testi. cum litteris. presertim cum in criminibus
probationes debent esse luce clariores ut su-
pra patuit. et in hoc crimine nemo sit ex pre-
sumptione damnandus. extra de presump. lit-
teras. ergo tali indicitur purgatio ratione infamie.
et abiuratio ratione suspicionis vehementis
que conuincit ex dictis testium. tamen ubi testes
sunt singulares concordant tamen in substantia fa-
cti et euidentia facti concurrunt. tunc iudicis
conscientia ibi oneratur ex indirectorio habetur
questio quoties possint testes examinari.

Questio tertia.

Quod si querit. Utrum index testes pos-
sit compellere ad iurandum de dicenda
eidem in causa fidei seu maleficarum
veritate. Et etiam plures eos examinare. Re-
spondetur quod sic. presertim ecclesiasticus index
ut supra patuit in. c. vt officium. §. verum. Et quod
testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis ve-
ritate deponere medio iuramento. extra de te-
sti. cogen. c. puenit. alias testimonium non va-
lebit. Et extra de heresi. c. excommunicamus
itaque §. addicimus. dicunt. quod archiepiscopus
vel episcopus parrochia in qua fama fuerit
hereticos habitare circumueat et ibi tres vel
plures boni testimonij viros: vel etiam si ex-
pedire videbitur totam vicinam iurare compellat.
et sequitur infra. Si qui vero ex his iuramen-
ti religionem obstinatione damnabili respuen-
tes iurare forte noluerint ex hoc ipso tanquam he-
retici reputentur. Quod autem plures possint exami-
nari. Ita dicit Archiepiscopus in. c. vt officium. §. verum.
super ver. testium. ubi dicitur sic. Inquisitor.
hic autem index debet esse sollicitus ut si testes
confute deposuerunt. et de causa scientie mi-
nus plene requisiti fuerunt quod iterato cum eis
inquirat. Nam hoc de iure fieri potest. extra
de testi. cogen. vt supra tactum est. et. ff. de
questionibus repeti.

Questio quarta de conditione testium.

Questio super conditiones testium. No-
ta quod excommunicati. Item participes
et socij criminis. Item infames et cri-
miniosi serui contra dominos admittunt ad
agendum et testificandum in causa fidei qua-
cumque. Item sicut hereticus contra hereticum
ad testificandum admittitur: ita maleficus
contra maleficum. in defectum tamen aliarum

probationū et semper contra et nō pro. v. cor
etiam et filij et familiares cōtra et nō pro. ar.
per. c. filij. de here. li. vi. et hoc ideo. quia eoz
testimoniū est magis efficax ad pbandū. De
primis patet in. c. in fidei. de here. ibidē. In
fidei fauorē cōcedimus vt in negocio inquisi-
sionis hereticę prauitatis excommunicari et
participes vel socij criminis ad testimoniū
admittant in defectu aliarū pbatōnū cōtra
hereticos credentes receptatores fautores et
defensores eozū si ex verisimilibz cōiecturis
et ex numero testū aut personarū tā deponē-
tium q̄ eoz cōtra quos agitur et deponitur
qualitate aut alijs circumstantijs sic testificā-
tōs nō falsa dicere p̄sumant. De periurijs q̄
p̄sumitur qd̄ deponūt zelo fidei. patet in. c.
accusatus. §. licet. vbi supra. vbi dicit. Licet
vero periuri et post penitentiā repellant si in
hi qui coram et infra. si ex manifestis indicijs
apparuerit tales nō anime leuitate aut odij fo-
mite seu corruptōne pecunie sed zelo fidei or-
thodoxe dictū suū vellent corrigere ac mo-
do que prius tacerant reuelare in fauorē fi-
dei nisi aliud obstiterit stari debet tam cōtra
se q̄ reliquos attestacionibus eozundē. Et q̄
infami et criminosi et serui cōtra dñs admit-
tuntur. Archi. in. c. olle. accusatus. in. §. licet.
super verbo exceptū dicit ita. Quia est labe-
criminis hereticis q̄ ad eius actionē etiam ser-
ui aduersos dñs suos et quilibet criminosus.
etiam infames aduersus quemlibet admit-
tuntur. vt. ij. q. vij. §. huic opponit.

Questio quinta an inimici capitales ad te-
stificandū admittunt.

Cetero querit. Vtrū iudex inimi-
cos capitales alicuius delati possit
in tali causa ad testificandū seu a-
gendū admittere cōtra illū. Re-
spondemus q̄ nō. Unde Archi. vbi supra.
Nō tamē intelligas q̄ in hoc crimine inimi-
cus capitalis admittit ad actionē. ij. q. v. c. ij.
et de sumo. licet belli. in fine. de hoc etiā satis
notat Hosti. in sum. de accu. §. quis possit.
sed qui dicunt inimici capitales. Nota q̄ qz
solū rōne inimicitie quis repellit et nō que-
cunqz repellit sed capitalis intelligitur: quia
mors inter eos est de facto illata vel fuit intē-
tata seu ea que sunt ad mortē inductiua aut
via vel vulnera grauiā et letalia sunt secuta:
et similia que ad peruersitatē et malignitatē
agentis cōtra passum iudicant manifeste. p̄-
pter quod p̄sumitur q̄ sicut intentauit pra-
istum mortē corporale per illū modū scz vul-
nerando. intentaret etiā per istū crimen here-
s. imponendo. et sicut voluit ei auferre vitā

vellet auferre famā quare tales inimici capi-
tales a testimonio legitime expelluntur. Alie
vero inimicitie p̄sertim graues et put etiā fas-
cilitate mulieres ad inimicitias cōmouent. et
et si nō repellunt totaliter tñ dictū eoz debili-
tant aliquantulum vt nō sit plena fides eoz at-
testacionibz adhibenda. sed cum alijs admi-
niculis et alioz testū dictis possunt plenam
facere pbatōnē. p̄sertim vbi iudex delatum
interrogat. An ne putet se habere inimicū. q̄
tale crimen ad mortē sibi ex inimicitia impo-
nere alideret. si dicit ita interrogabit que illa
sit persona. et tunc iudex aduertet si illā pso-
nam de qua suspitio est q̄ ex inimicitia depo-
suerit denotauit. In tali enī casu vbi iudex
etiam de causa inimicitie per alios honestos
informaf. et alia adminicula nō occurrūt et
alioz testū dicta poterit secure tales testem
repellere. Si vero delata persona dicit. Nō
spero aliquē talem habere inimicū licz inter-
dum brigas cum mulieribz habuerim. vel si
dicit habeo inimicū. et nō expressit debite sed
quendā alium qui fortassis nō deposuit. tūc
dicta talis testis etiā si alij dicerent q̄ causa
inimicitie deposuisset. iudex tñ nō debet re-
pellere sed ad plenā pbatōnē cum alijs admi-
niculis cōseruare. Reperiuntur q̄ plures
minus puidi et circumpecti qui hmoi depo-
siciones mulierū refutare et annihilare que-
runt dicētes illis standum nō esse. eo q̄ sepi-
sime cum rixose sint ex inuidia deponere so-
lent. Vbi quia ignorant astutias et cautelas
iudicum loquunt et iudicant vt ceci de colo-
ribus. de quibz astutijs in. xi. et. xij. questio-
ne p̄stabit.

Secunda p̄s qualiter p̄cessus est cōtinu-
andus questio sexta. Et qualiter testes sunt
examinandi in p̄ntia quattuor aliarū psonarū.
et qualiter delata est interroganda du-
pliciter.

Tam nunc sexto querit qualiter p̄-
cessus hmoi aduersus malefical in
causa fidei sit cōtinuandus. Cōsi-
derandū est primo q̄ quia is. c. u.
sa fidei p̄ceditur summarie simpliciter et de
plano et absqz aduocatozū et iudiciozū strepi-
tu et figura. vt patet. c. statuta. li. vi. qualiter
etiā ista verba intelligant patet extra de ver.
fig. c. sepe cōtingit. in cl. vbi dicit. Sepe cō-
tingit q̄ causas cōmittimus et in eozum alijs
quibus simpliciter et de plano ac sine strepi-
tu et figura iudicij p̄cedi mandam⁹ de quo-
rum significatione verborū a multis cōtendi-
tur et qualiter p̄cedi debeat dubitatur. Nos
aut dubitationē huiusmodi cōtū est nobis

possibile decidere cupientes hac in perpetuum
 valitura constitutione sancimus. ut iudex cui
 taliter causam committimus necessario libellum
 non exi gar: litis contestationem non postulet. tpe
 feriarum ob necessitates hominum indultatum a iu-
 re pcedere valeat. amputet dilationem. materi-
 am liris quantum poterit faciat breuiorem. exce-
 ptiones appellaciones et dilaciones frustratori-
 as repellendo. partium aduocatorum et procurato-
 rum contentiones et iurgia. testium superflua
 multitudinem refrenando. non sic in iudex lite
 obuat: quin probationes necessarie admittentur
 citatione vero ac preestatione iuramenti
 de calumnia siue de dicenda veritate ne veri-
 tas occultet per commissionem huius intelligi-
 mus non excludi. hec ibi. Et quod processus vi-
 sum est supra est tripliciter incipiendus. quia
 vel propter instantiam accusatoris. vel propter zelum
 denunciatoris. vel propter clamorem fame labo-
 rantis. et processus qui fit ad instantiam partis ac-
 cusantis iudex in hac materia non debet acce-
 ptare. cum maleficarum facta opere demonum
 occultant. nec accusatorum per euidentiā facti si-
 cut in alijs criminalibus pcedere et se defen-
 dere potest. immo consulere debet accusatori quod a-
 moueat verbum accusationis et ponat denun-
 ciationis. et hoc propter accusatoris grande picu-
 lum. Ideo super secundum modum qui et visitat
 et similiter super tertium in quibus pceditur et non
 ad instantiam partis. Notandum quod quod dictum est in
 precedentibus quod iudex specialiter debet inter-
 rogare denunciante qui sciunt cum eo in tali
 causa et qui potest scire. Ideo iudex faciet cita-
 ri illos testes quos denuncians intimauit.
 et qui magis vident scire in facto: et scriptor
 continuabit processum scribendo sic. Post que
 attendens ipse iudex denunciata sibi hereti-
 calia anedicta fore ex sui natura esse talia et
 tam graua que non possunt nec debent con-
 uentibus oculis tolerari. cum cedant in ob-
 probrium diuine maiestatis. et tam fidei catho-
 lice quam reipublice detrimentum. descendit ad se
 informandum et ad testes examinandum per mo-
 dum qui sequitur.

Interrogatoria super testes.

Quod alius testis de tali loco citatus iurat
 et interrogatus si cognoscit tale expri-
 mendo nomen delati. Et dixit quod sic.
 Item interrogatus de causa cognitionis et dixit
 quod pro eo quod vidit et locutus est sibi pluries. vel
 sic vel alias quod fuerunt socij et expriment cau-
 se cognitionis.
 Item interrogatus de cognitionis tpe. et di-
 cit quod sunt decem anni vel tot.

Item interrogatus de fama illius et pser-
 tim ad ea que sunt fidei. Et dixit quod quo ad mo-
 ralia est homo bone fame vel male. quantum au-
 tem ad ea que sunt fidei dixit quod est fama in tali
 loco quod practicat aliqua contra fidem ut male-
 ficus. Item interrogatus quid est fama. et
 dixit. Item interrogatus si vidit vel audi-
 uit talem talia faciente et dixit.

Item interrogatus ubi audiuit dici supradic-
 ta. et dixit quod in tali loco.

Item interrogatus in quorum presentia. et dixit
 quod illorum. Item interrogatus si ex sua consan-
 guinitate aliqui propter maleficia fuissent du-
 dum incinerati vel suspecti habitii. et dixit.

Item interrogatus an cum suspectis malefi-
 cis habuit familiaritatem. et dixit.

Item interrogatus de modo et causa que dicta fuerunt
 Et dixit quod ea de causa et tali modo.

Item interrogatus si videt sibi quod talis dixit
 seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu alio in
 deliberato vel potius assertiue et alio delibe-
 rato. Et dixit quod credit quod fecerit supradicta
 iocose et trufatorie seu recitatiue et non alio sic
 credendi vel assertiue.

Item interrogatus de causa credentie hu-
 ius. Et dixit quod credit pro eo sic. quod ille qui di-
 cebat ridendo dixit. Et de istis est multum dili-
 genter inquirendum. quod nonnumquam dicunt aliqui
 recitando aliorum verba vel trufando vel cofe-
 rendo ut alios alluciant vel incitent. licet etiam
 am interdum asserendo vel affirmando.

Item interrogatus si hec deponit odio vel
 rancore seu dimittit amore vel fauore. Et di-
 xit quod non. Et sequitur iniunctum est sibi tenere ses-
 cretum. Acta sunt hec in tali loco die tali in pre-
 sentia talium testium vocatorum et rogatorum. et mei
 notarij seu scriptoris. Ubi semper aduertendum
 quod in tali examine ad minimum persone quin-
 que debent presentes esse. scilicet iudex inquirens. tes-
 tis vel denunciatis. respondens vel ipse delator
 postea comparens. Tertius est notarij seu scri-
 ptor. ubi deest notarius et tunc adiungatur si-
 bi alium honestum quod duo supplebunt vices no-
 tarij ut supra tactum est. et hoc apostolica au-
 thoritate qua tunc in illo actu funguntur. ut su-
 pra in. c. ut officium. de here. li. vi. Et duo ho-
 nesti viri tanquam testes eorum qui deponunt. Item
 aduertendum quod testis citatus debet etiam esse iu-
 ratus. id est ut prestat iuramentum modo quo supra
 de dicenda veritate. alias false inscriberetur
 citatus et iuratus. Et similiter examinen-
 tur alij testes. Quibus examinatis. Si iudex
 videat factum esse probatum plene: vel si non
 plene tamen esse maxima indicia et suspiciones
 vehementes. Et nota quod loquimur non de leui-

suspitione que ex leuibus cōiecturis oritur. sed q̄ multū diffamata est sup̄ maleficia puerorum iumentoz rē. Tunc iudex si timet de fuga delati vel delate faciat eū capi. Si autē nō timet de fuga faciat eū citari. Et siue capiatur siue nō prius faciat iudex eius domum improuise scrutari et cuncta scrinia aperiri et in angulis pixides et omnia instrumēta tolli q̄ reperiunt. Et sic cōstituto. iudex. collectis his de quibz est delatus et de his de quibus est p̄ testes cōuictus vel habitus suspectus format interrogatoria sup̄ illis. ac inq̄rat habitos secū notario rē vt supra. p̄finito prius corporali iuramēto ad q̄tuor dei euangelia de dicenda veritate tā de se q̄ de alijs. Et hoc p̄ modū qui sequit̄ cōscribant etiā singula.

Interrogatoria generalia sup̄ maleficam aut maleficiū. Et est primus actus.

Oalis de tali loco delat⁹ iuratus sup̄ quattuor dei euangelia corporaliter tacta tā de se q̄ de alijs dicere veritatem. et vñ interrogatus vñ est seu vñ originē traxit. Et p̄pendit q̄ tali loco talis diocesis.

Item interrogatus q̄ sunt eius parentes si sunt viui vel mortui. Et r̄ndit q̄ viui in tali loco vel mortui in tali. **I**tem interro. virū naturali morte vel incinerat. et dixit q̄ tali.

Ubi nota q̄ hoc fit q̄ vt plurimū vt in scōpta p̄ op̄ris paruit malefice p̄prios infantes demonibz offerit aut eos instruit. et p̄munit tota p̄genies ex illis infecta. Et vbi deponentes affirmassent et ipsa negaret iam esset suspecta. **I**tem interrogatus vbi fuit nutrit⁹. et vt in pluribz cōuersatus. et dixit q̄ in tali loco vel tali. Et si videat q̄ mutauit locū p̄ priuū q̄ forte mater nō fuit suspecta nec aliquis ex parētela. et tñ cōuersatus in alieno et p̄ferim in locis in quibus cōsueuerūt malefice v̄gere interrogabit sic. **I**tem interrogatus quare mutauit sue natiuitatis locū et se trāstulit ad cōmorandū in tali loco vel talibz. et dixit q̄ ex tali causa. **I**tem interroga. si in dictis locis vel alibi audiuit loqui de materia maleficarū puta q̄ tēpestates cōcitare vel iumenta maleficiata et vacce liquore lactis priuare. rē. de tali materia de qua est delata. Et si dicit q̄ sic. Interrogatis.

Item interroga. qd̄ audiuit loqui. Et scribantur singula q̄ dicit. Si autē negat et dicit se nihil audiuisse tunc sic. **I**tem interroga. si credit maleficas esse et q̄ talia possint fieri q̄ referunt vt tēpestates p̄citare. iumēta inficere et homines. et dixit. Et nota q̄ malefice vt plurimū negat prima fronte. vñ suspi-

cio oritur magis q̄ si responderēt si sint aut nō sint cōmitto sup̄ioribus. vñ si negat tunc interrogant. **I**tem interro. quid ergo vbi cōburunt tunc innocenter cōdemnant. et dixit

Interrogatoria p̄icularia sup̄ eosdē.

Duertat iudex q̄ nō p̄crastinet subsecutes interrogatōes s̄z indelate p̄ponat. **I**tem interroga. cur cōmunis populus eā timeret. et dixit. **I**tem interrogatus an sciret se esse diffamata. et q̄ odio haberetur. et dixit. **I**tem interro. cur illi p̄sone obiecit. dicendo. tu nō transibis impune. Et dixit.

Item interrogatus quid mali sibi fecisset illa p̄sone q̄ talia verba in eius damnū p̄tulisset. et dixit. Et nota q̄ hec interrogatio est necessaria vt deueniatur ad fundamentuz inimicitie q̄ in fine delata allegabit inimiciam. sed vbi nō est capitalis sed mō muliebri cōcitata nō impedit. Hoc enī est maleficarū p̄prium cōcitare aduersum se. vel verbis inuilibus aut factis. puta q̄ petit sibi prestari aliquid. aut infert ei damnū aliquod in orto et similia ad hoc vt occasione recipiant et se manifestant in verbo vel in opere. quā manifestationē habent facere ad instantiā demonum vt sic peccata aggrauentur iudicū dum manent impunita. Nota etiā q̄ talia faciūt nō in aliorū p̄sentia vt si deponens vellet testes p̄ducere nō haberet. Nota etiā q̄ incitatur a demonibz vt a multis maleficis et post incineratis exp̄sumus. ita q̄ cōtra ip̄arum voluntatē habet incitare et maleficiare.

Item interro. quō effectus potuit p̄sequi sit per minas vt puer aut iumentū tā cito maleficiaret. et dixit. **I**tem interro. iterū et quare dixisti q̄ nūq̄ deberet h̄re sanū diē et ita factum est. et dixit. **I**tem si oia negat. interrogetur de alijs maleficis alijs testibz illatis puta in iumentis vel pueris.

Item interro. cur visa fuerit in campis vñ in stabulo cū iumentis tangēdo. put̄ interdū solent facere. et dixit. **I**tem interro. q̄r̄ t̄cigit puerū et q̄ postea male habuit. et dixit.

Item interro. qd̄ egit in campis t̄c tēpestatis. et sic de multis alijs. **I**tem vnde q̄ cū habeat vnā vaccā aut duas q̄ plus abundat in lacte q̄ vicine habentes quattuor aut sex. **I**tem cur manet in statu adulteriū aut cōcubina. licet nō deseruiant ad p̄positum r̄f̄i suspitionē generat̄ amplius q̄ super probas et honestas delatas. Et nota q̄ sepius super articulos cōtra eam delatos interrogata est vtrum maneat in eodem p̄posito aut non.

Item interro. cur visa fuerit in campis vñ in stabulo cū iumentis tangēdo. put̄ interdū solent facere. et dixit. **I**tem interro. q̄r̄ t̄cigit puerū et q̄ postea male habuit. et dixit.

Item interro. qd̄ egit in campis t̄c tēpestatis. et sic de multis alijs. **I**tem vnde q̄ cū habeat vnā vaccā aut duas q̄ plus abundat in lacte q̄ vicine habentes quattuor aut sex. **I**tem cur manet in statu adulteriū aut cōcubina. licet nō deseruiant ad p̄positum r̄f̄i suspitionē generat̄ amplius q̄ super probas et honestas delatas. Et nota q̄ sepius super articulos cōtra eam delatos interrogata est vtrum maneat in eodem p̄posito aut non.

Item interro. cur visa fuerit in campis vñ in stabulo cū iumentis tangēdo. put̄ interdū solent facere. et dixit. **I**tem interro. q̄r̄ t̄cigit puerū et q̄ postea male habuit. et dixit.

Item interro. qd̄ egit in campis t̄c tēpestatis. et sic de multis alijs. **I**tem vnde q̄ cū habeat vnā vaccā aut duas q̄ plus abundat in lacte q̄ vicine habentes quattuor aut sex. **I**tem cur manet in statu adulteriū aut cōcubina. licet nō deseruiant ad p̄positum r̄f̄i suspitionē generat̄ amplius q̄ super probas et honestas delatas. Et nota q̄ sepius super articulos cōtra eam delatos interrogata est vtrum maneat in eodem p̄posito aut non.

Item interro. cur visa fuerit in campis vñ in stabulo cū iumentis tangēdo. put̄ interdū solent facere. et dixit. **I**tem interro. q̄r̄ t̄cigit puerū et q̄ postea male habuit. et dixit.

Item interro. qd̄ egit in campis t̄c tēpestatis. et sic de multis alijs. **I**tem vnde q̄ cū habeat vnā vaccā aut duas q̄ plus abundat in lacte q̄ vicine habentes quattuor aut sex. **I**tem cur manet in statu adulteriū aut cōcubina. licet nō deseruiant ad p̄positum r̄f̄i suspitionē generat̄ amplius q̄ super probas et honestas delatas. Et nota q̄ sepius super articulos cōtra eam delatos interrogata est vtrum maneat in eodem p̄posito aut non.

37
¶ Qua confessione peracta et scripta siue ad partem negatiuam siue affirmatiuam siue sub ambiguo scribatur postea. Acta sunt hec in tali loco &c. vt supra.

¶ Questio septima in qua varia dubia declarantur super premissa interrogatoria et responsiones negatiuas. An delata sit incarcerationa & quando pro manifeste deprehensa in heresi maleficarum sit habenda. Et est actus secundus.

Queritur primo quid agendum si vt plurimum contingit persona delata omnia negat. Respondetur. Iudex habet circa tria attendere. scilicet super infamiam. super indicia facti: et super dicta testium. si videlicet omnia insimul concurrunt. aut non. si omnia insimul vt plurimum etiam contingit eo qd malefice statim ppter fore facta in aliqua villa aut ciuitate infamantur. indicia etiam facti sunt pte oculis. puta in pueris maleficiatis aut in iumentis que sepius inficiuntur aut lacte priuantur. numerus etiam testium est inscriptus qui licet sint singulares puta quia vnus deposuit qd puerum sibi maleficauerit. alius vero iumentum. tercius vero super infamiam. et sic de alijs. Tamen in substantia facti concordant puta in maleficijs et qd vt malefica sit suspecta. et isti testes licet non sufficiant ad condemnandum absq; infamia vel etiam cum infamia vt supra tactum est questione tercia tamen cum indicijs facti posset ex his tribus insimul reputari non vt suspecta vehementer aut violenter. de quibus suspensionibus inferri declarabitur. sed reputari vt manifeste deprehensa in heresi maleficarum vbi vix testes idonei id est non ex inimicitia et sufficientes in numero puta sex octo vel decem iurati concurrerent. et consequenter deberet penes in. c. ad abolendam. §. pñti. de here. subiacere. et. c. excommunicamus. ij. et hoc siue crimen sit falsa siue non. et hec sic pbant. Nam quod dictum est qd vbi omnia tria prefata concurrunt tunc pro manifeste deprehensa in heresi debet reputari non est intelligendum qd necessario omnia tria incurrere sed probatur s. c. per argumentum a fortiori. Nam vnum quodq; per se inter illa duo que sunt indicium facti et testium pductio legitima potest reddere aliquem vt p deprehensum in heretica prauitate habeat. qto magis vbi ambe probationes pariter concurrunt. Nam iuriste vbi querunt quot modis de iure aliquis habetur pro manifeste deprehensum in heretica prauitate. Respondent qd tribus vt notat Bern. in glo. or

dinaria. in. c. ad abolendam. §. pñti. et ver. de prebensi. extra de here. et tactum est supra in questione prima in principio operis scz facti euidentia. puta qd publice pdicauit heresim. hic autem ponimus indicium facti ppter publicas minas quas intulit. dicendo nunq; sanos dies habebis vel sise et effectus fuit subsecutus. sequit vel legitima pbatione p testes. vel tercius ex propria confessione. vnde si vnum quodq; illorum per se facit et reddit aliquem tanq; manifeste suspectum. qto magis insimul iungendo infamia et indicia facti cum testium depositione. licet ibi dicat euident factum et hic indicium facti et hoc est quia diabolus non manifeste operatur sed occulte. damna autem et instrumenta maleficij que reperiunt dant indicium facti vnde vbi euident factum in alia heresi solum sufficeret. hic adiungimus tria. De secundo vero qd talis deprehensus licet negaret tñ iuxta illa capitula esset puniendus sic pbatur. Nam deprehensus facti euidentia vel per testes aut fatef crimē vel non. si fatef tur et est penitēs tradendus est brachio seculari vltimo supplicio feriendus. iuxta. c. ad abolendam. vt supra. est carceri ppetuo detrudendus. iuxta. c. excommunicamus. ij. Si autem non fatef tur sed stat in negatiua est vt impenitens tradendus pñti curie secularis animaduersione debita puniendus. vt notat Hosti. in sum. ti. de here. qualiter deprehendantur. Sic ergo cōcludit qd si iudex isto modo pcederet sup interrogatoria & testium depositiones. cum vt dictum est in causis fidei summarie simpliciter et de plano pcedi pot. et ipam delatam carceri deputaret ad tempus vel ad annos plures. si forte post annum squaloribus carceris depreffa crimina fatefret non iniuste sed iuste pcederet. Atiamē ne videat sententiam precipitare immo fm oem equitatem pcedere. querit quid cōsequenter agendum sit.

¶ Questio octaua et pcedenti annexa an sit incarcerationa. & de modo capiendi. Et est actus tercius iudicis.

A vero sup negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiam mancipanda. vbi prefata tria concurrunt scz fama. indicia facti. et productiones testium aut sub cautione fideiussorum dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi potest ex tribus opinionibus. Primo enim aliquorum sententia est qd carceribus sit mancipanda. et nullo modo sub cautione dimittenda. et hi insistentur rationi tacte in pcedenti questione. qd vix habet p manifeste deprehensam vbi illa tria concurrunt. Alij vero qd

ante incarcerationē potest cautioni fideiussorum relinqui. ita q̄ si fugam caperet q̄ tūc p̄ cōuicia habere licet post incarcerationē sup̄ negatiuas responsiones non sit cautioni vel manulente relinquenda quādo vics illa tria cōcurrunt supra notata. eo q̄ tunc nō posset sententari et plecti ad mortē et hic innititur cōsuetudini. Tercij sunt qui dicunt q̄ nō sit danda infallibilis regula. sed iudici sit relinquendum vt f̄m dicta testij et infamiā plone et si indicia facti cōcurrunt tanto grauius discernatur p̄ modū patrie seruando et cōsuetudinem. cōcludentes q̄ si nō posset habere fideiussores notabiles et fortassis suspecta de fuga q̄ tunc carceri mancipet. et hec tertia videtur rōnabilior sic tñ q̄ dicitur seruet modus qui stat in tribus. Primo vt domus ei q̄ntum possibile est perlustret sub et supra in omnib; angulis fossis et scrinijs. et siquidē famosa malefica existit. tunc absq; dubio nisi prius sint ab ea occultata varia instrumēta reperiunt. sicut supra tactū est. Secūdo vt si habet ancillā aut cōsodales q̄ et ille vel illa seorsum includant etiā si nō sint delate. p̄sumitur eas nō latere secreta aliqua illius delate. Tercio q̄ in capiēdo si in domo p̄pria capitur q̄ nō detur ei spaciū intransiēdi cameram. eo q̄ tunc solent certa malefica accipere et secum deferre p̄ taciturnitate pcuranda. Ratione cuius incidit dubium. An modus capiēdi maleficas qui ab aliquibus obseruatur vbi a famulis subito a terra eleuat et in spora siue in spatulis ne terrā vltra tangat defertur. sit licitus. Responderi p̄t ex canonistarū et quorundā theologorum sententia q̄ licitū sit hoc triplici respectu. Primo q̄ vt in q̄stione introductoria huius tercie part̄is patuit plurimorū sententia immo talium doctorū quorū dicta reprobare nemo audeat. vt Hostiensis Hostre. est q̄ licitū est vana vanis cōfundere. Experientia deniq; immo et maleficarū falliones demonstrant q̄ sepius per talem modū capte taciturnitatis maleficium amiserūt immo q̄ plures incinerande petentes vt saltē pede vno terrā tangere permitterentur. dum eis fuisset denegatū et in sine scissitatū cur tñ terram tangere optassent. Responsus q̄ si tetigissent seip̄as liberaissent multis alijs fulminib; interemptis. Alia causa. nam hoc ip̄m manifestū existit vt in secunda pte operis patuit q̄ i publica iusticia oēs vires maleficij franguntur quo ad p̄terita. sed quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatis oia crimina fatet. Dicamus ergo iuxta apostoluz.

Quocunq; verbo vel opere agimus omnia in noīe dñi nostri iesu christi fiant. et siquidē innocēs fuerit hec captio nō ei nocebit. Tercio respectu q̄ si f̄m doctores licitū est p̄ vana opera malefica tollere. quia in hoc cōcordant oēs licet discrepant in illo q̄ illa vana nō debeāt esse illicita. vnde dicit Hosti. vbi dicit q̄ licitū sit vana vanis cōfundere glossatur ab alijs. nota q̄ dicit vanis nō aut illicitis a fortiori licitū est malefica impedire ad qd̄ impedimentū hic respectus habet et nō ad aliq̄d illicitū exercendū. Notat insuper iudex q̄ est duplex incarceration. vna ad penā vbi criminosi ponunt. Altera ad custodiam tñ. et hec in p̄torio fit. et hec due custodie notant in. c. multoz querela. vt supra. vñ ad min⁹ ad custodiā est incarcerationa. si autē leuia esset p̄ quibus esset accusata ita q̄ non esset infamata nec essent indicia facti in pueris et iumentis tunc remittat ad domū. sed q̄ familiaritatē habuit forte cū maleficis et nouit eorū secreta. det fideiussores quos si habere nō p̄t. iuramentis et penis astricta domū nō creat nisi vocata. ancille autē et domesticę de quibus supra ad custodiā et nō ad penā destineantur.

Questio nona quid agendū post captione et an deponentiū noīa sint ei manifestanda. Et est actus quartus.

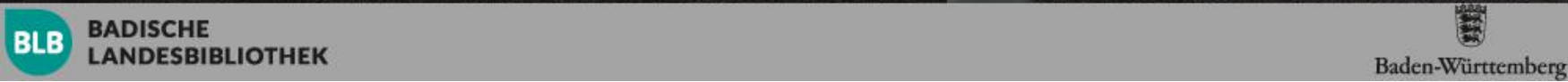
Quo autē post captione fiunt. sed quid primū inter illa iudici relinquit. scz defensionū cōcessio. et in loco torture nō tñ p̄ torturā examinatio. Primū nō datur nisi petierit. Secundū nō fit nisi prius ancille seu cōsodales si habuit in domo examinentur. Procedam⁹ tñ ordine posito. Si delata dicat se innocentē et q̄ false sit delata. et q̄ libenter velit tales accusatores inspicere et eos audire. tūc signū est q̄ petit defensiones. Sz an iudex teneat ei deponentes manifestare et ad p̄spectū eius p̄ntare. Hic aduertat iudex q̄ nullū illoz teneat facere nec noīa manifestare. nec ad p̄spectū p̄ntare nisi deponentis p̄ se et sponte ad hoc se offerūt vt vics eorū aspectibus p̄sentent et ea q̄ deposuerūt eis in facie obijcere. q̄ autē nō teneat iudex et hoc p̄pter piculū deponentiū p̄bat. Nam licet diuersi summi pontifices diuersa senserunt nullus tñ vnq; sensit q̄ iudex teneat i tali causa delato noīa deponentiū manifestare nec etiam accusatoz. licet hic nō p̄cedimus p̄ modum accusationis. sed potius aliqui senserūt q̄ in nullo casu liceret. aliq̄ vero q̄ in aliquo. Tandem autē Bonifacius octau⁹ statuit vt patet

in. c. statuta. §. inhibemus. li. vi. vbi sic dicit. **I**nhibemus tamē q̄ si accusatoribus vel testibus in causa heresis interuenientibus seu deponentibus p̄pter potentia p̄sonarū p̄tra q̄s inquirat. videant ep̄s et inquisitor. **N**ota tu p̄ inquisitore et ep̄o iudicē quemcūq̄ p̄tra maleficas p̄cedentē et cōsensu ep̄i et inquisitoris. q̄z idem est et vices suas cōmittere p̄nt vt in questione introductoria patuit vñ et talis iudex quicūq̄ etiā secularis p̄cedit aplica auctoritate et nō solū imperatoria. sequit̄. graue piculū imminere si cōtingat fieri publicationē eorundē ip̄oz nomina non publicent̄. **E**t sequit̄ infra. cessante vero piculo supra dicto accusatorū vel testiu noia put in alijs fit iudicijs publicent̄. **A**tendat etiā circumsp̄ectus iudex de potētia p̄sonarū. q̄z illa est triplex scz potētia generis et familie. potētia pecunie. et potētia malicie q̄ plus timēda est q̄ alie due. q̄ ex illa testibz graua picula possent imminere si eis cōtra quos deposuerunt eoz noia publicarent̄. et ratio est. maior enī est periculū noia testiu publicare alicui delator pauperi habenti in malis cōplices rebelles et homicidas q̄ nihil habent nisi p̄sonam perdere. q̄z generoso vel diuiti abundantia in sp̄alibus. qd̄ aut sit graue periculū et quale declarat **Jo. an.** sup̄ p̄dicto ver. periculū. dicens ita periculū q̄z timet̄ mors vel detrunctio ip̄oz vel filiorū vel parentū suoz vel deuastatio substantie vel bis similia. **A**duertat insup̄ iudex q̄ cū apostolica auctoritate ex beneplacito ordinarij in his p̄cedit qd̄ ad illud secretū scz de nō reuelando testificantiū noia tam ipse q̄ omnes alijs assessores qui depositiones testiu interfuerūt aut in futurū circa sententiā ferendā interesse poterūt tenent sub pena excoicationis quā p̄tra eos si oppositū fecerint ep̄s fulminare poterit. et ita ne reuelent a principio p̄cessus ad minus implicite fulminauit. **U**nde in alle. c. statuta. §. et vt eorundem. ita dicit. **E**t vt eorundē accusatorū et testiu periculis efficacius occurrat et cautius inquisitōis negocio p̄cedatur p̄ntis cōstitutionis auctoritate p̄mittimus q̄ ep̄us et inquisitores tu intellige sicut supra possunt in dicere illis q̄bus vt p̄missum est p̄cessum huiusmodi explicabūt. et in eos archana cōsiliū seu p̄cessus sibi sub secreto ab eisdem ep̄o et inquisitoribus patefacta p̄ter ip̄oz licentia alijs patefacere et cōmunicationis sententiam quā ex secreti violatōne ip̄o facto incurrant si eis videbit̄ p̄mulgare. **N**otandū vltērius q̄ sicut pena annexa est vbi noia testiu indebite publicarent̄. ita pena est annexa vbi

indebite occultarent̄. scz illis quibus merito sunt manifestanda scz peritis et assessoribus de quozū cōsilio est ad sententiā p̄cedendū vel vbi nō publicaret̄ vbi sine periculo testiu publicari possent. vt in dicto. c. statuta. circa finem sequit̄. **A**terū in oibus p̄cipimus tā ep̄os q̄ inquisitores purā et p̄uidam intentionem habere ne accusatorū vel testiu noia su p̄rimēdo. vbi est securitas periculū esse dicant. nec in corū discrimine securitatē asserāt vbi tale periculū immineret sup̄ hoc p̄scias corū onerātes. vbi **Archi.** ita dicit. **Q**u qui cu nō iudex in tali casu bene aduerte verba ista nam nō dicit leue periculū si grate. nolī igit̄ reum priuare iuris ordine sine magna causa qm̄ hoc fieri nō p̄t sine offensione dei. **E**t notandū est lectori q̄ qz oia p̄cedentia et etiam sequentia vsq̄ quo pueniat ad modos sententiandi absq̄ pena sanguinis in quibz ecclesiasticus iudex iudicare habet fieri p̄nt cū p̄sensu diocelanoz p̄ secularē iudicē. ideo nō impediāt lectorē si in ea. allegat̄ iudex ecclesiasticus et nō secularis q̄ modos sententiandi sup̄ sanguinē capiet ex modis sententiandi et penitentiādi ordinariōz.

Questio decima qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione aduocati. **E**t est actus quintus.

Igitur defensiones petit quō cōcedi p̄nt vbi noia testiu omnino occultant̄. **D**icendum q̄ defensio stat in tribus. **P**rimo vt ei aduocatus deputet̄. **S**ecūdo vt illi aduocato noia testiu nō publicent̄ nec ad secretū etiā tenendū sub prestito iuramento sed informet̄ de singulis cōtentis in p̄cessu. **T**ercio delati causā q̄tum p̄t in meliore parte interpretet̄: sine tñ scandalo fidei et damno iusticie vt patebit. et procurator pari forma cui p̄cessus totius copia. suppressis tamē testium et deponentium nominibus. et idem aduocatus etiā p̄curatorio noie p̄cedere poterit. **Q**uo ad p̄mittit̄ **N**otat q̄ aduocatus nō deputatur ad beneplacitū delati. puta quia velle habere vnum ad suuz placitū de illo omnino caueat iudex nō cōcedere hominē litigiosum. maluolum qui facilliter pecunijs possit corrumpi. p̄out sepe tales inueniuntur. sed cōcedat sibi virū probum et de legalitate nō suspectū. **E**t notare debet iudex quattuor in aduocato. que si obseruata fuerint ab aduocato: permittat eum aduocare. alias habet eum refutare. **N**ā aduocatus primo debet examinare qualitatē cause. et si viderit eam iustā tunc si voluerit

assumat eam. si vero iniustā rennuat. vñ dili-
genter cauere debet ne causam assumat inius-
tam et desperatā. Verum q̄ si ignorāter ab
inicio acceptauit causam et cū hoc pecuniā.
in p̄cessu tñ cognouit causam desperatā. tñc
sic clientulo suo. i. delato p̄ q̄ causam assump-
sit nō cōsultuit vt cederet salariū receptū te-
netur restituere s̄m Hoff. qd̄ pbare videtur
per. *L. de iudi. rem nō nouā. Licet Hosti. di-*
cat oppositū. scz de salario restituēdo nisi in-
dulsiore fecisset. An si neq̄ aduocatus clien-
tulum suū sciēter inducat ad defendendum
causam iniquā ad damna et ad expensas te-
netur. L. de adm. tu. nō est ignotū. Secun-
dum q̄ obseruare debet vt seruet in aduocan-
do tria. Primo modestiā vt nō pecciter nec
cōuiciando nec vociferando p̄ponat. L. co-
quoniā. Secundo veritatē scz vt nō mentia-
tur. falsas rōnes vel pbationes inducendo.
nec falsos testes aut iura si perit⁹ esset nec di-
lationes petat p̄sertim in hac causa vbi sum-
marie simpliciter et de plano vt supra in que-
stione sexta tactum est. et tangit. ij. q. vij. bec-
tria. Et tertium qd̄ obseruat est ex pte salarij
qd̄ moderat s̄m cōsuetudinē regionis. de q̄
materia tractat. ij. q. vij. §. arcenf. et. §. tria.
Sed ad nostrū p̄positum redeundo. Iudex
ita p̄scriptas cōditiones aduocato p̄ponat. et
in fine adūgat ne fautoriā heresis incurrat.
qz tunc ex cōmunicatus esset. Juxta. c. ex cō-
camus. i. §. credentes. Nec valet si dicat iu-
dici q̄ nō defendit errorē sed p̄sonā. qz nō de-
bet defendere quouis modo vt nō p̄cedatur
summarie simpliciter et de plano. qd̄ faceret
si petere vellent oīno dilaciones. vel immiscere
appellationes. que oīa refutant vt ibi in que-
stione sexta recitat. qz licz errorē nō defendat
cum sic damnabilior ipsis maleficis esset. et
potius heresiarcha q̄ hereticus maleficus.
vt pater. x. q. ij. qui illoz. tum qz indebi-
te defendit iam suspectū de heresi tāq̄ fauto-
rem se facit et nō solū leuiter sed et vebemen-
ter s̄m defensionē quā fecit. et debet abiura-
re publice corā ep̄o. iurta. c. accusatus. frequē-
ter allegatū. bec ad longū posita sunt nec par-
uipendat ista iudex. qz ex aduocato seu p̄cu-
ratore vbi false p̄cedere nitit. plurima picula
euenire solent. vñ iudex oīno debet eū refuta-
re et p̄cedere s̄m acta et pbata vbi reprehē-
sibilis aduocat⁹ fuerit. Veruntū si iudex ha-
buerit aduocatū irrep̄hensibile p̄ delatōvi-
rū zelosum et iusticie amatōrē noīa testiū ei
iudicare poterit. ad secretū tamē tenendū sub
p̄stito iuramento.

¶ Questio. xi. quid faciet aduocatus cū sibi

noīa testiū nō publicant. Actus. vi.

Quid si querit. Quid ergo aduo-
catus etiā p̄curatorio noīe p̄ dela-
to faciet. vbi nec sibi nec clientulo
suo noīa testiū publicant. quā tñ
publicationē delatus summe affectaret. Res-
ponso. informationē capiat a iudice de sin-
gulis in p̄cessu cōtentis. et siquidē copiā ha-
bere velit. suppressis tñ noībus testiū tradat
sibi. et sic informatus accedat delatū et singu-
la sibi p̄ponat et si materia postulat vtpote qz
multū onerosa delato: cum ad patientiā q̄tū
p̄t hortet. Et delatus vbi iterū atq̄ iterū in-
stat vt sibi testes publicent. Rñdere p̄t ex fa-
ctis q̄ cōtra te delata sunt cōiecturare testes
poteris. nā tali maleficiatus est puer aut iu-
mentū. aut tali mulieri seu viro dixisti. eo q̄
talē rem quā petebas tibi cōprestare nolbat.
tu senties q̄ melius fuisset vt tibi rem accō-
modasses. post q̄ verba talis infirmat⁹ sub-
ito facia tua vt testimonia clamant. que plus
ponderant q̄ testimonia verboz. vel etiā tu-
scis te infamatā. et a longo tpe suspectam de
multis maleficijs et damnis hoībus illatis
et sic replicando finaliter ad hoc deueniet q̄
ip̄a aut inimiciā allegabit asserens sibi et
inimiciā obiecta. aut dicet. Fateor me dixi-
se bec verba: sed nō aio nocendi. Quare ad-
uocatus tunc iudici et assessoribus de primo
vicz de inimiciā habet p̄ponere et iudex in-
quirere. Et si quidē illa capitalis inueniret
vtpote: quia inter maritos vel cōsanguineos
fuisse mors intentata vel secuta vel alicuius
crimini inculpatio. vñ qd̄ foret plectendus
p̄ publicā iniusticiā vel fuerit vulnere graua
ex cōtrarijs et bzgis illata. tunc puidus
iudex cū suis assessoribus discutiet an ex pte
delate inimiciā aggrauat vel ex pte depo-
nētis puta qz marit⁹ aut amici delate alios ex
pte deponētis iniuste oppresserūt. tñc quidē si
nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis
sive hoīb⁹ maleficiatis. nec etiā assunt aliq̄ te-
stes aut etiā q̄ publica infamia non laborat.
tunc p̄sumit q̄ rōne vindicte cōtra eā depo-
suerit. et est delata oīno absoluenda et libere
dimittenda sub debita cautione de nō vindi-
cando rē. vt mors iudicū est. Sed queritur
katherina habet puerū maleficiatū: seu ipsa
per se est maleficiata seu in iumentis p̄cepit
plurima damna. et suspicat sup illā cum⁹ ma-
ritus aut cōsanguineū etiā p̄ prius iniuste su-
um maritū aut cōsanguineū oppresserunt in
publico iudicio. vñ cum hic duplex sit ini-
micia ex pte deponētis. quia inimicat⁹ rōne
maleficij illati et rōne infamie iniuste obiecte

suo marito aut cōsanguineo. est ne eius depo-
sicio repellenda aut nō. et quidē ex vna ptevi
denit q̄ sic. qz inimiciā ibi est ex altera q̄ nō
quia p̄fert iudicia facti. Respondet q̄ in ca-
su quo nō assunt alij deponentes. nec etiam
publica laborat infamia cōtra delatā. tūc nō
statut eius depositioni tūc sed repellitur. et
delata tūc reddi suspecta si et inquantū mor-
bus est maleficiosus. et nō ex naturali defe-
ctu. et qualiter hoc cognoscitur inferi⁹ pate-
bit q̄ canonicē est purganda. Sed si iterum
querit an alij deponentes etiā habens sup in-
dicia facti primū deponere que ip̄is aut alijs
cōtulerunt: aut solū sup infamiā. Responde-
tur q̄ si sup aliqua iudicia facti deponit be-
ne quidē: si autē tantū sup infamiā et ita in-
re existit. tunc iudex licet repulerit deponentē
p̄pter inimiciāz tūc iudiciū facti qd̄ protulit et
ostendit iudex et alijs testib⁹ que sup infami-
am deposuerūt capiet p̄ inter signo sup suspi-
tionē vehementē et qua ip̄a delata detenta iu-
dicari poterit a iudice sup triplicē penaz. scz
canonicē purgationis: p̄pter infamiā. Iuxta
c. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Item
sup abiurationē p̄pter suspicionē. iuxta. c. ac-
culatus. in prin. et fm̄ varias suspensiones ad
varias abiurationes vt patebit in quarto mō
sententiandi. Et p̄pter iudicia facti si crimen
fateretur et penitet: nō relinquē b̄rachio secu-
lari ad punitionē sanguinis sed p̄ ecclesiasti-
cum iudicem ad p̄petuos carceres iudicatur
per secularē tūc iudicē nō obstāte q̄ ad p̄petu-
os carceres sit p̄ ecclesiasticū iudicē iudicā-
pōt tūc ip̄m p̄pter damna tp̄alia tradere igni.
iuxta. c. ad abolendā. §. p̄nti. et iuxta. §. excōi-
camus. ij. de here. que oīa patebunt inferius
circa sextū modum sententiandi. Epilogan-
do. Attendat iudex primo q̄ nō sit facilis ad
credendū aduocato. vbi p̄ delata allegat ini-
ciciam capitalē eo q̄ rarissime in tali crimine
quis deponit sine inimiciā cū malefice semp̄
exose oībus habeant. Secundo attendat q̄
cum quatuor modis malefica p̄t cōuinci scz
p̄ testes. p̄ euidencia facti. per iudicia facti. et
per cōfessionem p̄p̄iā. et hoc vel sup infamiā
tūc. qd̄ tantū fieret hoc p̄ testes. vel sup suspi-
tionē tunc p̄ euidencia facti aut iudicia facti
fieret. ex quib⁹ suspicio p̄t iudicari leuis vel
vehemens vel violenta. et hec oīa absqz con-
fessione p̄p̄iā que si cōcurrerēt tūc vt dictum
est p̄cederet. Tercio applicet p̄missa ad suum
p̄positū sup personā detentā ad obuiandū ad
uocato. sed vicz sit tantum mō sup infamiā
delata. aut q̄ ibi cōcurrāt aliqua iudicia vñ

reddi suspecta vehementer vel leuiter. et tūc
aduocato sup inimiciā allegatā respondere
poterit. Et hec q̄stum ad illam partē vbi ad-
uocatus p̄ delato in inimiciā deponentiū
allegauit. Sed vbi allegat secundū videlicet
q̄ illa verba q̄ protulit contra deponentē. tu-
senties in breui que tibi euenient. aut tu non
habebis plures dies sanos. aut veniet in bre-
ui q̄ tu velles mihi talem rem accōmodasse
aut vendidisse et similia. Tunc aduocatus
adiungat. licet malū aliquod fuerit subsecu-
tum deponenti in rebus vel corporibus. nō
tamen p̄pter hoc sequit q̄ illa delata hui⁹ ma-
li sit causa tanq̄ malefica. eo q̄ infirmitates
varijs modis accidere possunt. Item allegat
q̄ comune est mulierū verbis hui⁹modi mu-
tuo cōtendere zc. Super istas allegatōes iu-
dex habet obuiare per hunc modum. si qui-
dem infirmitas ex defectu nature accidit tūc
excusatio locuz haberi poterit. Sed qz ex si-
gnis et experimentis oppositū cōtat v̄pote
quia nullo remedio naturali curari potuit.
Item qz iudicio medicorū iudicatur vt mor-
bus maleficialis vulgariter nachtschaden.
Item iudicio fortassis incantatiōū aliarum
que asserūt seu asseruerūt morbū esse malefi-
ciale. Item qz subito supuenit absqz aliqua
p̄renia debilitatione. cum tūc naturales infir-
mitates successiue solent debilitare. Item qz
fortassis curata fuit ideo qz reperit certa in-
strumenta sub lecto aut indumentis seu alijs
locis. et illis amoris subito sanitati restituta
fuit. put sepissime cōtingit. Ut supra in secu-
da parte operis patuit vbi de remedijs tra-
ctatur. Et per hec seu similia iudex facillime
potest obuiare q̄ talis infirmitas potius ex
maleficio q̄ naturali defectu cōtingit. Et per
minas obiectas suspicatur de maleficio. Si
cut a simili si quis diceret. volo tibi cōbure-
re horreū. et effectus subsequit. vtiqz violen-
tam causat suspensionē. q̄ ille qui minas p̄u-
lit horreū succenderit. licet fortassis alius et
nō ip̄e cōbuserit.

¶ Sequit ad idē questio duodecima magis
declarās qualiter sit inimiciā capitalis in-
uestiganda. Actus septimus.

N tento q̄ a testimonio ferēdo tan-
tummodo inimici capitales repel-
luntur vñ supra quinta questione
tractum fuit. Inimiciā autē ta-
lem declarare ex his que in capitulo p̄ce-
denti tracta sunt iudici fortassis nimis obscū-

rum et difficile videat. attento q̄ delatus vel eius procurator nollent faciliter eius acquirere decisioni sup̄ materiā tactā. q̄ dicat inimicitia capitalis 7 q̄ nō. Ideo exprimēdi sūt alij modi q̄bus ī noticiā talis inimicitie iudex deueniret. vt in fonte sic minime dānaret q̄ tū reū per debitā iusticiā puniret. Et hi modi licet sint cautelosi seu etiā dolosi. tamē iudex illos praticare pōt in bonū fidei et rei publice. cū et apostolus dicat. cū essem astutus dolo eos cepi. specialiter etiā hi modi praticant super delatos nō diffamatos publice. seu etiā nō notatos per aliquod indicium facti. licet etiā iudex sup̄ quoscūq̄ delatos vbi inimicitias cōtra deponentes allegarent et noīa testium omnino scire vellent. Primus modus est. Nam datur delato seu suo aduocato copie p̄cessus ad partē suā scz deorsum et noīa deponentium seu deferentium ad partē aliā nō tū eo ordine quo deponūt sed isto modo vt nomē testis q̄ est prim⁹ in copia sit sextus vel septimus in cedula. 7 qui secundus sit penultimus vel vltimus. et sic delatus: q̄s hoc deponat vel illud. et quis sit prim⁹ vel secundus in sua copia. quo stante. aut dabis oēs inimicos: aut nō. si oēs. eo citius reprehendetur delatus de mendacio. vbi causa inimicitie per iudicē scrutabit. si quosdā vero tūc facilius causa inimicitie inuestigabit. Secundus modus esset a simili vbi daret aduocato p̄cessus copia ad partē vnā et deponentium noīa ad partē aliā. et adiunctis alijs extraneis q̄ alibi a maleficiis fuerūt perpetrata. 7 nō a deponentibus seu testibus inscriptis deposita. sic delatus nō poterit assertiue dicere illū vel istum inimicū capitalem qz nescit que sint ab illis cōtra eum deposita. Tercius modus q̄ et supra tactus capitulo quinto. Nam qm̄ delatus examinatur in fine secundi examinis anteq̄ petat defensiones 7 anteq̄ aduocatus sibi deputat. Interrogat. An reputet se habere inimicos capitales qui omni diuino timore postposito: falso imponerēt sibi labē heresis maleficarū. Et tunc forte impremeditatus ac improuisus 7 nō visis deponentium attestacionibus. respondet q̄ nō reputet se habere tales inimicos. vel si dicit puto me habere. tūc nominat. et illi inscribant et causa etiā inimicitie. vt postmodū iudex valeat eo certius inuestigare. postq̄ copia p̄cessus et noīa seorsum fuerint tradita modis q̄bus supra. Est et quartus modus vt iterū in fine secundi examinis aut cōfessionis de qua in sexta questione circa secunda interrogatoria anteq̄ denē sibi defensiones interrogat de testibus qui

gravius deposuerit cōtra eū p̄ hunc modū Cognoscis tu talem vnū noīando de testibus qui grauiora deposuit. et tunc dicit q̄ sic. vel q̄ nō. Si dicit q̄ nō. tunc nō poterit et post dando sibi defensiones et aduocatum ponere illū capitalem inimicū. cum dixerit medio iuramento prius oppositū scz nō noscere illum Si autē dicit q̄ sic. tunc interroget si scit vel audit q̄ ipse vel ipsa egerit aliqd̄ cōtra fides sicut malefice solent facere. Si dicit q̄ sic. Talia talia fecit. Interrogat si est et amicus vel inimicus. statim respondebit q̄ amicus et hoc ideo vt eius testimonio stetur. et ex tūc in illa causa nō p̄t dare illū inimicū capitalem per suū aduocatum cum medio iuramento per antea dixit eum amicū. Si autē respondeat q̄ nihil scit deo. tūc interrogat an sit eius amicus vel inimicus 7 ipse statim respōdebit q̄ amicus. qz allegare inimicū de quo nil mali nouit. nō facit. dicit ergo sum suus amicus. At tamen si scire aliqua non obmittere qui in illa reuelare. in tali ergo causa nō poterit eum ponere ex post inimicū. vel ad minus allegabit causas inimicitie capitalis a principio. et tūc aduocato adhibebit fides. Quintus modus est nam datur delato seu aduocato copia p̄cessus suppressis noībus deponentium. et vbi aduocatus informabit eū de singulis. coniecturatur quis vel qui deposuerit talia cōtra eū. et frequēter venit in cognitionē. et tunc si dicit talis est inimicus capitalis: et volo p̄bare p̄ testes. tūc iudex habet cōsiderare si cōcorditer iuxta p̄cessum noīauit. et tunc qz dixit velle p̄bare p̄ testes illos examinabit. secrete cōuocato ad hoc bono cōsilio peritorū vel antiquorum in quibus latet prudentia. et si ita inuenerit causas inimicitie capitalis sufficientes. tunc repellat primo testes. 7 illi dimittetur si non assunt alia grauamina aliorum testium. Et hic modus quintus vt cōmunius obseruatur. et de facto malefice cito ex copia p̄cessus eliciunt qui vel que aduersus eam deposuerunt. et quia rarissime in tali causa inuenitur inimicitia capitalis quia nisi ea que ex earū malis operibus oritur. Ideo iudex de facili se habet per p̄fatos modos resoluerē. attento etiā q̄ sepius deponentes affectant se personaliter maleficiis presentare et in facie obijcere ea q̄ per maleficia eis sunt illata. Est et alius et vltim⁹ ad quē finalit̄ iudex recurrere p̄ vbi p̄dicti modi fortassis iudicarent ab alijs q̄b̄ dolosiz p̄ astutiā p̄ticipati p̄sertim q̄tuor primi. ideo oīno ad satisfaciendū et quietandū scrupulosas mentes 7 ne iudici quicq̄

obijciatur. aduertat q̄ postq̄ per p̄cedentes
modos expertus est. nō esse aliquā inter dela-
rum et deponentē capitālē inimiciā vult tū
hoc idē p̄silio aliorū assessorū cōcludere in fi-
nem ne sibi quicq̄s obijciat. faciat hoc. det de-
lato seu eius aduocato copiā p̄cessus. depo-
nentū tū et deferentiū noibus suppressis. et
quia defendendo dicit se habere inimicos ca-
pitales. 7 fortassis causas inimiciāz variā
allegat siue in re ita sint siue nō. cōgregat tū
iudex cōsiliū p̄itorū cuiuscūq̄ facultatis si cō-
mode habere p̄t. vel ad minus ex p̄uidis et
honestis p̄sonis quibuscūq̄. q̄ ad hoc tene-
tur iuxta. c. statuta. frequēter allegatū. et illis
totū p̄cessum integraliter et p̄fecte p̄ notariū
seu scriptorē legi faciat. et cum testiū seu de-
ponentū noīa publice exponat. ita tū q̄ ad
tenendū secretū sub p̄silio iuramento omnes
astringat. et de illo an hoc facere velint p̄t?
habet inquirere. q̄ alias omnino nō sunt eis
noīa illa exponenda. Et post dicat. qualiter
per talem et talem modū inquiredo defini-
micicia nullā potuerit perpendere. Attamē
subinferat si videbit fiat e duobus vnū. aut
p̄ cōsiliū discernatur. qui sint ex deponenti-
bus repellēdi tanq̄s inimici capitales. et quō
aut eligant tres quattuor aut quinq̄. q̄ am-
plius nouerūt in villa aut oppido. amicitiaz
vel inimiciāz. delati et testiū et qui non sunt
p̄tes in cōsilio et publicent illis tantum nō
noīa delati et testiū. nō autē articuli. p̄cessus.
et stabit iudicio eorumdē. ex primo nō pote-
runt bene testes repellere. Attento q̄ iudex
suos modos inquirendi practicauit. ex sc̄do
vero totaliter se immunē faciet et omnē a se
sinistrā suspiciōnē excutiet. tenet etiā hūc vl-
timū modū seruare vbi delatus in alieno lo-
co et patria esset captus. Et hec sufficiant ad
discernendū sup̄ inimiciā.

¶ Questio. xiiij. super ea que ante interroga-
toria in loco carceris et torture p̄ponenda:
habet iudex aduertere et est actus nonus.

Quid deniq̄ iudice agendū sit cla-
re patz. Si enī vt cōmunis exigit
iusticia. ad penā sanguinis nō iu-
dicat nisi p̄pria cōfessione cōuinca-
tur. q̄uis ex alijs duobus habet p̄ manifeste
deprehensa in heresia p̄auitate. sc̄z ex eui-
dentiā seu indicia facti et ex testiū p̄ductione
legitima vsup̄ q̄stione septia tactū fuit. et de
tali etiā delata ad p̄ns agit. tūc vtiq̄ q̄stioni-
bus et tormentis p̄ criminū fassione exponen-
tur. Et vt questio clara sit. ponat casus qui z
spire cōiigit et ad multoz noticiā quēnit.

Quidā honestus dū quandā mulierē p̄trā
secundo nō ei ad nutū in venditiōe cuiusdā rei
venalis complacere voluisset. illa indignata
post tergū clamauit. in breui optasset vt an-
nuisset. et est visitatus sic modus loquēdi ma-
leficarū vel a simili sensu q̄n maleficiū p̄ au-
samenta volūt inferre. tunc ille indignatus
et nō immerito sup̄ eam vultū post tergū ver-
tit vt eā quo aīo verba p̄tulisset inspiceret. et
ecce subito maleficio p̄cussus os suū in obli-
quum horribili deformitate vsq̄ ad aures ex-
tenditur. nec retrahere potuit sed multo tpe
in illa deformitate p̄stitit. **D**icendū factūz
iudici p̄ponitur. casum ponimus et an p̄ ma-
nifeste deprehensa in heresi maleficaz sit ha-
benda querit. **R**espondere oportet ex verbis
Bernar. in glo. ordinaria. et in. c. ad abolen-
dam. vt su p̄a questione notata tangit q̄ sic.
eo q̄ tribus modis vt ibi tangit. quibz vt ta-
liter deprehensus iudicat. et illa etiā tria nō
copulatiue. i. q̄ oīa tria habent insimul occur-
rere. sed vnumq̄q̄ p̄ se sc̄z euidentiā facti. te-
stium legitima p̄ductio et p̄pria cōfessio. red-
dit maleficā vt manifeste deprehensam repu-
tari **I**ndiciū autē facti differt ab euidentiā qz
cū minus sit q̄s euidentiā tū capif etiā ex ver-
bis et opibus maleficorū. vt in illa questio-
ne septima tangitur. et iudicat ex maleficijs
nō ita subito sed p̄cessu temporis illatis per-
minas tamen etiā p̄cedentes. sic qz cōclu-
damus. q̄ de similibus maleficijs delatis. et
que sub defensionibus vt p̄missum est defe-
cerunt etiā vel nō defecerunt. eo q̄ nō fuerunt
cōcesse. nō cōcesse autē quia nō fuerūt petite.
iam nostra questio versatur: quid iudici agen-
dum. et qualiter ad questiones sit p̄cedendū
pro dicenda veritate in punitionē sanguinis
Ubi plura sunt iudici. p̄pter ingentes labo-
res cōtra maleficiū taciturnitatis aduertē-
do que etiā successiue per capitula deducēnt.
Et primū est. **Q**uod ad maleficā questionandā
nō sit pronus. habeat tamen ad certa signa q̄
sequentur aduertentiā. **Q**uare autē nō de-
bet esse facilis: causa est. quia nisi diuina coa-
ctio p̄ sanctū angelū vt maleficiū diaboli ab-
scedat. cōcurrat. ita insensibilis in illis dolo-
ribus efficiat: vt membratum citius discerpe-
retur: q̄ alqd veritatis fateri valeat. **N**ec p̄-
pter obmittendū. tumqz nō equaliter omnes
sunt h̄mōi maleficijs irretite. tū etiā qz diabo-
lus sponte interdū nō coactus sancto angelo
maleficā fateri crimina p̄mittit. **P**ro cui⁹ in-
tellectu ea q̄ sup̄ in secunda p̄te optis. de mo-
do p̄standi homagti diabolo tacta sunt ad-
uertenda. **S**unt nanqz que sub certis annis

prius diabolo militant vt sex octo aut decem
 annis anteq̄ sibi homagiū prestā: scz in cor
 pore et aīa se eis deuouendo. vbi tñ alie a pñ
 cipio sibi pfitendo fidei abnegationē etiam
 subitō homagiū pstant. Cur autē diabolus
 hoc spaciū t̄pis postulātū acceptat vtiq̄ ea
 de causa. vt illo intermedio maleficā experia
 tur an ore tñ 7 nō corde fidē abnegādo simi
 li mō etiā homagiū sibi prestaret. Nā cū diā
 bolus intima cordis nō nisi p exteriora 7 cō
 lecturaliter cognoscere habet vt in prima pte
 opis sub difficultate an demones ad odium
 v̄l amorē mētes hoīm immutare pñt. plures
 etiā reperiant q̄ necessitate aliqua aut egesta
 te inducē p alias maleficas et sub spe p̄fessio
 nis et euasione a fide in toto vel in pte apo
 stant. tales vtiq̄ etiā non coactus a sancto
 angelo relinquit. vñ 7 facilliter sua crimina fa
 tentur. cū tñ alie q̄ sicut ore immo et corde si
 bi adbeferūt p viribz ab eo defendant et in
 durantur ad taciturnitatis maleficiū. Et per
 hec patet solutio ad questionē. vñ puenit q̄
 certe malefice de facili fatent. alie vero minis
 me. q̄ vbi diuinit̄ diabolus nō repellit ad
 buc tñ sponte illas relinqt. vt p temporale cō
 fusionē et horribilē mortē ad desperationem
 inducat. q̄s corde alligere nūq̄ poterat. Pa
 tent hec etiā ex sacramentalibz earū cōfessio
 nibz. in q̄bz asserunt se nunq̄ voluntarie
 adbeuisse. et plura maleficia coacte a demoni
 bus intulisse. Est et alia differētia q̄ cernunt
 alique post fassionē criminū sibi ipis mortē
 intētare vt laqueo vel suspēdio vitā sibi ipis
 auferāt. q̄s vtiq̄ inimicus ille operat. ne p la
 cramentalē cōfessionē veniā a deo psequant̄
 et hoc p̄cipue illis q̄ nō voluntarie sibi adbe
 ferunt. licet et alijs q̄ sibi voluntarie adbe
 rant post criminū fassionē intētāt. sed tunc
 cernit q̄ diabolus coacte maleficā habuit res
 linquere. Cōcludam⁹ q̄ tantus vel etiā ma
 ior p̄supponit̄ labor ad questionandū p dis
 cenda veritate maleficā quātus ad exorcizan
 dum a demone possessum. Ideo iudex nec vo
 luntarius nec facilis ad hec esse debet nisi vt
 dictū est in punitionē sanguinis. Sed et in
 hac causa faciat diligentia p̄t sequit̄ primo
 ferendo sententiam.

¶ *Questio. xv. de mō sententiandi delatā ad
 questiones et quō prima die sit questionāda.
 et an possit conseruationē vite cōpromittere.
 Actus decimus.*

Quid deniq̄ secūdo loco iudex habet
 aduertere stat post actus in eo q̄ feret
 sententiā p modū qui sequit̄. Nos iu
 dex et assessores. attendentes meritis. seu cōs

siderantes merita. p̄cessus facti per nos con
 tra te tale. talis loci. talis dioecesis. et diligen
 ter omnibus examinatis. inuenim⁹ q̄ tu es
 varius in tuis confessionibz vtpote q̄ dicis
 tales minas p̄tulisse nō autē eo nocendi aīo.
 et tñ nihilominus sunt indicia varia q̄ sunt
 sufficiētia te ad exponendū questionibz 7 tor
 mentis. Ea p̄pter vt veritas ab ore tuo p̄prio
 habeat. et vt deinceps aures iudicū nō offen
 das. Insuper loquēdo declaram⁹. iudicamus. 7
 sententiamus. die p̄nti et hora tali te suppo
 nendū questionibz et tormentis. Lata fuit hec
 snia 7c. Secūdo stat actus in eo q̄d vt p̄mis
 sum est adhuc nō sit voluntarius ad questio
 nandū. sed carceribz ad penā mancipatus et
 nō iam ad custodiā tñ vt prius et adhibitis
 eius amicis vt penas subterfugiat et q̄ for
 tassis mortī nō tradet. licet alias puniet vbi
 veritate fatetur. illis p̄ponat et q̄ ad hoc ipm
 delatū inducere velint hortat. Nam medita
 tio frēquēs et carceris calamitas ac replica
 ta informatio p̄borū virozū disponūt ad ve
 ritatē erudiendā. et a nobis expertū est q̄ per
 hmodi informatōes malefice taliter cōsolate
 fuerūt vt in signū resistentie in terrā spuētes
 quasi in faciē diaboli dicebāt. exreas maledi
 cre diabole faciā q̄d iustū erit et p̄sequēter cri
 mina sua fatebant. Sivero cōuenienter dela
 to expectato et tpe p̄gruenter p̄rogato 7 mul
 tipliciter informato. Credat iudex bona fide
 ipm delatū negare veritatē. questionēt eū mo
 derate vtpote sine sanguinis effusione. scien
 tes q̄ questiones sunt fallaces. et sepius vt ta
 ctum est inefficaces. Est autē modus incipie
 di talis. vt dū ministri se disponūt ad questio
 nandū post expolient eū. vel si est mulier. p̄
 us anteq̄ ad carceres penosos ducef ab alijs
 mulieribus honestis et bone fame expoliet.
 ea de causa vt si maleficius aliqd̄ insuū esset
 vestimentis. put sepe ex informatione demo
 num practicant. ex mēbris pueri nō baptisā
 ti. in sinē vt pueri visione beatifica p̄uient.
 Et dum instrumēta disponunt iudex p̄ se et
 p̄ alios bonos viros fidei zelatores inducāt
 questionandū. ad fatendū veritatē libere. et si
 fateri noluerit mādēt ministris q̄ ad cordas
 ligetur. vel ad alia instrumēta applicet. et ibi
 statim obtemperēt nō leui s̄ q̄si turbati. post
 iterū solvatur ad petitionē aliquozum et ad
 partē trahatur et iterum inducat et inducen
 do informetur q̄ non tradetur mortī. Vbi
 queritur. An hoc iudex sup delatū infama
 tum. et per testes et indicia facti legitime cō
 uictū. cum nihil desit nisi vt ore p̄prio crimē
 fateatur. possit licite in cōseruationē vite cōs

promittere cum tñ si crimen fateat ultimo sup
plicio pñict. Respondet a varijs varia sen
tuntur. Nam quidā ita sentiūt: q̄ si delata
est plurimū infamata et sup indicia facti vio
lenter suspecta. et q̄ ipa in magnū nocumen
tum sit tanq̄ aliarū maleficarū magistra. etiā
tunc securari posset de vita sub bis circum
stantijs. vt ppetuis carcerib; in pane et aqua
adiudicaret dum mō alias maleficas sub cer
tis et verissimis signis manifestaret. nec tñ il
la pñia carceris vt ponit ei manifestanda ef
set. sed dumtaxat securitas vite pmitteuda et
liquali penitentia puniēda per exilium vel
alio modo puniēda. Et sine dubio pro ma
leficis famosis et presertim que maleficis me
dicaminib; insistant. et maleficiatos super
stitiosis acerbis curat taliter seruande essent
vt aut maleficiatis subuenirēt aut maleficas
pderent. nec tñ eoz pditioni stare eo q̄ dia
bolus mendax nisi piter et alia indicia facti
cū testibus cōcurrerēt. Alijs videt ad idem
in casu quo sic carcerib; deputata esset ad tē
pus pmissio seruanda et post spacū ipis in
cineranda. Tercij sunt qui dicūt iudicē secu
re posse in pseruationē vite cōpromittere. ita
tñ q̄ expost a sententia ferenda se exoneraret
et in suū locum aliū substitueret. Inter quos
modos primus licet videret vtilis ppter ma
leficiatorū curationē. tñ q̄ nō est licitū male
ficia p maleficia seu illicita opera tollere licet
vt in questione prima et introductoria hui
tercie ptis patuit. plurimoz opinio sit. q̄ lici
tum sit maleficia p opera vana et supstitiosa
tollere. Sed q̄ in his magis docet iudices
experientia atq̄ vsus et negocioz varietas
q̄ ars alicuius seu doctrina. Ideo relinquit
hoc iudicib;. Tertū est autē vt experientia plu
ries docuit. multi faterent veritatē nisi q̄ me
tu mortis retrahunt. Tercio stat act⁹ in isto
q̄ si nec minis nec talibus pmissis fateri vo
luerit veritatē. tunc ministri sententiā lacram
exequant. et questionetur cōsuetis modis et
nō nouis. nec exquisitis leuius vel fort⁹ fm
q̄ crimen exigit delinquentis. et dū questio
natur de certis articulis. sup q̄bus questio
natur. interroget. et hoc sepe et frequēter a le
uiozibus incipiendo. q̄ citius cōcedet leuia
q̄ grauiora. Et dum hec fiunt notari⁹ totū
scribat in pcessu. et quō questionat et de qui
bus interrogat. et quō respondet. Et nota q̄
si fatetur p tormenta ducat postea ad aliū lo
cum. vt denuo recognoscat et q̄ nō tantum
mō vi tormentoz cognouerit. Quarto stat
actus in isto q̄ si questionatus decenter no
luerit fateri veritatē. Nonant alia tormento

rum genera corā eo dicendo q̄ oporteat euz
sustinere nisi fateat veritatē. Qd si nec sic po
terit ad terrore vel etiā ad veritatē induci. tñ
pro secunda aut tercia die questionanda ad
cōtinuandū tormenta nō ad iterandū. qz ite
rari nō debēt. nisi noua supuenissent indicia
feretur corā eo sentētia in modū qui sequit.
Et nos pfati iudex vt supra. Assignam⁹ tñ
bi tali. diem talē ad questiones cōtinuandū.
vt a tuo ore pprio veritas oriat. et totū ponat
in pcessu a notario. Et infra illud tpus assi
gnatū iudex per se aut per alios pbos viros
inducet eū ad fatendū veritatē modo pmiss
so cum securitate vite si ita videbit expedire.
Aduertat etiā iudex vt infra illud tpus conti
nue apud eā sint custodes vt vic; sola nō res
linquatur qz a demone frequencabit. vt sibi
ipi mortē inferat si et inquantū diabol⁹ ipam
deserere intendit. aut ad deserendū ipam di
uinitus arcetur. hoc ipm enī diabolus/meli⁹
noscere p̄t q̄ aliq̄s scriptis referare.

¶ **Questio. xv.** sup tormenta cōtinuanda et
de cautelis et signis quibus cognoscere pōt
iudex maleficā et quō se ab earum maleficia
debet p̄munire. Et quō sint abradende et vbi
sua habent maleficia abscondita cum decla
rationibus varijs ad obuiandū maleficio ta
citurritatis. et est actus. xi.

Quid autē cōsequenter restat iudici
sup tormēta cōtinuāda. Est aduer
tendū primo. q̄ sicut nō oīm mōz
borum est eadē medicina. sed po
tius diuersoz et singuloz sunt diuerse et sin
gulares medicine. sic nec ad oēs hereticos
seu de heresi delatos. idem modus interrogā
di inquirendi et examinandi quo ad articu
los est seruandus. sed fm veritatē sectarū et
personarū varius et diuersus modus exami
nandi. Tercio ipse prudens iudex vt medic⁹
qui putrida membra et scabiosas oues rese
care et sequestrare ab innoxijs nititur. iā esti
mare p̄t delatā maleficio taciturnitatis infe
ctam. quam taciturnitatē euellere nō potest
vna et infallibilis depingi regula. siue mod⁹
immo etiā dare nō esset tutum. eo q̄ cum illū
modū cōsequenter assuetū ac regulam gene
ralem. dum tenebrarum filij pviderent ipm
tanq̄ laqueum sue perditionis facilius cui
tarent seu etiaz precauerent. Tur et igit pru
dens ac industrius iudex occasione et modū
interrogandi accipere siue ex testium respon
sis seu attestationibus. siue ex his que alias
experientia eū docuit. siue ex his q̄ ppriū inge
nij acumen aperit. subscriptis cautelis vt cō
Nam si inuestigare affectat an maleficio ta

citurnitatis sit inuoluta aduertat. an lachry
mare corā eo stando queat. aut tormentis ex
ponendo. hoc ipm enī p certissimo signo ex
fide dignorū antiqua relatione ac ppria expe
riencia docente adeo repertū est. q̄ etiā si ad
lachrymandū cōiurationibus horret et com
pellatur si malefica existit hoc ipm scz lachry
mas emittere nō potest. dabit quidē flebiles
voces et ex spūto genas et oculos linire ac si
flecter attentabit. sup quo a circumstantibus
caute aduertendū erit. **Modus autē cōiuran
di ad lachrymas veras si innoxia fuerit et co
hibere lachrymas falsas. talis vel cōsimilis
in sententia practicari p̄t a iudice seu p̄sbyte
ro. manū sup caput delati seu delate ponēdo**
*quoniam ad
lacrimas*
**Coniuro te per amorosas lachrymas a nro
saluatore dño iesu xpo in cruce p salute mū
di effusas. Ac per ardentissimas lachrymas
ipius gloriosissime virginis marie matris et
sup vulnera ipius hora vespertina sparsas.
et per oēs lachrymas quas hic in mūdo oēs
sancti et electi dei effuderūt. et a quoz oculis
iam oēm lachrymā absterisit. vt inquantū sis
innoxia lachrymas effundas. si nocēs nul
lo mō. in noīe patris et fi. et s. Amen. Ex
perientia docuit. q̄to ampli⁹ iurabant tan
tō minus flere poterāt. cum tñ vehementer se
ad fletum stimulabant et genas spūto hūme
ctabant. Possibile tñ vt post in absentia iudi
cis et extra locū et tempus torture corā custo
dibus flere valeant. **Q̄ si causa impedimenti
fletus in maleficis querit. Potest dici q̄ quia
gratiā lachrymarū in penitentib⁹ precipuis
donis ascribit cum celū penetrare et inuinci
bil em vincere humilis lachryma a bernar
do asserit. nulli dubiū quin et inimico salutis
plurimū displicere noscitur. vñ et summis co
natibus illas impedire nemo ambigat vt si
nalis impenitentia potius introducat. **Sz
quid si astutia diaboli deo pmittente etiam
maleficā flere ptingeret cū flere here et decipe
re etiā prium mulier dicit. Rūderi p̄t cum
occulta sint dei iudicia. si alias nō posset con
uinci p legitimos testes sup aliqua iudicia
facti. nec etiā suspecta esset grauitur aut vio
lenter vtiq̄ esset absoluēda et p leui suspitio
ne in qua staret ppter infamiaz quā testes de
posuerūt haberet heresim maleficarū abiura
re. vt in secundo mō sententiandi discutiēt.
Secūda cautela nō solū post hanc primam
observanda. verū etiā omni tpe iudici et oib⁹
assessoribus aduertenda q̄ nō pmittant se ab
ea tangi corporaliter p̄sertim sup nudā iun
cturam manū et brachiorū. sed omnino se
cum deferant sal exorcizatū in die dñico pal******

nam et herbas benedictas. he enim res insi
mul cum cera benedicta inuoluta et in collo
deportata. vt supra in secūda pte operis de re
medijs cōtra maleficiales infirmitates et des
fectus patuit. mirā habent efficacīā p̄seruan
di nō solū ex maleficarū testimonijs verum
etiā ex vsu et cōsuetudine ecclesie. q̄ in hunc si
nem hmoi exorcizat et benedicit. vt p̄t in ca
rum exorcismis cū dicit ad effugandā omnē
potestāte inimici rē. **Et nō videat extraneū
de tactu iuncturarū seu membrorū. qz diuina
pmiſſiōne interdū per tactū: aliqui per visum
aut p auditū verborū ab eis platorū malefi
ciare operatōe demonū p̄nt. p̄cipue eo in tpe
vbi questionib⁹ exponunt. **Experientia nos
edocente. nouimus quāsdā in castris detens
tas que nil aliud a castellanis instantissimis
precibus flagitabāt nisi vt in aduētū iudicis
aut alterius p̄sidentis eis cōcederet vt primū
intuitū visus in ipm iudicē dirigere possent
anteq̄ ab eo vel alijs essent vise ex quo intui
tu etiā fortite q̄ talis iudex aut alij sui assesso
res. ita alienati in eorū cordib⁹ fuerūt q̄ oēm
si quā habuerāt indignationē amiserūt. nec
ip̄as molestare quoquo mō p̄sumebant. sed
libere abire pmiserunt. qui scit et expert⁹ est
verū dat testimoniū. et vrinaz talia p̄curare
nō possent. nō paruipendāt iudices talia au
samenta et remedia. cū vilipensio taliaz post
tanta ausamenta in eternā eis ceder damna
tionē. iuxta saluatoris dictū. **Si non venis
sem et locutus eis nō fuisset peccatū nō ha
berent. nunc autē excusationē nō habent pro
peccato **Duniant ergo se pmittis ex ecclesie
institūtionē. et si cōmode fieri p̄t: ip̄a a tergo
dorsum vrtendo ad iudices et assessores in
troducatur. et nō solū in p̄nti actu verum in
oib⁹ p̄cedentib⁹ et sequētib⁹ signo crucis
se muniendo et viriliter aggrediēdo frangen
tur cum dei adiutorio vires antiqui serpen
tis. **Nec quis estimat superstitiosum vt a ter
go introducat cum vt sepe tactū est canoni
ste ad tollendū et impediendū maleficia maio
ra cōcedunt et vana vanis cōtundere seaper
dicant esse licitū. **Tercia cautela in p̄nti actu
vndecimo obseruanda. vt pili ex omni parte
corporis abradant. et est eadē ratio. sicut su
pra de vestimentis exuendis. habēt enī inter
dum p maleficio taciturnitatis aliquas su
perstitiosas alligaturas quarundā rerū siue
in vestimētis siue in pilis corporis et interdū
in locis secretissimis nō noiandis. qd si obij
ceretur. **Quāqd diabol⁹ absq̄ hmoi ligatu
ris rex possit mentē malefice indurare vt cri
mina non valeat fateri. sicut et alij scelerosi**************

sepius inueniuntur. sub quibuscunq; maris
 mis tormētis q̄stuncūq; p̄ iudicia facti aut
 per testes sint cōicti. Respondet vtiq; verū
 esse q̄ absq; rebus quibuscūq; demon valeat
 talē taciturnitatē p̄curare. illis tñ rebus vti
 in animarū p̄ditionē et offensam maiorē di-
 uine maiestatis. q̄d vt clarius pateat. Male-
 fica quedā in oppido bagenoz ve de qua r su-
 pra in secūda p̄te opis tactū est. tale maleficiū
 taciturnitatis p̄curare sciebat. vt mascul^o re-
 center natus et nō baptisat^o et cū hoc primō
 genitus interemptus et in fornace matus r
 cū alijs rebz q̄s expr̄mere nō exp̄dit incinē-
 ratus et puluerisatus. si qua malefica aut fla-
 gitiosus et his quicq; secū deferret nullo mō
 sua crimina fateri posset. **Dic** clarum est q̄ si
 centū milia pueri adhiberent et naturali in-
 clinatione nūq; talē effectuz taciturnitatis
 causare possent vtitur tñ vt cuiq; intelligen-
 ti p̄z in animarū p̄ditionē et diuine maie-
 statis offensionem. **Sed** et hoc q̄d allegat q̄
 sepe flagitiosi hoīes et nō malefici talē penes
 se taciturnitatē retinent. **Dicendum** est q̄ ta-
 lis taciturnitas triplici ex causa prouenire p̄t
 Primo ex naturali quodammodo duricia
 mentis. qz sicut aliqui sunt molles corde seu
 recordes. q̄ ad lenē torturam oīa cōcederent
 etiā quecunq; falsa. ita aliqui sunt ita duri q̄
 q̄stuncūq; verent. veritas ab eis nō habet.
 et p̄cipue illi q̄ alias fuerūt questionati. quo-
 rum brachia cito sicut trabant ita et flectun-
 tur. **Secundo** puenit ex maleficio penes se
 retento. put dictū est sine in vestimētis seu in
 pilis corporis. **Tercio** q̄ interdū licet penes
 se nō habeat maleficia insuta aut allegatā ma-
 leficiunt tñ ab alijs maleficijs q̄stuncūq; re-
 motis. put malefica quedā in v̄bruck se ia-
 ctare solebat q̄ vbi ad minus filū ex vestimē-
 tis alicui^o deienti haberet tñ efficere posset
 q̄ q̄stuncūq; tormentaret etiā vsq; ad mor-
 tem nihil fateri posset. quare patet responsio
 ad obiectionē. **Sed** q̄d in diocesi Ratisbo-
 nensi casus cōtigisse asserit. q̄ dum quidā he-
 retici ex p̄pria cōfessione deuici nō solū vt im-
 penitentes immo vt defensores illius p̄fidei
 morti fuissent adiudicati. accidit vt illesi in
 igne remanerēt. tandem p̄ aliā sniam ad sub-
 mersionē adiudicati nihil p̄ficere potuerūt
 stupentibz oībus et fide ipoz vt iustā defen-
 dere dum quidā conabant sollicitus p̄sul
 super gregē triduanū ieiunū indixit. quo de
 uote expleto cuidā notificat q̄ in certo loco
 corpis vicz sub brachio vno maleficiū quod-
 dam inter pellēz carnē insutū haberēt quo re-
 perto et amoto cōtinuo incendio p̄sumptū

fuerūt. licet ab alijs opinatur q̄ quidā nigro
 manticus ex demonis cōsultatione qui sibi
 hoc indicauerat p̄didisset. sed quocūq; mo-
 do factū fuerit. verisimile est q̄ diuina virtu-
 re demon coactus dū semp ad subuersionē fi-
 dei machinat hoc manifestauerit. **A** simili
 vbi talis iudici acciderit casus. quid facien-
 dum foret elicere potest. si videlicet ad diui-
 nū recurrere p̄sidiū. vt ieiunjs et orōnibz
 deuotarū p̄sonarū hoc genus demoniorū a
 maleficijs expellat in casu quo nec p̄ mutatio-
 nem indumentoz aut tonsurā piloz ad veri-
 tatem fatendā sub tortura induci valeat. **Et**
 licet in alemanie p̄ribus talis abrasura p̄ser-
 tim circa loca secreta plurimū censetur inhō-
 nestā. qua de causa nec nos inquisitores vsi
 sumus. sed tonsis capillis capitis cum cali-
 ce aut cipro aque benedicte guttulā cere be-
 nedicte immittendo. et sub inuocatione san-
 ctissime trinitatis ieiuno stomacho trinitas in
 potū ministrando per dei gratiā a plerisq; ta-
 citurnitatis maleficiū abstulimus. tñ in alijs
 regnis inquisitores talē per totū corpus ab-
 rasuram fieri mandat vnde et cumanus inq̄-
 sitoz nobis insinuauit q̄ anno elapso q̄ fuit
Decclxxxij. xl. et vnā maleficas incinerari
 mandasset. oībus per totū corpus abrasis. et
 hoc in districtu et comitatu burbie. vulgariter
 rurmfer bad. in cōfinibus archiducis
 austrie versus mediolanū. **Qd** si querit. an
 tpe necessitatis quo nullis remedijs cōgruis
 maleficiū remoueri vt p̄missum est licitum fo-
 ret diuinatrices q̄ etiā maleficia curare r tol-
 lere solent p̄ ammonitione talis maleficii p̄su-
 lere. **Risio.** quicq; sit de negotio ratisbone
 peracto exhortamur in dño vt in nullo casu
 q̄stuncūq; necessario p̄ republica diuinatri-
 ces cōsulent. et hoc p̄pter magnā offensam di-
 uine maiestatis cum tot alia sint nobis reme-
 dia cōcessa. p̄ q̄ oīno assequi poterim^o. aut in-
 p̄pria petiti forma. aut in equialēti. ita q̄ oī-
 no veritas experiet vel ab ei^o ore vt incinera-
 ri valeat vel deus auferet ipam de medio. ali-
 am mortē sup eā p̄mittendo. **Hec** aut nobis
 remedia p̄ponunt. vt primo faciat hō id q̄d
 p̄t ex p̄pria industria r ex p̄pria viriū suarū ex-
 ercitatione modis supra tactis insistēdo plu-
 ries et p̄sertim certis diebz vt iam in sequēti
 q̄stione patebit. **q. Corint. ix.** Abundentis in
 oē opus bonū. **Secdo** q̄ si deficit recursū
 habeat p̄ consilio ad alios hoīes. q̄ forte sibi
 remediū de quo nūq; cogitauerat impartiret
 eo q̄ varij sunt modi ad maleficia tollenda.
Tercio si p̄dicta deficiūt habeat recursuz ad
 deuotas p̄sonas. iuxta illud **Eccl. xxxij. lū**

Abaslo impit

Vto

viro sancto assiduus esto quemcumque agnoueris observante timore dei. Item vt sancti in p[re]s[ent]ia inuocent p[ro] eos. Que si o[mn]ia defecerint recursum habeat immediate ad deum iudex et o[mn]is populus ieiunjs et oronibus vt tale maleficiu[m] sua pietate ammoueat. sicut iosaphat ij. palip. xx. **U**n ignoramus q[uo]d agere debeamus. hoc solu[m] habem[us] residui: vt oculos nostros dirigamus ad te. et sine dubio deus in necessarijs nostris no[n] deficiet. **U**n et Aug[ustinus]. et habetur. xxvi. q. vij. no[n] observabis. Qui has et qualcu[m]q[ue] diuinationes aut fara aut auguria obseruat aut attendit. aut co[n]sentit obseruantijs. aut talib[us] credit. se[ci]p[er] opere p[er]sequendo. aut ad domu[m] earu[m] vadit. aut in domu[m] sua[m] introducit. aut interrogat. sciat se fide[m] christianam et bap[ti]smu[m] puaricasse. et paganu[m] et apostata[m] et dei inimicu[m]. iram dei in eternum grauit[er] incurrere. nisi ecclesiastica penitencia emendatus: deo reconciliat[us]. **N**o[n] deficiat ergo iudex semp[er] licitis vtendo iuxta p[re]missa remedijs et finaliter subscriptis cautelis.

Questio. xvi. de t[em]p[or]e et de secundo mo[do] interrogandi. et est actus. xij. sup[er] finales cautelas a iudice obseruandas.

Super p[re]missa sunt aliqua aduertenda. **P**rimo q[uo]d sacrationib[us] diebus et infra missaru[m] solennia sunt interrogande. ita vt et populus adhortetur ad implozandu[m] diuini auxilij in generali nihil specificando nisi vt co[n]tra quascunq[ue] demonum infestationes sancti inuocent. **S**ecundo ea q[ue] sup[er] tacta de salez alijs reb[us] b[e]n[e]dictis cu[m] sept[em] verbis q[ue] x[ristus] ptulit in cruce in cedula co[n]scriptis et insimul colligatis collo eius alligent. longitudo x[risti] sup[er] nudu[m] corp[us] ex cera benedicta circumcingat. si quide[m] longitudo ip[s]a co[m]ode haberi p[otes]t. experientia docuit miro mo[do] his reb[us] ip[s]as molestari vit[as] retinere precipue aut reliquias sanctoru[m]. **H**is sic dispositis et aqua benedicta in potu[m] porrecta. disponat iteru[m] ad questiones. co[n]tinuo exhortando vt prius. dum aut[em] a terra eleuatur. si per tale[m] modu[m] tormentat. iudex legat vel legi faciat dicta testi[u]m submissis no[m]inibus. taliter dicendo. ecce p[ro] testes co[n]uicta es. **I**tem si testes vellent se facie ad facie[m] ad frontare: tunc iudex interrogaret. an fateri vellent si testes sibi in facie p[re]sentarent. vbi si annueret tunc inducendi testes essent et coram eo statuendi si forte rubore seu verecundia quicq[ue] fateret. **U**ltimo si videat ip[s]as no[n] velle detegere flagicia sua. interrogabit an p[ro] sua innocentia iudicium candentis ferri vellent subire. et quia illud

omnes affectant scientes q[uo]d per demones a lesione p[re]seruant. vnde etia[m] q[uo]d vere malefice existant cognoscunt. replicabit iudex. qua temeritate se tantis periculis submittere possit. et o[mn]ia co[n]scribant. sed q[uo]d illud candentis ferri iudicium no[n] sit eis p[re]cedendu[m]. inferius patebit **A**duertat etia[m] iudex q[uo]d sextis ferijs p[re]cipue q[uo]d dum sit co[n]pulsus p[ro] expiratione nostri saluatoris interrogate sepe fuisse fuerit. **S**ed q[uo]d sup[er] extremu[m] nos p[re]cedere oportet vtz super omnimoda[m] eius negatiua[m]. in qua si p[er]sisterit iudex relaxabit ea. et sequentib[us] adducat vtz cautelis. educendo ea de carcere penoso ad alium p[ro] custodia[m] t[ame]n bene munitu[m]. ita t[ame]n q[uo]d sibi omnino caueat q[uo]d nullo modo tradat cautibus seu fideiussionib[us] nec alias manulenta decreto. q[uo]d a talib[us] manulente datis veritas nunq[ue] haberet immo semp[er] peiores efficiuntur. **S**ed hoc primo p[er]curet q[uo]d humaniter in cibo et potu tractetur et interim intrat honesti et no[n] suspecti qui etia[m] frequenter de diuersis in pertinentib[us] ei colloquant. et tande[m] vt co[n]fidenter p[ro]sultat q[uo]d fateat veritate[m] p[ro]mittendo q[uo]d iudex sibi faciet gratia[m]: et q[uo]d velint etia[m] mediatores. **E**t in fine hui[us] inrabit iudex et p[ro]mittere facere gratia[m]. sub intelligendo vel sibi aut reipublice in cuius co[n]seruatione totu[m] q[uo]d sit est gratiosum. si vero sibi ad vitz promitteret q[uo]d supra questione quartadecima super tres modos tacta sunt. scribant singula a notario et sub qua forma verboru[m] ac intentione sit gratia p[re]missa. **E**t siquide[m] delata sic gratia p[er]ierit et facta detexerit. dicant verba generalia q[uo]d amplius fiet sibi qua[m] ip[s]a p[er]ierit in fine vt ampliori co[n]fidentia loquat. **S**ecunda cautela in hoc actu q[uo]d si o[mn]ino noluerit detegere veritate[m]. habeat iudex vt supra tactu[m] de eius co[n]plicitibus sine ip[s]ius scitu[m] examinatis et si quid h[uius]modi deposuissent p[ro] q[uo]d co[n]uinci posset. hec iudex p[ro]ponat: et diligenter de singulis inuestiget. et ad ide[m] si qua instrumeta vel vnguenta et pitides in domo fuissent reperia sibi offerent. et ad q[uo]d vsa fuerit etc. **T**ercia cautela si adhuc p[er]seuerat in sua p[er]nacitate habeat co[n]sodales examinatas q[ue] co[n]tra et no[n] p[ro] ea deposuissent. vel si no[n] habet p[er]curet alium si de dignu[m] que nouit detente no[n] ingrati sed tanq[ue] amicu[m] et fautoze. qui quoda[m] sero intrat ad malefica p[ro]habendo locutiones. et tande[m] siquide[m] no[n] est de co[n]plicitib[us]. singat nimis esse tarde. p[ro] recessu et remaneat in carcere cu[m] eade[m] et de nocte p[ro]ter colloquant. si vero de co[n]plicitibus tunc edentes et bibetes mutuo etia[m] co[n]ferunt de reb[us] co[m]missis. et tunc sit ordinatu[m] q[uo]d sicut extra car. etc. i[n] loco co[n]gruo explorat[us]

eos auscultates et verba colligentes. et si opus fuerit scriptor sit cum eisdem. Quarta caute tela ut si tunc incipiet dicere veritatem. nullo modo dimidiet iudex recipere eius confessionem etiam media nocte sed protrahat quantum potest. et si in die non curet si proget prandium vel cenam sed insitet quoad usque dixerit veritatem saltem que ad principalia. nam per dimidiationes et interruptiones frequentius est reprobum quam redeunt ad vomitum et non aperit veritatem quam de se gere inceperat habito consilio deteriori. Et aduertat iudex quod post confessionem nocumetorum hominibus aut iumentis illatorum inquirat quot annis incubum demonem habuerit. et quanto tempore fidem abnegauerit quod sicut de his nunquam fatentur. nisi prius alia fuerint false. ita etiam omnia non in fine sunt interroganda. Quinta caute la si predicta omnia deficerent. tunc si fieri potest ducatur ad aliquod castrum et ibi certis diebus custodie mancipata fingat se castellanus ad pres longinquas peregrinatum et interim famulantes aliqui vel etiam mulieres honeste eam visitantes permittant ei quod velit eorum omnino dimittere libere abire dummodo informet eos vel eas de certis experimentis. Et aduertat iudex quod sepius in partem modum fuisse fuerunt et conuicti. Et nouissime in diocesi Argentinensi. pro oppidum Sletstarz castro kynningheim malefica detenta nullis tormentis et questionibus induci poterat ad fatendum sua crimina. tandem modo supradicto de castellano seruato. licet presens erat in castro ipsum tamen malefica estimabat abesse. tres familiares intrabant et ei liberam relaxationem permiserunt dummodo sup certa experimenta eos informaret. Et licet prima fronte rennueret. et quod dolose cum ea agerent pponeret. tandem interrogans de quibus informari uellet. vnus dixit sup grandinem excitandum. alter sup carnalia facta. tandem ubi sup grandinem illum informare uolebat et scutella aqua plena apportata malefica sibi iniunxisset ut digito paululum aquam moueret. et ipsa certa uerba protulisset subito ad locum quem explorator nominauerat. scilicet siluam adiacentem castro tanta tempestas et grando repleuit sicut a multis annis visum non fuerat. In casu tamen quo omnia deficerent vel etiam in casu quo crimina fateretur quid ulterius iudici per sententiam faciendum sit ut totus processus fineatur in quo ultima pars huius operis terminatur restat declarare.

¶ Sequitur tertia pars huius ultime partis operis quod processus iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

Per dei gratiam his expeditis que ad cognitionem proprietatum super heresum maleficarum deseruiunt simul etiam quod litera processus fidei aduersus illam sit initiatus et continuatus restat nunc discutere quod litera processus per debitam finem sit congruo fine terminatus. Ubi primo notandum. quod cum heresis hec ut in principio huius ultime partis tactum est. per alios heresibus simplicibus hoc habeat quod non est pura sed mixta crimine ecclesiastico et civili. ut de se patet. Ideo de modis sententiandi tractando. primo tractandum est de quodam fine ad quem malefice solent appellare de quo secularis iudex per se irreposito ordinario agit. Secundo de his in quibus sine ordinario agere non potest. Et sic tertio quod ordinarij se exponere possunt patebit.

¶ Questio. xvij. sup purgationem vulgarem et principem super examinem candentis ferri ad quod malefice appellant.

A autem malefica vulgari purgatione. de qua. q. iij. consulisti. et c. monomachia. sit super reatum teptatione purganda et per iudicem secularem ad Bastrin genda vel admittenda ad iudicium candentis ferri si ad hoc appellat et ut quod sic. Nam sicut duellum ad preservationem vite proprie in causa criminali vel reus suam in causa civili ordinat ita et iudicium candentis ferri per tactum vel aquam bullientis per potum. sed primum licitum est in aliquo casu. iuxta scriptum. se. se. q. r. i. fine ultimi articuli. ubi dicitur quod tunc duellum potest esse licitum ubi ad eorum sortium appropinquat. et etiam in aliquo casu iudicium ferri candentis. Item multi principes scilicet vite et quod bonorum consilio utebantur ut scilicet Henricus imperator erga coniugem regine kunigundam quam de adulterio suspectam habuerat exercuit. Item sicut iudex qui habet curam coitatus licite potest minora mala permittere ad vitandum peiora ut meretrices in ciuitatibus ne omnia turberentur libidinibus. iuxta Augusti. in li. arbi. tolle meretrices et omnia turbabis libidine. Ita per tale iudicium ubi quis ab insultibus et iniurijs alicuius coitatus super causam criminalem aut civilem liberari potest. Item quod minus est lesio manuum per candens ferrum quam vite interfectio per duellum ideo et si duellum admittit ubi consuetudo habet a fortiori et examen candentis ferri. Contrarium habetur. ij. q. v. monomachia. ubi dicitur. hec etiam homines sectantes deum temptare videntur. ubi attendendum esse dicitur doctores. quod quia non solum a malo iuxta apostolum. i. thessa. v. sed etiam ab habente specie mali abstinendum est. ideo non dicitur in illo. c. omnes hec sectantes teptant deum. sed videtur teptare ut intelligatur quod per seculo casu quod aliqua talia exercens intendat alium

¶ p. ij

finē forte rectū. qz tamen apparentia est mala
cauendū est. Rūdeo. qz tale iudicium seu exa
men sit illicitū p̄cipue cāndētis ferri. deduci
tur ex duobz. p̄mo. qz ordinātur ad iudicā
dū occulta. q̄ diuino iudicio referunt. Se
cūdo etiā qz h̄mōi iudicium nō ē auctoritate
diuina aut etiā documētis sc̄toꝝ patrū sanc
tū. **U**n̄ in. c. p̄sulisti. q. q. v. q̄o sanctorū pa
trū documēto sancitū nō ē. sup̄stitiosa adin
uentōne ē p̄sumendū. **S**tephanus papa in
codē. c. sp̄oranea p̄fessione. vel testiū approba
tione delicta p̄cessa sunt v̄ro regimini iudica
ri occulta em̄ r̄incognita illi sunt relinquēda
q̄ solus nouit corda hoīm. ē t̄n̄ d̄ra inter duel
lū r̄ ferri candētis examē. seu etiā potū buliē
tis aq̄ qz duella magis accedūt ad eōdem rōnē
fortiū. v̄tpote qz p̄giles sunt penitus pares
virtute r̄ arte. q̄ examē candētis ferri. qz licet
v̄trūqz ordinat̄ ad alicui⁹ facti occulti inq̄si
tionē p̄ aliq̄d factū ab hoīe. t̄n̄ qz in iudicō cā
dentis ferri aliq̄s miraculosus effectus expe
ctatur q̄d nō p̄tingit in duello. vbi solum mō
cōtingit interfectio vni⁹ vel amboꝝ. ideo ex
amē illud ē oīno illicitū. s̄ duellū nō sit ita il
licitū. **I**ncidentaliter t̄n̄ p̄ter p̄ncipes r̄ iudi
ces seculares sup̄ duellū admittendū ē notan
dū. qz occasione hoz̄ p̄boꝝ sc̄ti tho. q̄ h̄ac di
stinctōem ponit **A**ico. de lyra in postilla sua
sup̄ bibliā. i. **R**e. xvij. occasione etiā duelli seu
conflictus ip̄i⁹ dauid cū philisteo vult elicere
qz in aliq̄ casu duellū possit esse licitū. ideo qz
hoc nō sit de mēte docto. tho. sed pot̄ oppo
sitū. p̄bat paulus burdegalēs. s̄ nicolaū p̄fa
tū cui⁹ p̄batōem b̄n̄ aduertere debēt p̄ncipes
r̄ iudices seculares. **P**rimo p̄ hoc qz duellū
sicut r̄ examē alterz ordinat̄ ad iudicandū oc
cultā q̄ diuino iudicio referunt v̄t supra ta
ctum ē. nec p̄t dici qz institutōem habuerit ex
cōsulto dauid. qz sibi reuelatū fuit a d̄no in
teriori instinctu v̄t tale certamē inire deberet
r̄ qz iniuriā sibi illatā p̄ eū v̄ndicare s̄ philis
teū volebat. q̄d ex verbis dauid elicet. **E**go
venio s̄ te in noīe dei viuētis. r̄ sic nō fuit p̄
p̄rie duellator. s̄ d̄ne iusticie executor. **S**e
cūdo ex hoc q̄d p̄cipue iudicibz ē aduertendū
qz in duello dat̄ p̄tās vel saltem p̄cedit̄ licen
tia v̄trūqz interficiēdi se mutuo r̄ cū alter eorū
sit innocēs. ideo p̄stat̄ auct̄as vel saltem licen
tia interficiēdi innocentē. q̄d cū simpl̄ ē illicitū
qz p̄tra dictamē iuris naturalis r̄ diuini⁹
p̄ceptū. **I**deo oīno illicitū tam ex p̄te appellā
tis q̄ recipiētis q̄ etiā iudicātis r̄ p̄sulentū.
q̄ om̄es homicide reputantur. **T**ercio ex hoc
qz cū duellū sit singularis pugna duoz̄. v̄t p̄
victoriā v̄nius appareat iusticia tanq̄ p̄ diu

nū iudiciū r̄ alterius iniusticia. nō obstāte qz
nūc deus temptat. v̄n̄ reddid̄ illicitū ex p̄te ap
pellantis r̄ recipientis. t̄n̄ cū ip̄i iudices alijs
medijs iustū iudiciū aut terminatōnem litis
p̄curare possent. cū hoc nō faciūt sed cōsulūt
seu oīno p̄mittūt cū p̄hibere possent v̄trūqz
ad interfectōem innocentis p̄sentūt. **V**erū qz
nō ē verisimile. postillatorē nicolaū beclatu
isse aut ignorasse. **I**deo vbi dicit in aliquo ca
su duellū absqz p̄ctō p̄mitti mortali. loquitur
ex p̄te iudicantū aut p̄sulū. vbi non p̄ ipozū
inductōnē aut p̄sulū sed p̄ ipos appellātem
r̄ recipientē tale examē exercet sine alio respe
ctu. r̄ qz nō ē n̄re speculationis bis immora
ri sed de ip̄is maleficis disferere. clare patz qz
si in alijs criminalibz causis circa furtus aut
latrocinū tale examē inhiβet. quantomagis
hic vbi p̄stat̄ maleficas cūcta maleficia auct̄
lio demonū p̄curare. siue in lesionibz inferē
dis. sine curādis seu tollēdis. aut impediē
dis. **N**ec mirū qz ope demonū a lesionibz in
tali examine p̄seruātur malefice. cū v̄t natura
les tradūt. succus cuiusdā herbe vbi manus
inūgnūt a cōbustione possit p̄seruare. r̄ cum
ip̄m demonē virtutes herbarū minime latēt.
dato qz per interpositōnem alicuius corpo
ris inter manus deferētis r̄ ip̄m ferrū. lesione
non interceptet. put̄ inuisibiliter p̄curare p̄t.
tamē per h̄mōi naturales re. p̄prietates hoc
efficere possit. v̄n̄ minus q̄ quibuscūqz alijs
malefactoribz ip̄is maleficis p̄pter intimā fa
miliaritatē quā cū demonibz tenent tali exa
mine sunt purgande sed ip̄o facto vbi ad hoc
appellat̄ iam v̄t suspecte malefice sunt habē
de. **D**eseruit ad hoc faciū q̄d in constantiensī
diocesi tribz annis vix iam elapsis p̄t̄ gisse fer
tur. **N**am in dominio comitū de furstenberg
pertinet nigre silue. malefica q̄dam famosa r̄
plurimū ab incolis diffamata. vbi p̄ comites
ad instantiā plurimoz̄ fr̄. isset comprehensa r̄
de plurimis iudicijs s̄ p̄ varia maleficia de
lata tandē inter torz̄enta r̄ questionēs inter
rogaretur manus. omniū volens euadere. ad
examen candētis ferri appellāuit. **I**uuenis
comes nec̄ multū in bis expertus examē ad
misit r̄ d̄m candens ferruz̄ per tres diuap̄at
passus deferre adiudicata fuisset p̄ ser̄ depor
tauit offerens se denuo ad ip̄m longiori spa
cio deportare. **Q**ua ex re dum manifestū ha
buissent iudicō maleficiū iudicare. qz nullus
sanctorz̄ p̄sumpserat taliter diuinā assistentiā
temptare. ip̄a tamē absoluta a vinculis zille
sa vsqz in p̄sens nō v̄trūqz in partiū fidei sc̄ana
dalum perseuerat.

30 pr
Questio. xvij. de sententia diffinitiva in se et qualiter est ferenda.

Quoniam ad tractandum de his in quibus secularis iudex per se cognoscere et sententiarum potestatem si libet manentibus exoneratis. hoc ipsum enim presupponimus? ut necesse non ipsi inquisitores salua fide et iusticia sumus ab his sententiandi modis exonerati verum et ipsos dioecesanos eadem sinceritate exoneratos affectamus ipsorum facultatem et iurisdictionem minime amputando. quia nisi periculum vellet necesse foret et nos inquisitores. iuxta. c. multorum querela. de heres. in cle. piter occurere. Attendant tamen quod hoc crimen maleficarum non est in re ecclesiastica. Unde nec potestatis et dominii temporalibus ad iudicandum et sententiandum ut in. c. ut inquisitoris. §. prohibemus. de heres. li. vi. interdictum. In quibus tamen prefata potestas diffinire et cognoscere sine dioecesanis non potest sibi deducet. Sed primo videndum de ipsa sententia in se. secundo qualiter sit ferenda. tertio quod modis. De primo. Cum secundum Augustinum. ut. ij. q. i. c. i. Nos in quibus sententiam ferre non possumus. nisi autem convicti aut sponte confessi. Et sententia sit triplex. ut dicitur glo. summaria. in principio questionis. scilicet Interlocutoria. diffinitiva et preceptiva. et Raymundus ex amplificans dicit. Interlocutoria sententia dicitur. que non super principali sed super alijs questionibus profertur inter principium cause et finem emergentibus. ut est de teste repellendo vel de dilacione danda vel non. et huiusmodi. Vel forte dicitur interlocutoria. quia inter partes loquendo profertur sine scripture solennitate. Diffinitiva autem sententia dicitur quoniam principalis questio diffinitur. ff. de re iud. l. i. Sententia preceptiva est quoniam maior precipit minori. De primis duabus nostris sequenter erit speculatio. precipue super sententiam diffinitivam. Notandum secundo quod licet in glosa prefata dicatur. quod si sententia diffinitiva fuerit lata obmissio ordine iuris. ipso iure nulla est. ij. q. vi. Si quando. §. diffinitiva. Et post dicatur. scias quod duplex est ordo iuris. Unus qui est de necessaria substantia iudiciorum. ut fiat litis contestatio et testes recipiantur. Si contra hunc ordinem feratur sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudiciorum ut scilicet sententia non feratur sub conditione. et ut prius non pronuncietur de possessione que de proprietate. si tamen hoc non servetur tenet sententia. ut. ij. q. vi. Anterior. §. bidu. In hac tamen causa. quia est causa fidei et heresis crimen. licet mixtum. proceditur summarie simpliciter et de plano. ut patet in. c. statuta. li. vi.

et qualiter ista verba intelligantur habes supra questione sexta. et ut ibi deducitur. iudex necessario libellum non erigat. litis prestatorem non postulet etc. sequitur probationes tamen necessarias admittat. similiter citationem et prestationem iuramenti de calumnia etc. Unde et alius modus procedendi iam per iura nona declaratur. De secunda autem qualiter sit ferenda. Nota quod proferri debet a iudice et non ab alio alio non valet. Item in loco publico et honesto etiam sedendo. ut. ij. q. iij. inducie. §. spacium. Et similiter de die et non in tenebris. et sic de multis que ibi notantur. tum quia ibi continetur. quod non diebus feriatis. et quod non in scriptis feratur. Notandum quod quia hic summarie simpliciter et de plano ut supra tactum est proceditur. et de verbo. signi. c. Sepe contingit. in Clemen. dicitur. quod tempore feriarum ob necessitates hominum indulgarum. a iure procedere valeat. et quod iudex amputet dilationem. Ideo si iudici libet. servare illa poterit. Nec scripto proferre tenetur. cum per Jo. an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valet. et inter illos enumeratur consuetudo loci vel fori. distinctio. xi. consuetudinis. Episcopus etiam si est iudex potest per alium sententiam recitare ad instar illustrium. Item nota quod licet in actionibus criminalibus executio sententie non sit differenda. fallit tamen hoc in certis casibus precipue quatuor. sed pro hac materia capiuntur duo. primus si lata est in muliere pregnante differtur enim usque ad tempus partus. ff. de re. iud. l. i. pregnantis. Item cum quis est confessus crimine et postea negat. intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactum fuit. questione. xv. De tertio autem quot scilicet modis sit ferenda. quia consequenter usque in fine operis de his tractabimus. sunt tamen adhuc aliqua premitenda de modis quibus persona delata reddatur suspecta. eo quod varie sententie super varias suspensiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capiatur suspitio pro sententia ferenda.

Aspectu de heresi vel alio crimine quot modis et quibus dicendi sunt. et in tali casu pro tali crimine ex illis iudicandi et sententiandi sunt ubi queritur. Respondendum est. et per antiquum et per nova iura. Nam glo. sup. c. nos in quequam. in precedenti questione allegato. dicit quod quatuor sunt modi convincendi reum. aut scilicet iure. ut instrumentis et testibus. aut facti evidentia. extra de cohabit. cle. c. tua. Aut iuris interpretatione. ut sepius citatum esse reum. ij. q. ix. decrevimus. p. iij

Aut violenta suspitione. xxxij. q. i. dixit. Nota etiam canonice q. triplex est suspitio. Prima temeraria. de qua canonon. Nullum iudicetis suspitionis arbitrio. ij. q. i. primo. Secunda pbabilis et hec purgationez inducit. no aut prima vt. ij. q. iij. presbyter. Tercia est violenta. que condemnationez inducit. et de hac intelligitur dictum Hieronymi. q. v. cor dimitti potest ppter fornicatione aut fornicationis suspitione. xxxij. q. i. dixit. Nota insuper q. secunda que est pbabilis admittitur ad simplenā pbationem. vt extra de presump. in multis. Unde coadiunat ad pbationem si assint alia amminicula. vnde no solum admittitur ad purgatione indicenda. De violenta etiam que ad condemnatione sufficit. nota q. est duplex. dum quedā iuris et de iure. vt cū ius fugit et statuit aliquid super facto et cōtra hanc no admittitur pbatio. extra de sponsa. nec qui fidem. vbi dicitur q. si quis dedere fidem mulieri de strahendo matrimoniū cum ea: et postea copula sequitur: matrimonium esse psumitur et pbatio in pstrarium no admittitur. Quedam est iuris sed no de iure vt vbi ius presumit sed no statuit aliquid. vt si vir diu mulieri cohabitauit psumitur ab eo cognita. xxxij. q. i. dixit. Et cōtra hanc admittitur pbatio. Applicando ad ppositū nostrum sup heresim maleficaz. et super noua iura. dicimus q. in iure triplex suspitio sup crimen heresis habetur. prima est modica. secunda magna. tertia maxima. Prima que est modica in iure vocatur suspitio leuis. ita habetur. c. Accusatus. de heret. li. vi. in prinē. vbi dicitur. Si aut leuis et modica suspitio illa fuit quanq. et hoc sit grauiter puniendus. no tamen debet pena in heresim relapsoz puniri. Et hec suspitio ideo dicitur modica siue leuis. tum quia modica et leui defensione tollitur. tum quia ex modicis et leuibz oritur cōiecturis. Unde dicitur modica a modicis indicijs. et dicitur leuis a leuibz cōiecturis. Ut pote in simplici heresi circa fidem si aliqui reperiantur occulta conuenticula celebrantes vel vita vel moribz a cōmuni cōuersatione si delium deuiantes. vt ptz. c. ex cōmunicamus primo. extra de heret. circa maleficaz. heresim. Simili modo vbi cōuenticula in angarijs aut sacratiozibz anni temporibz in campis aut siluis siue de die siue de nocte cōuenirent. aut alique seorsum reperirentur. aut no frequentare diuina temporibz p̄suetis et modis cōsuetis. aut cum suspectis maleficis familiaritates secretas contrahere. tales enī leuiter ad minus de heresi habentur suspecti.

eo q. talia frequenter facere huiusmodi heretici comprobantur. de qua etiam leui suspitione habetur. l. de heret. l. ij. in fine. vbi dicitur. Hereticorum vocabulo continentur. et latis aduersus eos sententijs debent succumbere. qui vel leui argumento a iudicio catholice religionis et tramite detecti fuerint deuiare. Et huic sententie concordat Hostien. in summa. ii. de p̄sumpt. §. finali. vbi dicit. Notandum q. quis heretici leui argumento detegantur scilicet ad hoc q. suspecti habeantur tamen non debent vt heretici haberi. et pbate per p̄cedentia. Secunda suspitio que est magna in iure vocatur vehemens siue fortis. de qua iterum in allegato. c. Accusatus. in principio. Iterum sic habetur accusatus de heresi vel suspectus contra quem de hoc crimine magna et vehemens suspitio orta erat etc. Ibi enim hec cōiunctio. et. non tenetur copulatiue sed expositiue vt notat Johan. andree. ibidem. Vehemens autem idem est quod fortis vt dicit Archidi. super allegat. c. Accusatus et verbo. vehemens. vt dicit Papias et Augustino. q. vehemens idē est q. fortis siue grandis. Allegat etiam Gregorium primo moralium. Ventus vehemens irruit. Unde dicimus aliquem vehementem habere casum cū habet fortem. hec ibi. Ergo suspitio magna dicitur vehemens siue fortis et sic nominatur. quia non nisi vehementibus et fortibus defensionibus repellitur. et etiam quia et magnis et vehementibus ac fortibus oritur coniecturis argumentis et indicijs. Ut pote in simplici heresi si aliqui comperiantur qui eos quos sciunt hereticos fore occultant. fauorem impendant. associant. visitant. munera offerant. recipiant. defensant et similia exercentes. tales nancq. vehementer de heresi suspecti sunt. et similiter cognoscuntur circa heresim maleficaz. eo q. suspitio oritur q. participant cum eis in crimine et precipue notatur: hic mulierisant viri: qui ad amorem vel odium inordinatum. licet non ad alias lesiones hominum tendant aut iumentozum. solent maleficare. Similia enim vt premissum est in quacunq. heresi exercentes vehementer sunt suspecti. vt patet per allegatum. c. accusatus. et. §. illo vero. et per notata ibidem per Archidiaconum. Quia non sit dubium eos talia facere in fauorem illius heretice prauitatis. Tercia suspitio hec est maxima. et in iure vocatur violenta. c. cum contumacia. et c. Accusatus. li. vi. de heret. et per notata per Archidiaconum et Johannem andree. super c. Accusatus. et verbo. vehemens. vbi dicit.

Dicit uehemens non violenta. supra de pre-
sumpt. c. litteras. De hac suspitione loquitur
canon. dist. xxxiij. quorundam. Et hec pre-
sumptio seu suspitio dicitur violenta. tum qz
violentat cogit et artat iudicem ad credendū
Acc ter ginerfatione refellitur qualicunqz. tū
quia et violentibus conuincuntibus atqz co-
hercentibus oritur cōiecturis. Exempla gra-
tia in simplici heresi. si aliqui reperiantur qui
hereticos adorauerint id est reuerentiam suo
amore et tribuerint consolationem vel com-
munionem ab eis acceperint. vel similia que
ad ritum eorum pertinent perpetrauerint. ta-
les nanqz violenta suspitione de heresi et he-
reticorum credentia sunt conuicti. per. c. filij
Et per. c. Accusatus. de heret. li. vi. et per no-
tata per Archidiaconum super. c. quicunqz
hereticos. et verbo. credentes. co. li. vi. cum nō
sit dubium eos talia facere in credentiam he-
retice prauitatis. Super heresim vero male-
ficarum a simili qui perpetrant ea que ad ri-
tum maleficarum pertinent. et talia cum sint
varia uidelicet aliquando p verba solum cō-
tumeliosa. dicendo. tu senties in brui que ti-
bi euentient vel similia in effectu. vel per tactū
solum tangendo hominem aut bestiam ma-
nibus. aut per visum tantum se manifestan-
do nocturno vel diurno tempore. certis dor-
mientibus in cubilibz. et hoc vbi homines
aut iumenta nituntur maleficāre. licet circa
grandines varios alios obseruat modos se
alijs offerendo ceremonijs. circa flumen ali-
quod se agitando diuersimode vt in precedē-
tibus circa modos maleficā inferendi patu-
it. tales vtiqz violenta suspitione super heresim
maleficarum vbi reperiuntur et fama la-
borat sunt conuicti: presertim vbi effectus est
subsecutus in maleficio siue statim siue p suc-
cessum temporis. quia tunc euident factum
concurrat siue indicium facti. vbi instrumen-
ta malefici in aliquo loco reposito reperiren-
tur. licet successus temporis nō ita aggraua-
ret ad euidentiaz facti manet tamen suspecta
uehementer et a fortiori amplius qz circa sim-
plicem heresim. Et si queritur nunquid dia-
bolus absqz viso aut tactu mulierum malefi-
ciare posset homines seu iumenta. Responde-
tur vtiqz si deus permittit. s; quia maior dei
permissio vbi creatura deo dicata p fidei ab-
negatione et alijs horrendis sceleribz concur-
rit. ideo et diabolus amplius talē modū ma-
leficiandi creaturas affectat. imo et dici potest
qz diabolus etiam si absqz malefica posset ad-
huc summe per maleficam talia exercere affe-
ctat varijs respectibz vt in precedentibz pa-

30 pr
tuit. Epilogando ad nostrum propositum sup
modos ex psumptōibz iudicandi. Dicendum
qz sup prefatā distinctōz suspecti de heresi ma-
leficarum sunt in triplici genere cū quidā le-
uiter. quidā uehementer. et quidāz violenter.
Leuiter sunt suspecti qui talia modica vel le-
uia pagunt qz et eis orit modica vel leuis su-
spitio ptra eos de tali heresi. et licz vt dictum
est vbi qz sic inuenit suspectus nō sit hereti-
cus hōdus. tū debet sibi iudici canonica pur-
gatio: vel iniungi tanqz p leui abiuratio. Et
quidē qz purgatio possit sibi iudici habef. c.
excōicamus. i. in prin. extra de here. vbi dici-
tur. Qui autē inuenti fuerint sola suspitione
notabiles. suspitione probabili. hoc est leui. et
que leuiter apparet. dicit Hostien. sequit. nisi
iuxta p̄sideratōes suspitōis qualitatēqz p̄so-
ne p̄p̄iam innocentia cōgrua purgatōe mon-
strauerint anathematis gladio feriant. et vsqz
ad satisfactōez condignam ab omnibus
euidentur. Ita. qz si per annum in excōmuni-
catione perstiterint ex tūc velut heretici con-
demnentur. Hec ibi. Et nota. qz indicia sibi
purgatione canonica siue cosentiat siue non
siue deficiat siue non. est per omnia iudican-
dum sicut de diffamato de heresi cui est pur-
gatio canonica indicenda. Sed et hoc qz ab-
iuratio possit tali iudici tanqz leuiter suspec-
to de heresi. patet per. c. Accusatus. in prin-
cipio. vbi dicitur. Accusatus de heresi vel su-
spectus. cōtra quem de hoc crimine magis et
uehemens suspitio orta erat. si heresim in iu-
dicio abiurauit et postea cōmittit in ipsa cen-
seri debet quadam iurisdictione relapsus. licet
ante abiurationem suam heresis crimen pro-
batum nō fuerit ptra ipm. Si autē modica et
leuis fuit suspitio illa: quanqz ex hoc sit gra-
uiter puniendus. tamen non debet in heresim
relapsoz pena puniri. Hec ibi. Quidāz
autē cū sint suspecti uehementer et sunt illi qui
taliam uehementia et fortia pagunt. qd ex eis ori-
tur uehemens et magna suspitio. et tales licet
etiā nō sint heretici nec vt heretici p̄demnan-
di. eo qz ex p̄sse habetur extra de p̄sumpt. c. li-
teras. §. quo circa. Nullus p̄ suspitōe uehe-
menti est de tanto crimine p̄demnādus. Hāz
ibi ita dicit. Quo circa mandamus. quate-
nus cū p̄pter solā suspitōne quous uehemen-
tem. nolumus illū de tā graui crimine cōdes-
mnari. tū de tali sic uehementer suspecto de-
bet sibi mandari qz abiuret generaliter omnē
heresim et specialiter in quā incidit tanqz ue-
hementer suspectus. p̄ alleg. c. Accusatus. in
prin. vt est dictū. et p. c. inter sollicitudines. ex-
tra de pur. ca. et p. c. litteras. extra de p̄sumpt.

Quod si postmodum relabatur vel in pristinam vel in aliam, vel in eos quos scit maleficos aut hereticos associet visitet vel deducat, vel consulari munera donando, vel mittat, seu fauorez eis impedit, relapsoz penam non euadet, per allegatum, c. Accusatus. **U**bi dicitur sic. **E**um vero qui in una heresis specie vel secta commisit, aut in uno fidei articulo seu sacramento ecclesie errauit. **E**t postmodum heresim simpliciter vel generaliter abiurauit. **S**i ex tunc in aliam speciem heresis siue sectam ac alio articulo seu sacramento committat, volumus ut relapsus in heresim iudicari. **I**lle ergo de cuius lapsu in heresim ante abiurationem constiterit vel nunc constat, si post illam abiurationem recepat hereticos deducat, visitet, siue associet, ac dona vel munera eis donet vel mittat, seu fauorem eis impedit, infra merito debet iudicari relapsus, cum illum ex approbato a se prius errore non sit dubium illud fecisse, hec ibi. **E**t quibus verbis apparet quod in tribus casibus in genere suspectus de heresi vehementer postquam abiurauit pena plebii relapsoz. **P**rimus est quando relabatur in eandem et pristinam heresim de qua suspectus fuerat vehementer. **S**ecundus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabatur tamen in aliam heresim, esto quod de ea antea nunquam suspectus habitus fuerit nec delatus. **T**ertius quando hereticos recepat, et eos deducit et fauorem impedit. **E**t hic casus complectitur multos casus et habet multos sinus, ut patet in allegato, §. Eum vero, in c. Accusatus, frequenter repetito. **S**ed queritur quid agendum si talis vehementer suspectus ad mandatum sui iudicis non consenserit continue abiurare. **A**n tradendus sit seculari arbitrio potestatis a iudice uersione debita puniendus, per c. Ad abolendam, §. penultimate. **R**espondeatur, nequaquam, quod c. illud, et §. eius expresse loquitur non de suspectis sed de manifeste deprehensis in heresi, et etiam rigorosius contra deprehensos manifeste, quam contra suspectos tantummodo est agendum. **E**t si queritur qualiter ergo sit procedendum contra talem, respondeatur, quod procedatur contra eum, per c. excommunicamus, i. et per §. qui vero sola suspitione, et etiam superius inserto et excommunicabitur in qua excommunicatione si per annum steterit est ut hereticus condemnandus, per alleg. c. **Q**uidam autem suspecti sunt uolenter, et sunt illi qui talia uolenter pagunt, quod ex illis oritur uolenter suspitio contra eos talis ut hereticus est habendus, et sicut de deprehenso in heresi est de eo per omnia iudicandum, per c. excommunicamus, i. extra de here, §. qui vero, et per c. cum contumacia, et per c. ut officium, li. vi. **N**am vel fatetur crimen, vel non, si sic, et uolunt redire et heresim abiura-

re ad penitentiam recipiendi sunt per c. ad abolendam, et per c. excommunicamus, i. §. finali, quod si non consenserint abiurare, tradendi sunt curie seculari animaduersione debita puniendi, per c. **A**d abolendam, §. primo allegatum. **S**i autem non fatentur crimen, postquam est conuictus, nec consensit abiurare, est ut hereticus impenitens condemnandus, per c. ad abolendam. **U**iolenta enim suspitio ad condemnandum sufficit, et probationem in contrarium non admittit, ut habetur extra de presump. c. litteris, §. c. **A**fferre. **E**t cum hec discussio locum habet in simplici heresi, absque euidencia aut indicium facti, sicut etiam in sexto modo sententiandi patebit, ubi quis ut hereticus condemnatur, etiam si non sit hereticus in re, quatenus magis circa heresim maleficarum, ubi semper concurrat aut euidens factum in pueris, hominibus aut iumentis maleficiatis, aut indicium facti, puta per instrumenta reperta. **E**t licet in simplici heresi penitentes et abiurantes ad penitentiam et ad perpetuos carceres recipiantur ut tactum est. **I**n hac tamen heresi licet ecclesiasticus iudex recipiat ut sic ad penitentiam, civilis tamen propter fore facta circa damna temporalia ultimo supplicio punire potest nec ecclesiasticus ipsum impedit quod licet non eum tradat ad puniendum tamen relinquare potest.

Questio Vicesima super primum modum sententiandi.

- Q**uia ergo delata persona, **U**el reperitur immunis et absolueda totaliter.
Uel reperitur solum diffamata de heresi generaliter.
Uel reperitur ultra infamiam questionibus et tormentis exponenda aliquantulum.
Uel reperitur suspecta de heresi leuiter.
Uel reperitur suspecta de heresi vehementer.
Uel reperitur suspecta de heresi uolenter.
Uel reperitur diffamata de heresi et suspecta insimul et communiter.
Uel reperitur confessus heresim et penitens et non relapsus ueraciter.
Uel reperitur confessus heresim et penitens sed relapsus probabiliter.
Uel reperitur confessus heresim et impenitens sed non relapsus realiter.
Uel reperitur confessus heresim et impenitens atque relapsus certitudinaliter.
Uel reperitur non confessus sed conuictus de heresi legitimis testibus et alias iudicialiter.

¶ Vel repitur cōiucta de heresi sed fugitiua vel absens p̄sumaciter.

¶ Vel repitur ab alia malefica incinerāda v̄l incinerata delata.

¶ Vel repitur malefica nō inferēdo sed tollendo p̄ remedia illicita z incongruenter.

¶ Vel repitur vt maleficus sagittarius z armoz incantator interimendo letaliter.

¶ Vel repitur vt malefica obstetrix infantes demonibz execrando hostiliter.

¶ Vel repitur remedio a p̄pellatōnis se tuendo frivole z fraudulentē.

¶ Et si q̄dem repitur immunis totaliter erit p̄ sequentes modū sententiāda finaliter. Ubi notandū q̄ p̄sona delata tūc repit̄ immunis totaliter q̄ p̄cessus meritis diligenter cū bono cōsilio peritorz discussis nō conuincit̄ nec cōfessione p̄pria. nec facti euidēria. nec testiu z p̄ductione legitima. qz videlz discrepant in principali. nec etiā alias illa p̄sona fuit suspecta aut diffamata publice de antedicto crimine. qz secus si de aliquo alio crimine esset diffamata. nec etiā sunt indicia facti p̄tra talē p̄sonam. Circa talem talis practica seruat̄. qz absoluenda est per ep̄iscopū aut iudicē p̄ sententiā tenoris sequētis.

Ds. M. miseratōne diuina ep̄iscopus talis ciuitatis. aut iudex talis zc. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco z talis diocesis fuisti nobis delatus vel delata de tali heretica p̄auitate. scz maleficaz. Attēdentes etiā illa esse talia q̄ nō valebamus nec debuimus cōnuentibus oculis p̄ransire. descendimus ad inq̄rēndū si p̄dicta fulciren̄ aliqua veritate testes recipiendo te examinando z alia faciendo q̄ debebant s̄m canonicas sanctiones ea p̄pter visis z diligenter examinatis oibz actis z actitatibus in hac causa. habito qz p̄silio p̄itorz in iure ac etiā i theologia facultate illoz sepi⁹ repetito sedentes p̄ tribunali more iudicis iudicantis ac h̄ntes p̄re oculis solū deū z negocij veritatē sacrosanctis euāgelij positis coram nobis vt de vultu dei iudiciū nostrū p̄deat z oculi nostri videāt equitatē ad nostraz diffinitiuā sententiā. p̄cedimus in hūc modū xp̄i noīe inuocato. Quia p̄ ea q̄ vidim⁹ z audiim⁹ z p̄ducta z oblata. acta z actitata sunt corā nobis in p̄senti causa. nō inuenim⁹ aliquid p̄tra te legitime p̄batū fore de his de q̄bus delatus fueras corā nobis. Pronūciamus declaramus z sententialiter diffinimus p̄tra te nō esse actū legitime corā nobis. p̄pter qd̄ possis z debeas vt hereticus aut malefic⁹ iudicari nec suspectus haberi aliq̄l̄iter de be

retica p̄auitate. quare a p̄senti instantia inq̄sitione z iudicō totaliter te relaxam⁹. lata fuit hec sententiā zc. **T**eneatur vt nō ponat̄ in sententiā quacūqz q̄ delatus sit insons vel immunis. sed q̄ nō fuit probatū legitime cōtra eum. Quia si postmodū tempis processu iterum deferatur z legitime probatur p̄t nō obstante p̄dicta absolutoria sententiā cōdemnari. Nota etiā q̄ eisdem modis absoluendus ē quis quando est delatus de receptatōe defensatione seu alia fautoria heretice p̄auitatis vbi nihil p̄batur legitime cōtra eū. **S**ecularis iudex cōmissione ep̄iscopi modo suo iudicabit.

¶ Questio. xxi. sup secundū modū sententiādi delatam z tantummodo diffamatam

Secundus modus sententiandi ē q̄ delatus vel delata p̄cessus meritis diligenter discussis cum bono consilio peritorz reperitur tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate v̄l puīntia. Et hoc est quādo delatus talis nō cōiunctur nec propria confessione. nec facti euidētia. nec testiu p̄ductione legitima. nec sunt quecūqz indicia alia probata contra eū nisi p̄cise sola infamia ita q̄ in speciali nullū p̄bat̄ maleficiū p̄petratū. qd̄ qd̄ p̄bare p̄t sup vebementē aut violentā suspitōem q̄n verba cōminatoria sup lesionē inferēdam p̄tulisset dicendo in effectu vel in sententiā. **I**n breui tū senties que tibi euenient z posteffectus aliq̄s fuisset subsecutus in lesione corporoz aut iumentoz. Circa istū igitur cōtra quē nō p̄batur nisi p̄cise infamia talis practica ē seruāda. **I**n tali em̄ casu qz sententiā nō potest pro delato ferri absoluendo eundē. sicut in primo modo tactū ē sed contra indicendo sibi canonicam portōnē. **I**deo ep̄iscopus seu eius officialis aut iudex aduertāt primo q̄ in causa heresis nō refert si aliq̄s sit tantūmō apud bonos z graues p̄sonas diffamatus. imo attendit̄ hic q̄ etiam apud quoscūqz viles z simplices sit diffamatus. **E**t ratio est. quia a q̄b q̄s potest accusari in crimine heresis apud illos etiam potest quis infamari. sed quilibet hereticus potest a q̄buscūqz p̄sonis accusari cū tantum mō inimici capitales vt supra patuit excipiūtur. ergo apud illos potest infamari.

¶ Feret ergo ep̄s seu iudex sup cano. pur. sententiā p̄ hūc modū vel p̄similem.

Ds. M. miseratōne diuina ep̄iscopus talis ciuitatis aut iudex talis domini Considerantes q̄ meritis processus facti p̄ nos p̄tra te talem talis diocesis nobis

delatus de tali heretica prauitate diligenter di-
scussio. Ad inuenimus te confessum nec con-
uictum de predicta labe. nec alias suspectum ad mi-
nus leuiter nisi quod te repimus legitime et vera-
citer. in tali villa ciuitate vel diocesi et apud
bonos et malos publice diffamatus. Et propter
ad purgandum homini infamiam. et ut bonus odor
in cetera fidelium existas. tibi indicimus cano-
nicam purgationem ut e iuris assignando tibi tale
diem talis mensis et tale horam talis diei. In
quo compareas personaliter coram nobis ut purges
tuam infamiam tanta manu ordinis tui. quod quidem
purgatores sunt homines fidei catholici ac vita
probati et qui peruersationem tuam ac vitam nouerunt
non tam moderno tempore quam transacto. Signifi-
cantes quod si in purgatione defeceris te habebi-
mus per conuictum putuolunt canonicas sanctiones.

Rec autem considerandum est quod quando alius regi-
tur legitime de aliquo heresi publice dif-
famatus contra eum aliquid non probatur. nisi
infamia ipsa sola indicit sibi canonica purga-
tio hoc est quod habeat aliquos viros. Septem decem
vel viginti vel triginta finem quod plus vel minus
et in locis pluribus vel paucioribus magis vel
minus in signibus fuerit diffamatus. quod sunt
sue conditionis seu ordinis. ut si diffamatus re-
ligiosus illi sunt religiosi si clericus secula-
ris illi clerici seculares si milites illi milites.
quod purgant eum a crimine. de quo est diffamatus qui
purgatores dicuntur esse homines fidei catholici
et vita probati quod et illius peruersationem et vitam non
tam moderno tempore quam antiquo nouerunt. ut habet ex-
tra de pur. ca. inter sollicitudines. Si autem se
purgare noluerit excoicetur. quia excoicatio-
nem si per annum sustinuerit animo indurato extitit
ut hereticus condemnatur. iuxta. c. excoicamus. i. §. ad-
iudicimus. et ver. quod non se. et de purga. ca. Cum
dilectus. Considerandum autem est hic quod quando dicitur
indicat diffamato quatenus purget se trina vel
quarta manu ordinis sui quod ordo sumit ibi in
genere et non in specie. unde si episcopus purgandus esse
non negatur quin cum episcopus purgandus possit
admitti. Abbates et religiosi presbiteri et alii
pari forma de pur. ca. Quoties purgabit autem
se diffamatus per modum quod sequitur. ut colligitur ex-
tra de purga. ca. quoties. §. porro. et c. accepti-
mus. Quo ad secundum.

Adueniente autem termino eidem diffamato
ad se purgandum canonicas assigna-
to comparebit personaliter purgandus

eum suis purgatoribus coram episcopo et inquisito-
re in loco ubi noscitur infamatus et ille qui diffamatus
est ponens manum super librum euangeliorum
ante eum positum. dicet sic. Ego iuro super ista qua-
tuor euangelia sancta dei quod tale heresim exprime-
do eam de qua sum diffamatus nunquam tenui nec cre-
didit nec docui nec teneo nec credo. Negabit
scilicet illud cum iuramento de quo est diffamatus quod
quod sit illud. Quo facto omnes purgatores
ponent manum super librum predictum euangeliorum.
Et quilibet dicet ita. Et ego iuro super ista san-
cta dei euangelia quod credo ipsum verum iurasse. Et
tunc canonicas est purgatus.

Considerandum est etiam diffamatus de here-
si ubi est purgandus ubi noscitur diffamatus. et
si fuerit in multis locis infamatus imponatur
sibi quod in omnibus illis fidei catholicae publi-
ce profiteatur et detestetur heresim de qua noscitur
infamatus de pur. ca. inter sollicitudines. nec
contemnat quod canonicas se de heresi purgauerit. nam
si post purgationem incidit in heresim iam pur-
gata per lapsu habet et ut relapsus tradendus
est curie seculari. iuxta. c. excoicamus. i. §. ad-
iudicimus. et ver. vel si est post purgationem. et c. ad abo-
lendam. §. illos quoque secus autem si in aliam he-
resim incidit de qua se ante non purgauerit. iuxta
c. allegatum.

Questio. xxij. super tertium modum sententiam
de diffamata et questionibus exponendam.

Tertius modus processum fidei fini-
endi et terminandi est quando delatus de he-
resi processus meritis diligenter considerat
rationem bono consilio propter repitur varius vel
habes indicia contra se ad questionem ut. si. expo-
natur questionibus et tormentis. ut si questionat
nihil concesserit per immuni et innocente ha-
beatur. Et hoc est quando delatus non est deprehensus
suis nec propria confessione nec facti euidencia
nec testimonium legitima productione nec sunt indi-
cia ad tale suspicionem ut habeat heresim abiu-
rare. Est tamen in suis confessionibus varius.
Vel alias sunt indicia sufficientia ad questionem
et tormenta. Circa istum talis practica est ser-
uanda. In tali autem casu quod sententia interlocutoria
est contra delatum ferenda et non pro eo. Ideo per
inquisitorem conuictum et non diuinitus esse fe-
renda. iuxta. c. multorum. In primis si talis ste-
terit in negatiuis firmiter et nullatenus licet
inductus per probos viros fateri voluerit verita-
tem feret sententia quod verum scire vim diffinitive sententiae
per modum tenoris sequentis.

Nos. A misericordione diuina episcopus
talis ciuitatis aut iudex in terris di-
tioni talis domini subiectis. Attenden-
tes meritis processum facti per nos contra

te talem talis loci talis diocesis et diligenter
examinatis q̄ tu es varius in tuis cōfessionibus
et nihilominus sunt indicia multa que
sunt sufficientia te ad exponendū questionibus
et tormentis. *Et* p̄pter vt veritas ab ore tuo
pprio habeat et vt deinceps aures iudicū nō
offendas interloquēdo declaramus iudica-
mus et sententiamus die p̄nti et hora tali te
supponendū questionibus et tormentis lata fuit
hec sententia.

Si questionandus reperiat varius et in si-
mul sint indicia alia ad questiones sufficien-
tia penes vtrūq̄ in finia. vt in p̄dicta positus
est si aut̄ hec duo nō concurrāt sed vñ vñ
pote varietas sine alijs indicijs vel alia indi-
cia sine varietate ponet in finia vt inuenitur.
sententia antē lata mox exequat̄ vel exequi si-
muletur. *Nō* sit tñ iudex multū voluntari⁹
ad questionandū aliquē. nā questiones et tor-
menta nō inferunt nisi in defectu aliarū p̄ba-
tionū. *Et* ideo p̄quirat alias p̄bationes q̄
si nō inuenit et tenet p̄babiliter q̄ delatus
est culpabilis sed metu negat veritatē bonis
modis et quibz cautelosis interdū adhibitis.
eius amicis inducentibus ad veritatē dicendā
faciat suā diligentia vt ab ore eius habeat ve-
ritatē et negociū nō festinet. nā meditatio fre-
quens et carceris et calamitas ac replicata in-
formatio p̄borū viroz disponūt ad veritatē
crudiendā. *Nō* si delato cōuenienter expecta-
to et tpe cōgruenter progato ac delato multi-
pliciter informato. *Tredāt* fide bona ep̄us et
iudex oibus cōsideratis ipm delatū negare
veritatē questionem eū moderate sine tñ effu-
sione sanguinis scientes q̄ q̄stiones sunt fal-
laces et inefficaces. *Nā* aliq̄ sunt ita molles
corde et recordes q̄ ad leuē torturā oīa cōce-
derent quecūq̄ falsa. *Aliqui* aut̄ sunt ita p̄ti-
naces q̄ q̄stionē mēbz vexarent ab eis veritas
nō haberet. *Aliq̄* sunt qui fuerūt alias que-
stionati et istoꝝ aliqui melius sustinet̄ q̄stio-
nes q̄ statim brachia trabunt̄ et flectunt̄. ali-
qui aut̄ remanēt debiliores et sic minus susti-
nent̄ questiones. aliq̄ etiā sunt maleficiati et
in questionibus maleficijs vtunt̄ qui ante mo-
rereant̄ q̄ aliqd̄ faterent̄ efficiunt̄ enī quasi
insensibiles. *Quare* in questionibus cū maxi-
ma prudētia est agendū et ad cōditionē que-
stionandi q̄ plurimū attendendū. *Cū* aut̄ la-
ta fuerit mox ministri se disponāt ad q̄stionā-
dum delatū. *Et* cū disponūt se ep̄s aut iudex
et p̄ se et p̄ alios bonos viros fidei zelatores
inducāt questionandū ad fatendū libere. etiā
cōpromittendo ad cōseruationē vite si opus
sit vt supra tactū ē. *Et* si nec sic poterit ad ter-

rozē vel etiā ad veritatē fatendā induci potes-
runt secundā diē vel terciā assignare ad cōti-
nuandū tormenta nō ad iterandū q̄ iterari
nō debēt nisi nouis supuenientibus indicijs
cōtra eū et tunc p̄nt sed cōtinuari nō p̄hibet̄
dicit̄ ergo sic. *Et* nos. *Ep̄s* et. *Iudex* si
assit̄ p̄fati assignamus tibi tali diē talez ad q̄-
stiones p̄tinuandū vt a tuo ore pprio veritas
eruat̄ et rotū ponat̄ in p̄cessu. *Et* infra tem-
pus eidē assignatū et p̄ se et p̄ alios p̄bos vi-
ros inducēt eū ad fatendū veritatē. *Et* si fate-
ri noluerit diē assignata poterūt q̄stiones cō-
tinuari et sic questionet̄ eidē vel alijs grau-
bus tormentozū fortius vel leuius p̄m maio-
rem culpā gratuitatē. *Et* poterunt iudices
multas cautelas licitas adhibere et in verbis
et in factis. vt veritas habeat̄ quas magis do-
cet̄ experientia atq̄ vsus et negocioz varietas
q̄ ars alicui⁹ seu doctrina. *Ubi* aut̄ decenter
questionatus et tormentis exposit⁹ noluerit de-
tegere veritatē ampli⁹ nō veret̄ sed libere abi-
re dimittat̄. *Si* aut̄ p̄stiterit in ipa p̄fessione
et p̄derit veritatē culpā ppriā cognoscendo et
ab ecclesia veniā postulando tāq̄ deprehēn-
sus in heresim propria confessione sed peni-
tēs. *Iuxta*. c. ad abolendā. §. p̄nti. abiuret et
sententialiter vt deprehensus publice p̄dēne-
tur p̄ modū quo p̄demnat̄ in heresim dep̄-
hensi ppriā cōfessione. vt dicit̄ infra in octa-
uo mō expediēdi hmoi deprehēsus videatur
ibi. vbi vero veritatē p̄derit et nō penituerit
sed in heresi p̄tinaciter p̄stiterit et relapsus
nō fuerit cōdemnabit̄. iuxta. c. ad abolendā.
§. p̄nti. et expectat⁹ cōpetenter informat⁹ de-
center tradet̄ brachio seculari vltimo suppli-
cio feriend⁹. vt dicit̄ infra in decimo mō. *Si*
aut̄ relapsus fuerit p̄demnabit̄ p̄ modū q̄ di-
citur infra in decimo mō p̄cessum aliquē ter-
minandi videat̄ ibi.

Ic aut̄ est diligentius attendendū q̄
ille qui questionandus est ante que-
stiones interdū cōtra se nihil cōfiteat̄
nec aliquid p̄bat̄ p̄pter qd̄ possit nec debeat
heresim abiurare nec p̄pter heresim p̄demna-
ri et de talibz agit̄ hiez dictū est statim. *Inter-*
dum aut̄ ip̄e delat⁹ est in heresim deprehēn-
sus vel al̄s sunt alia p̄tra eū p̄bata indicia p̄-
pter q̄ debet abiurare vt leuiter vel vehemē-
ter de heresi suspect⁹ p̄pter q̄ nō est questionā-
dus sed si vltra hoc negat aliqua q̄ nō p̄ban-
tur sed sunt indicia sufficientia ad q̄stiones. et
eū p̄ talibz questionat̄ s; nihil p̄pter q̄stiones
cōfiteat̄ nihilominus ista nō est absoluenda
iuxta primū modū sed p̄m p̄bata cōtra eam
p̄cedatur et adiurabit̄ vel vt suspectus vel vt

deprehensus si vir put processus merita exigent et requirent. si vero propter questiones cofiteatur illa vel eorum aliqua propter que questionatur tunc abiurabit hec et illa et per istis et illis sententia contra eum est ferenda.

¶ Questio. xxij. super quartum modum sententiandi delata et suspecta leuiter.

Quartus modus processum fidei sententiandi et terminandi est quando delatus de heresi processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure pitorum reperitur tamen suspectus de heresi leuiter et hoc est quando delatus de heresi non deprehenditur nec confessio nec propria nec facti euidentia nec testium productione legitima. nec alia sunt indicia fortia seu uehementia de illa heresi contra eum sed tantummodo modica et leuia et talia esse per consilium indicata propter que ut suspectus leuiter de heresi potest et debet ut talis illam heresim de qua delatus existit abiurare et talis si relapsus pena relapsi debita non puniatur. licet grauius tunc fuerit puniendus quam si non in ante abiurasset. Iuxta. c. accusatus. in prin. de heresi. vi. Circa istum talis practica est seruanda. Talis enim si habet suspectus publice. abiurabit publice ecclesie per modum qui sequitur in fine.

Ego talis diocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio constitutus coram uobis domino episcopo talis ciuitatis. sacrosanctis euangelis positis coram me et propriis manibus eius per me tactis. Juro me credere corde et profiteor ore illam sanctam fidem catholicam et apostolicam quam sacrosancta romana ecclesia credit confitetur predicat et obseruat. Item iuro me credere corde et profiteor ore quod dominus iesus christus cum omnibus sanctis detestatur heresim pessimam maleficam. et quod omnes illam insequentem seu illi adherentes eternis ignibus cruciantur cum diabolo et angelis eius eternaliter nisi resipiscant et ecclesie sanete per penitentiam reconciliati fuerint. Et consequenter abiuro abnegare et reuocare illam heresim de qua habetis me suspectam uos domini episcopi et officialis uicarius que familiaritate cum maleficis habui. eorum errorem ignoranter defendi odio habui inquisitores et illarum persecutores seu etiam que eorum crimina non detexi. Item iuro quod nunquam predictam heresim credidi neque credo nec illi adhesi nec adherere nec unquam credam neque herebo nec illam docui nec docere intendam quod si aliquid predictorum fecerim in futurum quod deus auertat penis iuris taliter abiuratis. prompto animo me submitto paratus subire omnem penam quam per his que feci et dixi merito me habetis suspectum uolueritis mihi iniungere illam iuro per uiribus adimplere ut nul-

lantis contrauenire sicut me deus adiuet et hec euangelia sacrosancta.

¶ Predicta autem abiuratio fiat in vulgari ut ab omnibus intelligatur. Quia facta iudex si adest aut officialis potest sibi dicere publice in vulgari talia uerba vel filia in effectu. fili vel filia tu suspicionem quam te habebamus ut non immerito abiurasti et purgasti per abiurationem prelibatam de cetero caueas tibi quod non incidas in hac heresim abiurata. Nam licet si penitens non traderis brachio seculari. quia abiurasti tamen suspectus leuiter et non uehementer. tamen tunc multo fortius punieris quam si non abiurasses et ammodo per modico habetis suspecta uehementer et ubi ut talis abiurares et plaberis pena relapsi debita punieris absque misericordia traderis curie seculari ultimo supplicio fronda. Si autem abiurat secrete in camera episcopi vel camera iudicis quam seorsum non est factum publicum. modo consimili abiurabit. Quibus pactis feretur sententia in hunc modum.

Dos miseratone diuina episcopi talis ciuitatis aut iudex si adest in terris talis domini ditioni subiectis. Attendentes que uisus et diligenter consideratis processum meritis per nos facti contra te tale delatum nobis de heretica prauitate reperimus te talia et talia commisisse dicant illa que te reddunt suspectum leuiter de heresi et propter que te tale merito habentes te fecimus ut leuiter suspectum de predicta labe eandem heresim abiurare. Verum ne predicta pre commissa remaneant impunita et ut efficiaris cautiorem in futurum de multorum et magnorum consilio in iure pitorum ac etiam religiosorum. In et super his habito maturo piter et digesto habentes per oculis solum deum ac irrefragabilem sancte fidei catholicam ueritatem sacrosanctis euangelis positis coram nobis. Ut de uultu dei iudicium nostrum preceat. et oculi nostri uideant equitatem sedentesque per tribunali more iudicium iudicantium te tale hic in nostra presentia personaliter constitutum per modum qui sequitur condeminamus sententiam seu potius penitentiam. scilicet ne de cetero unquam scieris teneas associates uerbis defendas legas seu habeas tale. et ne deinceps recedat ponant illa que commisit propter que suspecta fuit habita de predicta heretica prauitate lata fuit hec sententia seu penitentia.

¶ Caueatque notarius que in processu ponat que talis abiuratio est facta tamen per suspectum habentem de heresi leuiter et non uehementer. aliam periculum magnam esse possit.

¶ Questio. xxij. super quintum modum sententiandi suspecta uehementer.

Quintus modus processum fidei finiendi et terminandi est quoniam delata de heresi processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure pitorum reperit suspecta de heresi vehementer. Et hoc est quoniam delata de heretica prauitate non reperit legitime deprehensa nec professione propria nec facti euidencia nec testium productione legitima. sed sunt magna et grauiora probata iudicia contra eam. et talia per consilium indicata quae illam reddunt suspectam vehementer de praedicta heretica prauitate. Circa istum talis practica est seruanda. Talis namque debet ut suspectus vehementer de tali heresi abiurare illam hereticam prauitatem. ita quod si post modum relapsus pena relapsi debita puniatur hoc est quod tradatur brachio seculari ultimo supplicio ferienda. Juxta. c. accusatus. in prin. de here. li. vi. Et abiurabit publice vel secreta secundum quod suspectus est habitus publice vel secreta et apud plures vel pauciores et graues vel leues. ut dictum est statim de illo qui est suspectus leuiter de heresi. et huiusmodi talis heresim abiurare. Modus autem disponendi ad abiurationem talis est. Adueniente namque die dominica ad abiurationem faciendam et ad audiendam sententiam seu penam abiurando imponendam. praedicator sermonem faciet generale. Quo facto legatur publice per notarium vel clericum ea de quibus ipse abiurandus est conuictus et alia ex quibus habitus est suspectus de heresi vehementer. Post dicit sibi per iudicem vel officialem. Ecce quod ex hic recitatis tu es nobis suspectus de tali heresi vehementer quare oportet quod tu purges te et abiures heresim supra dictam. et tunc ponet coram abiurando liber euangeliorum et ipse ponet manum super illum et si scit legere competenter tradetur sibi sequens abiuratio in scriptis et leget coram omni populo. Si autem nesciat legere competenter notarius legat ea spaciose et abiurandus respondebit alta et intelligibili voce per hunc modum. Nam notarius vel clericus dicit sic. Ego talis de tali loco. Et iste respondebit per eadem verba. et ille in iudicio constitutus et iste respondebit per eadem verba in vulgari semper. Et sic quousque abiuratio sit finita et abiurabit per formam tenoris sequentis. **Abiuratio**
Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio personaliter constitutus. Coram vobis venerandis dominis episcopo talis ciuitatis et tali iudice in terris ditioni talis domini subiectis sacrosanctis euangelijis positus coram me propriis manibus per me tactis. Juro me credere corde et profiteor ore illam sanctam fidem catholicam et apostolicam quam sacrosancta romana ecclesia docet profiteri predicat et tenet.

Item iuro me credere corde et profiteor ore quod etc. **E**xplicet articulus catholicus contrarius illi heresi de qua vehementer est suspectus ut verbi gratia. Si est de heresi maleficarum dicit sic. Juro me credere quod non solum simplices heretici aut scismatici eternis ignibus cruciabunt. verum super omnes heresi maleficarum infecti demonijs fide quam in sacro fonte baptismatis preceperunt abnegantes et spurcitijs diabolicis per implendis eorum prauis desiderijs insistentibus hominibus iumentis terre frugibus plurimum nocumeta inferentes. Et sequenter abiuro ab nego et reuoco illam heresim seu potius insiditatem quam false et mendaciter asserit non aliquam maleficam in terris et quod nemo credere debeat illas posse nocumeta inferre auxilio demonum cum talis infidelitas expresse militat ut iam cognosco aduersus determinationem sancte matris ecclesie omnium catholicorum doctorum immo et aduersus leges impiales quam hominibus coburendas decreuerunt. **I**tem iuro quod nunquam praedictae heresi credidi supple praeraciter neque nunc credo neque credam. nec adhereo de praeterito nec adherere intendam. nec docui nec docere intendam nec docebo. **I**tem iuro et promitto quod talia et talia exprimantur propter quod habetis me suspectum de hominibus heresi vehementer nunquam faciam nec operabor ut fiat dabo. Quod si aliquid de praedictis fecero in futurum quod deus auertat penis de iure relapsis debitis proprio me submitto paratus subire omnem penam quam per his que feci et dixi propter quod habetis me suspectum de dicta heresi vehementer decreueritis mihi iniungere et illam iuro et promitto per viribus adimplere et nullatenus contraire. sic me deus adiuuet et hec euangelia sacrosancta.

Predicta autem abiuratio fiat in vulgari ut ab omnibus capiatur nisi fieret solummodo coram personis ecclesiasticis qui linguam latinam intelligerent competenter. Si autem abiurauerit secreta scilicet in palatio episcopi vel camera episcopi quoniam scilicet factum non est publicum modo consimili abiurabit.

Facta autem praedicta abiuratione iudex auisabit eum ut supra quod non incidat relabendo in penam relapsorum.

Sit cautus notarius quod ponat in actis quomodo talis abiuratio facta est per tale ut per suspectus de heresi vehementer ad hoc ut si relabere sciatur qualiter puniret. quia pena relapsis debita. Quibus pactis fere sententia seu penam in hunc modum.

Dos. **A**. episcopus talis ciuitatis. et frater si assit. **R**. inquisitor heretice prauitatis in terris talis domini ditioni subiectis a sancta sede apostolica specialiter delegatus. Attendentes quod tu talis de tali loco et talis diocesis

talia et talia promissisti dicant illa, ut ex processu
meritis diligenter discussis legitime nobis co-
stat propter quod merito habemus te suspectum vehe-
menter de tali heretica prauitate. Et ut tali-
ter suspectum te fecim? abjurare de magno con-
silio in iure pitorum iusticia suadente. Utrum ut
efficiaris cautior in futurum et ne reddaris pro-
cliuor ad similia pagenda et ne crimina pma-
neant impunita ut sis ceteris delinquentibus
in exemplum de multorum et magnorum in iure
consilio pitorum ac etiam in facultate theologica
magistro seu doctorum. In et super his habito
maturo et digesto habentes pro oculis solum deum
ac sancte fidei catholice et apostolice veritate sa-
cro sanctis euangelis positus coram nobis, ut
de vultu dei iudicium nostrum pdeat, et oculi no-
stri videant equitatem sedentesque pro tribunali mo-
re iudicium iudicantium te tale hic in nostra psen-
tia psonaliter constitutum forma qua sequitur con-
demnamus seu potius penitentiam? vicem ne
deinceps talia vel talia facere vel dicere aut
docere psumas, ponant illa que couincit com-
misisse propter quod fuit suspectus habitus de pdicta
heresi vehementer et nonnulla que si committeret
incideret leuiter in relapsum sed alia sibi im-
ponant, put negotij varietas expostulat et re-
quirit. Ut pote quod nunquam scienter habeat talia
exercitauerit nec eos quos se iurauerit abiurasse re-
ceptet et filia, lata sunt hec sententia.

Attendendum autem quod suspecti de heresi et non
deprehensi siue sint suspecti vehementer siue
leuiter non debent perpetuo incarcerari nec ppe-
tuo in murari, quod hec est pena illorum qui fue-
runt heretici et postea penituerunt, ut patet in c.
excoicamus, ij. de here. et in c. qm. de here. li.
vi. sed pnt propter illa que commiserunt ex quibus habi-
ti sunt suspecti ad certum tempus carceri mancipari
et postmodum put videbit dispensari, iuxta
c. ut commissi, de here. li. vi. Nec homines suspecti
sunt crucibus consignandi, nam cruce sunt insi-
gnia heretici penitentis, suspecti autem non fuerunt
heretici habitus quare non sunt consignandi potest
tamen eis imponi quod stent certis diebus solenni-
bus in valuis talium ecclesiarum, vel circa altar-
ia dum missarum solennia celebrant habentes in
manibus cereum ardentem tanti ponderis, vel quod
vadant ad tale peregrinationem et similia put
negotij qualitas expedit et requirit.

Questio. xxv. sup scriptum modum sententiandi
delatum violenter suspectum.

Certus modus processus fidei termina-
di est quando delatus de heretica prauita-
te processus meritis diligenter discussis
cum bono consilio in iure pitorum reperit de heresi
suspectus vehementer. Et hoc est quando delatus

ipse non reperit legitime deprehensus confessio-
ne propria nec facti euidentia nec testium pductione
legitima, sed sunt indicia non leuia solum vel ve-
hementia, sed fortissima et violentissima que ipsum
delatum reddunt merito suspectum de dicta heresi
violenter et propter quod talis debet ut suspectus
violenter de dicta heresi iudicari. Et ut mo-
dus iste clarius intelligatur demus exempla tam
de simplici heresi in fide quam et de heresi male-
ficarum. Nam in simplici heresi casus contingit
ret quando delatus ipse non reperitur legitime depre-
hensus confessione propria etc. ut supra. tamen propter
aliquid quod dicitur vel egit ut pote citatus in non
causa fidei sustinuit excoicationem per annum vel
plus, talis iam est suspectus leuiter de heresi
quod hoc non caret scrupulo heretice prauitatis,
de penis, c. grauē. Citatus autem responsurus
de fide ubi non compareret sed rennuuit contumaciter
comparere propter quod excoicatur, tunc fit suspec-
tus de heresi vehementer, nam tunc leuis suspi-
tio transit in vehementem, et si sustinet illam ex-
coicationem per annum alio pertinaci tunc fit suspectus
de heresi violenter. Nam et tunc vehementis suspi-
tio transit in violentam contra quam non admittit
defensio immo ex tunc talis est ut hereticus con-
demnandus, ut patet per c. cum contumacia, et no-
tatur ibidem li. vi. In heresi vero maleficarum
exemplificat super violentam suspicionem quando di-
xit et egit aliqua que a maleficis practicant quam
volunt aliquem maleficari, et quod hoc commune est
ut verbis comminatorijs aut factis per visum
vel tactum se habeant manifestare triplici ex cau-
sa ut peccatur in iudicijs aggrauet, et ut sim-
plices eo facilius seducant, et ut deus per am-
plius offendat et maior leniendi in homines sibi
facultas relinquat, vnde violenter malefica sit
suspecta quando post verba comminatoria dicendo,
faciam tibi que in breui senties vel similia in sen-
tentia et post verba effectus aliquid in ipso vel
in alio fuit subsecutus, tunc enim non leuiter fit
suspecta sicut quod propter familiaritatem habitam cum
maleficis fuerunt suspecti, aut qui peare ad
amorem inordinatum aliquem voluissent, vide su-
pra de tribus suspicionibus leui vehementi et
violenta. Nunc videndum est qualis practica
sicut talibus seruanda. Nam circa violenter sus-
pectum in simplici heresi hec practica seruaf.
Nam licet in re fortassis non sit hereticus, ut po-
te quod non habet errorem in mente, nec de illo pertinaci-
am in voluntate, ut notat Archiepiscopus, sup. c. alle,
nihilominus est ut hereticus condemnandus,
propter predictam suspicionem violentam contra quam
non est probatio admittenda, condemnaf autem he-
retica sic, quod si nolit resiliere et heresim abiu-
rare et satisfactionem condignam exhibere tradit

brachio seculari animaduersione debita puniendus. iuxta. c. ad abolendam. §. pñci. Si autem veliter cōsentiat cū effectu adiurat heresim et carceri ppetuo mancipat. in tra. c. exco municamus. ij. de here. Pariforma ille q̄ sic est suspectus de heresi violēter. Circa suspēctam aut violēter sup heresim maleficarū. licet idē modus esset obseruandus. tū mitiori mō pcedendo. Aduertendū q̄ si stabit in negatiua asserēs put facere solēt. q̄ nō ea intentione verba illa ptulerit. sed ex vehemēti et muliebri passione. vñ z iudici nō vidēt ipam igni posse adiudicare nō obstantē violēta suspitōe. tūc iudex ea in carceribz detēta inq̄rat et pclamare faciat si in similibz dudū notata fuisset. z si sic vtrū publice sit de tali heresi difsamata. ex q̄bus pcedere ad vltēriora p̄t taliter vt añ oia questionibz tormētis exponat z si indicia apparuerint sup talē heresim aut sup maleficiū taciturnitatis. puta qz lachrymas nō effudit. immoz quasi insensibilis ad tormēta repitur qz vīez cito post tormēta oībz viribz restituit. tunc pcedat per varias cautelas supra positas vbi de silibz agit. Et in casu q̄ oia deficerent tunc aduertat q̄ si si mīlta dudū ppetrauit. tūc oīno nō est dimittenda. sed p annū ad minns squalozibz carceris mancipāda et crucianda. sepissime etiā examinanda p̄cipue sacrationibz diebus Si aut difsamata cū hoc. licet tunc iudex per ea que supra tacta sunt circa simplices heresim ipam posset igni adiudicare. p̄cipue p̄opter multiplicatiōē testiū. et qz sepius in similibz vel i alijs maleficijs fuit notata. q̄ quā cū pietate pcedere vult. Ideo iudicē ei canonicam purgationē vñ vīez. xx. aut. xxx. copurgatores hebeat et pcedat put in secūdo mō sententiandi tactū est. ita vīez indicando sibi q̄ si in purgatiōe defecerit q̄ tūc tāq̄ rea igni adiudicabit. et fm hoc iudex pcedere p̄t. In casu vtro quo se purgaret. tunc abiurationē oīs heresē cū pena relapsoz ac ppetua pñia p modū q̄ sequit̄ in snia formāda. faciat et modus d̄sponēdi ad abiurationē talis est vt dictum est in quarto et quinto modis pcedentibus p̄cessum fidei terminandi. Nota etiā q̄ in sequētibz modis oībz sententiādi vbi iudices p viā pietatis pcedere vellēt. tunc p modū iam tactū pcedere possent. Sed qz seculares iudices vārys suis vtuntur modis iuxta rigorē z nō semp iuxta equitatē pcedētes. Ideo iōis infallibilis regula z mod⁹ assignari nō p̄t sicut iudici ecclesiastico q̄ abiurationē recipere p̄t sub ppetua pñia p modū qui seq̄t. Ego tal de tali loco talis diocef ia

iudicio psonaliter cōstitutus corā vobis venerabilibz dñis ep̄o talis ciuitatis z iudicibz sacrosanctis euāgelijz positus corā me eisq̄ p̄p̄is manibz p me corporaliter tactis iuro me credere corde et p̄fiteor ore illā sanctā fidem catholicā et aplicaz quā sacrosancta ro. eccle. tenet p̄fitef credit p̄dicat atqz docet. Et cōsequenter abiuro oēm heresim et abnego et reuoco extollentē se aduersus sanctā romanā z aplicā ecclesiā cuiuscūqz secte fuerit vel erroris. Itē iuro et p̄mitto talia et talia exprimā tur illa q̄ egi seu dixi p̄pter q̄ et ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violēter. deinceps nūq̄ faciā vel dicā vel q̄ fiant ope ram dabo. Itē iuro et p̄mitto q̄ oēm pñiam quā mihi iniungere volueritis p̄ p̄dictis viribz adimplebo nec cōtraueniā in aliq̄. sic me deus adiuet et ista sacrosancta euāgelia. Q̄ si contra abiurata fecero in futurū qd̄ deus auertat extūc penis de iure relapsis debitis nūc p tunc obligo et astringo q̄tenus illis ferioz. Sit caut⁹ notari⁹ q̄ scribat in actis q̄ dicta abiuratio est facta p vnū de heresi violēter suspectū. vt si probaret post relapsus vt tunc talis iudicaret talis et traderet brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocef in iudicio psonaliter cōstitut⁹ corā vobis venerabilibz dñis. Ep̄o talis ciuitatis iudicibz in terris talis dñi sacrosanctis euāgelijz positus corā me eisq̄ p̄p̄is manibz p me corporaliter tactis. iuro me credere corde et p̄fiteor ore illā sanctā fidē catholicā z aplicam quā sacrosancta ro. ec. tenet p̄fitef credit p̄dicat atqz docet. Et p̄sequēter abiuro abnego et reuoco oēm heresim extollentē se aduersus sanctā romanā et aplicā eccle. cuiuscūqz secte fuerit vel erroris. Itē iuro z p̄mitto z talia et talia exprimantur illa que egi seu dixi p̄pter q̄ z ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violēter deinceps nūq̄ faciā vel doceā q̄ fiāt operā dabo. Itē iuro z p̄mitto q̄ oēm pñiaz quā mihi iniungere volueritis p̄ p̄dictis p viribz adimplebo nec cōtraueniā in aliq̄. sic me deus adiuet et ista sacrosancta euāgelia. Q̄ si abiurata vel iurata fecero in futurū diabolo instigāte qd̄ de⁹ auertat peis de iure relapf debitis nūc p tūc me obligo et astringo q̄ten⁹ illis ferioz cū legitime p̄stiterit me p̄tra fecisse. Sit caut⁹ notari⁹ us q̄ ascribat in actis q̄ dicta abiuratio est facta p talē tāq̄ p bitū suspectū de heresi violēter. vt si pbaret abiurati⁹ relapsus iudicaret et vt tal traderet brachio seculari. Vbi sic act⁹ absoluat eū a snia excoicationis de q̄ est suspect⁹ habit⁹ vros

finis

Q Vbi sic act⁹ absoluat eū a snia excoicationis de q̄ est suspect⁹ habit⁹ vros

Extra Iuramentum ab iuramento

lenter q̄ incidit sic̄ in heresi supradictis
Un̄ sicut hereticus cū redijt abiurat est a sn̄a
excoicatiois absoluend⁹ q̄ ois hereticus est
excoicatus. iuxta. c. excoicatus. i. et. ii. de here. z
etiā iuxta. c. ad abolendā. in pn̄. Sic talis de
quo agit cū sit vt heretic⁹ p̄dem n̄adus vt di
ctū est pri⁹ postq̄ abiurauerit est ab excoica
tionis sn̄a absoluendus. Et absolutōe facta
fereť sn̄a seu p̄nā p̄ modū tenoris sequētis.

Quod. A. tps talis civitatis et si adest
iudex i terris talis dñi. Attendet q̄
tu talis de tali loco talis dñi. fuisi
nobis delat⁹ de talib⁹ z talib⁹ fide sanctā tan
gentib⁹ exprimant illa et q̄ nos p̄cessim⁹ ad
informādū nos sup illis vt iusticia suadebat
et meritis p̄cessus diligēter exaiatis z oibus
actis et actitat⁹ in cō p̄nā inuenimus te talia
et talia p̄misisse explicent illa. Et p̄pter et nō
immerito de tali heresi explicent illa te suspe
ctū violēter habētes fecim⁹ te. vt taliter suspe
ctum oēm heresim generaliter publice abiu
rare. put nobis mandat canonice sanctiones
Sane cū fm̄ eadē canonica instituta ois talis
sit vt heretic⁹ cōdemnand⁹ z tu famozilē
silio inherēdo et ad gremiū sancie matris ec
clesie redeūdo abiuraueris vt p̄mittit oēm he
reticā prauitatē p̄pter qd̄ absolui⁹ te a sn̄a
excoicatiois qua vt obnox⁹ dei ecclesie astri
ctus merito tenebaris. Si tñ de corde vero
et fide nō ficta reuersus es ad ecclesie vnitatē
Iccirco inter penitētes deinceps cōputaris
ad mie sinū sacrosancta ecclesia te recipiens
de p̄nā. Verū qz indignū valde existit offen
sas diuinas impunitas p̄uētib⁹ oculis p̄
transire et iniurias hoīm castigare cū grauis
us sit diuinā q̄ humanā ledere maiestātē et
ne tua crimina incentiū existāt alijs delin
quēdi z vt efficiaris cautior in futurū ac mi
nus p̄liuus reddaris in posterū ad p̄dicta
seu filia p̄mittēda vt in futuro seculo lenius
patiaris. Nos eps et iudex p̄fatus p̄habito.
In et sup his sano et maturo consilio p̄itorū
sedētes p̄ tribunali more iudicū iudicantiū
habentes p̄ oculis solū deū et sancte fidei ir
refragabilē veritatē sacrosanctis enangelijs
positis corā nobis. vt de vultu dei iudiciū no
strum p̄deat z oculi nostri videāt equitatē te
talē in nostra p̄ntia p̄sonaliter constitutū hoc
die et hora tibi in antea assignatis sentētiā
ter p̄ modū q̄ sequit cōdemnam⁹ seu potius
penitentiam⁹. In primis q̄ statim induaris
sup vestes oēs q̄s defers veste liuida ad mo
dum scapularis monachi sine capucio facta
ante et retro habente cruces de p̄ano crocco
longitudis palmarū triū et latitudinis duo

rum quā vestē deferre habeas sup omnes ve
stes alias p̄ tantū tps exprimat⁹ vnius an
ni vel duorum vel plus vel min⁹ put culpa
exigerit delinquētis z nihilominus cū dicta
veste et crucib⁹ stes in porta talis ecclesie tali
et tanto tpe sc̄z in quattuor festis p̄ncipalib⁹
virginis gloriose vel talib⁹ et talibus festiui
tatibus in valuis talis et talitū ecclesiarū tes
q̄ ad talem carcerē ad p̄petuū vel ad tale tps
sentētiā cōdemnam⁹. Ponant illa q̄ vide
bunt magis ad honorē fidei expedire attēta
culpe maioritate seu minoritate seu p̄sumacia
delinquētis seq̄. retinētes nob̄ ex certa scia
et expresse vt nobis p̄cedūt canonica instituta
ta quaten⁹ dictā p̄niam possum⁹ mitigare ag
grauare mutare tollere in toto z in p̄te toties
quoties nobis visum fuerit faciendū. lata fu
it hec sententia.

¶ Quia lecta mox executioni debite deman
detur et in duas veste predicta cruces b̄mōi
cōtinente.

¶ Questio. xvi. sup modū sententiandi de
bitam suspectā et diffamatā.

S primus modus p̄cessum fidei fi
niendi et terminādi est qñ delatus de
heretica prauitate processus merito
diligēter discussis cū bono p̄silio p̄itorū in iu
re repūur suspectus de heresi z etiā diffamat⁹
Et hoc est qñ delatus ip̄e nō repitit legitē
de p̄bensus nec p̄pria cōfessione nec facti cui
dentia nec testiū legitima p̄ductione. sed repi
tur publice diffamat⁹ ac etiā reperit̄ur indi
cia p̄tra eū que ip̄m reddūt suspectū alias de
heretica prauitate leniter vt vebemēter. Ut
pote qz habuit magnā familiaritatē cū here
ticis qualis fuit ille de q̄ agitur. In. c. inter
solllicitudines. de pur. ca. Et tali rōne infamē
mie est indicēda canonica purgatio et rōe su
spitionis debet heresim abiurare. iuxta. c. ale
le. inter solllicitudines. Circa istū talis practi
ca est seruāda. Talis enī sic publice de heresi
diffamatus et vltra infamiā ex alijs indicijs
suspectus habit⁹ de heretica prauitate in p̄s
mis purgabit se publice p̄ modū q̄ in r̄cūdo
mō tactū est Quia purgatōe expleta p̄ ip̄m dif
famatus mox idē diffamatus vt suspect⁹ aliter
et ex alijs indicijs heresi de q̄ est suspect⁹ ha
bitus p̄dictū habēs lib̄rū euāgelioz corā po
sitis abiurabit per hunc modū. *juramentū.*

¶ Et ego talis de tali loco talis dioceſ corā
vobis venerabilib⁹ dñis meis. A. tpo talis
civitatis z iudice in terris talis dñi in iudicio
cōstitutus p̄sonaliter sacrosanctis euāgelijs
positis corā me eisq̄ p̄p̄ijs manib⁹ corp̄aliter
p̄ me tactis. Juro me credere corde ac p̄fiteor

ore illā sanctā fidē apostolicā quā ro. ecclia cre-
dit p̄fiteat p̄dicat et obseruat. Et cōsequenter
abiuro detestor abnego et reuoco oēm here-
sim extollentē se aduersus sanctā et aplicā ec-
clesiā cuiuscūq; secte fuerint seu erroris. et po-
stca vt sup̄ tactū est. Itē iuro et p̄mitto q̄ ta-
lia et talia q̄ egi p̄pter q̄ et merito sum de tali
heresi diffamat⁹ vt vltra vos me habetis su-
spectū exprimat⁹ illa nūq; deinceps faciam
seu dicā neq; operā dabo q̄ fiāt. ¶ Itē iuro
et p̄mitto q̄ oēm p̄niam quā mihi iniungere
decreueritis p̄ predictis p̄ v̄r̄ib; adimplebo
nec cōtraueniā in aliq; sic me deus adiuuet et
ista euāgelia sacrosancta. Ex si p̄tra p̄dicta iu-
rata et abiurata fecero in futurū qd̄ de⁹ auer-
tat a penis talib; de iure debitis me nūc p̄ tūc
libere suppono obligo et astringo q̄ten⁹ illis
plectar cū p̄bat⁹ legitime extiterit me talia
cōmisisse. ¶ Aduertendū tū hic q̄ si indicia
sunt talia et tā fortia q̄ cū infamia p̄dicta vel
absq; ea reddāt p̄dictū diffamatū suspectū de
heresi vebemēter tūc abiurabit oēm heresim
generalit̄ vt habitū est et si relabant in quā-
cūq; heresim pena relapsis debita puniet. vt
in. c. inter sollicitudines. de pur. ca. et in. c. ac-
cusatus. de here. li. vi.

¶ Si autē indicia illa sūt ita modica et leuia
q̄ etiā cū p̄dicta infamia nō reddāt eū suspec-
tū de heresi vebemēter sed solū leuiter tunc
sufficiet q̄ abiuret nō generalit̄ nec simpli-
citer sed singularit̄ heresim de q̄ habit⁹ est
suspectus. ita q̄ si p̄bat in aliā speciē heresis
pena relapsis debita nō puniet sed si in eadē
rōne abiuratōis q̄ scz suspectus leuiter abiu-
rauit pena relapsis debita nō puniet sed si du-
rius q̄ si als nō abiurasset. vt oia bec patent
in. c. accusat⁹. in p̄n. de here. li. vi. Rōne autē
purgatōis canonice est dubiū an si post pur-
gationē canonica in eandē speciē heresis de
q̄ se purgauit canonice p̄bat⁹ pena relapsis
debita hoc ē vltimo supplicio feriat. Et vide-
tur q̄ sic. p. c. excōicam⁹. i. §. adijcim⁹. ver. vel
si post purgationē. et. per. c. ad abolendā. §. il-
los q̄. de here. in antiq; s. Sit cautus nota-
rius q̄ scribat i actis an talis abiurauerit tā-
q̄ suspectus de heresi leuiter vel vebemēter.
qz multū interest vt als frequēter dictum est.
Quib; sic actis ferec̄ snia seu p̄nia p̄ formam
tenoris sequētis.

Ds. A. eps talis ciuitatis aut iudex
in terris ditioni talis dñi subiectis.
Diligenti⁹ attendentes q̄ tu talis de
tali loco et talis diocef̄ fuisi delatus nobis
de tali heretica p̄auitate exprimat⁹ illa. Et
nos volētes vt tenebamur iudicialit̄ infoz;

mari an tu incidisses in p̄dictā heresim p̄de-
natā ad inquirendū. testes examinandū. recq;
citandū et interrogandū medio iuramēto et
ad alia faciēda q̄ fiēda erāt p̄ nos descendis-
mus et p̄cessim⁹ vt decebat. Quib; pactis vi-
sis et diligētē inspectis p̄ter et discussis p̄-
cessus meritis hmōi causet oibus et singulis
p̄ductis actis et actitaris habitōq; in et sup̄
illis theologoz atq; i iure p̄toz pluries ma-
turo cōsilio ac digesto repimus te de p̄dicta
heresi i tali loco seu talib; locis apud bonos
et graues publice diffamatū p̄pter qd̄ vt no-
bis mandāt canonica instituta. Indiximus
tibi purgatōis canonica qua corā nobis hic
publice te purgasti. et ipi cōpurgatores p̄ter
te purgarūt. Inuenimus etiā te talia cōmisit
se exprimat⁹ illa p̄pter q̄ et nō immerito su-
spectū te habuim⁹ vebemēter vel leuiter dica-
tur si est istud vel illud. et hoc de p̄dicta here-
tica p̄auitate p̄pter q̄ fecim⁹ te vt taliter suspe-
ctum heresim abiurare dicat oēm heresim si
abiurauit vt suspectus vebemēter vel here-
sim sup̄radictā si vt suspectus leuiter. Verū
qz nō possum⁹ et debemus talia q̄ pegisti nul-
latenus tolerare sed cogimur ea vitare iusti-
cia suadente ad hoc vt reddaris cautior i fu-
turū et vt crimina nō remaneant impunita et
vt ceteri nō reddant p̄cliniozes ad filia p̄mit-
tenda. Et vt creatoris iniurie nō equanimi-
ter tolerant. Ea p̄pter talē p̄dictū purgatū et
abiuratū hic in nostra p̄ntia p̄sonaliter cōsti-
tutū in hoc loco et hora tali tibi in antea assi-
gnatis. Nos eps aut iudex p̄fati sedētes p̄ tri-
bunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis
euāgelis positis corā nobis vt de vultu dei
iudiciū nostrū p̄deat et oculi nr̄i videāt equi-
tatē sententiā seu penitētiā p̄ modū q̄
sequit̄. scz q̄ tenearis rē. Ponant̄ illa q̄ vide-
buntur magis ad honorē fidei esse et ex termi-
nationē heretice p̄auitatis. Ut p̄te q̄ certis
dieb; dñicis et festiuis habeat stare ad portā
talis vel talis ecclesie cū cereo tāti ponderis
in manu dū missarū solēnia celebrant̄ capite
discoperto et pedib; nudatis et offerre ad al-
tare cereū antedictū et q̄ habeat sextis feriis
ieiunare et q̄ certo tpe locū illū nō audeat exi-
re sed certis dieb; ebdomade se habeat ep̄o vl
iudici p̄ntare et filia q̄ iniungenda videbunt̄
fm culparū exigentiā et varietatē qz nō pōt
dari regula vna generalis. lata fuit bec sen-
tentiā. *pro dñe*

¶ Qua lata exequat poteritq; dispensari vel
mitigari vel cōmutari fm q̄ negociū penitē-
tis correctio et humilitas bec requirūt qz po-
testatē habet ep̄s et iudex. et hoc de iure. vt in
§ q̄ iij

c. vt commissi. de here. li. vi.

Questio. xxvii. sup. modū sententiandi be-
resim cōfessam sed penitentē.

Quartus modus p̄cessum fidei termi-
nandi et sententiandi finiendi est q̄n
delatus de heretica p̄auitate meritis
p̄cessus diligēter discussis cū bono consilio
in iure p̄torū reperit̄ cōfessus heresim sed pe-
nitens et alias nō relapsus veraciter. Et hoc
est q̄n delatus ip̄e cōfiteatur iudicialiter corā
ep̄o et inquisitore medio iuramento fore verū
q̄ ip̄e rāto ip̄e stetit et p̄seuerauerit in illa seu
alia de qua delatus est heretica p̄auitate. et
illi credidit et adhesit sed postmodū ad infor-
mationē ep̄i et aliorū vult resilire et ad gremi-
um ecclesie redire. Et illā et oēm aliā heresim
abiurare et satisfacere p̄t ip̄i voluerūt ordi-
nare et nō reperitur q̄ nūq̄ aliā heresim aliquā
abiurauerit sed nunc abiurare p̄mptu aīo est
paratus. Circa istū talis practica est seruāda
Talis enī esto q̄ multis annis steterit in he-
resim p̄dicta ac etiaz alijs quibuscūq̄ illasq̄
crediderit practicauerit multosq̄ induxerit i
errores si tandē cū effectu illas hereses cōsen-
serit abiurare et satisfactionē cōgruā ad arbi-
trū ep̄i et iudicis ecclesiastici exhibere nō est
tradend⁹ brachio seculari vltimo supplicio
feriendus nec si est clericus degradand⁹ sed
est ad mīam admittendus. iuxta. c. ad abolen-
dam. §. p̄nti. extra de here. et abiurata p̄mit-
tus heretica p̄auitate est i p̄petuū carcerē re-
trudend⁹. iuxta. c. excoīcam⁹. ij. §. si q̄s ei ab-
solutōis b̄nficio imp̄tito et iniuncto eidē q̄d
talib⁹ iniuncti cōsuevit. Juxta. c. vt officiū. p̄
uiso tamē sollerter ne simulata fictōe redeat
fraudulēter. seculare etiā brachiu⁹ impedire
nō p̄nt. Modus aut̄ abiurādi est vt supra ta-
ctum est. n̄mō addit. vt corā p̄lo festiua die
in ecclesia crimina sua ore p̄prio confiteat. ita
vīz vt dum ab officiali interrogat. tu tot an-
nis p̄seuerasti in tali heresi maleficarū et ille
r̄ndebit. ita. et post tu hec et hec fecisti vt con-
fessus es. et ille r̄ndebit ita et sic cōsequenter.
et tūc post oīa abiurabit flexis genib⁹. Et qui
suspecti de heresi nullatenus habeant. Et q̄
iste qui est sic deprehensus in heretica p̄au-
tate est excoīcatus. iuxta. c. excoīcam⁹. i. et. ij.
de here. et p̄ abiurationē rediit ad gremiū ec-
clesie. Ideo est ei absolutōis b̄nficiū impen-
dendū. iuxta. c. vt officiū. in prin. de here. li.
vi. quare post p̄dictā abiurationē est absoluē-
dus vt modū habent ep̄i absoluēdi a maiori
excoīcatione q̄runt applica auctoritatez sta-
tim ferat̄ sn̄ia p̄ hunc modū.

Nos talis ep̄s talis ciuitatis aut iudex
in terris tal' dñi ditioni subiectis. At-
tendentes q̄ tu talis de tali loco talis
dioeces fuisse nobis fama publica referēte ac
fidedignoꝝ. insinuatōe delatus de heretica
p̄auitate. Et q̄ illa infectus fueras multis
annis in magnū tue aīe detrimentū que dela-
tio nostra p̄cordia acrius vulnerauit nos q̄
bus incūbit ex officio nobis tradito sanctaz
fidē catholicā in cordib⁹ hoim cōplantare ac
p̄auitatē hereticā ab eoz. mentib⁹ enervare.
volētes vt tenebamur et tenemur. In et super
his certius informari et videre si clamor qui
ad aures nostras p̄uenit veritate aliq̄ fulci-
retur. Ut si sic veritas se haberet. p̄uiderem⁹
de salubri remedio oportuno descendim⁹ ad
inquirendū testes examinanduz iteq̄ vocan-
dū ac vt p̄gruēt⁹ posim⁹ in et sup. te denū-
ciatis te interrogandū medio iuramento et ad
peragendū oīa et singula q̄ p̄ nos erāt fienda
iusticia exigente ac vt nobis mandāt cano-
nice sanctiones. Sane cū vellem⁹ cause tue
b̄mōi p̄gruū sinē dare et videre clare q̄ com-
pertū fuerat an sc̄z ambulares in tenebris vel
in luce et an fores infect⁹ heresis labe nec ne
p̄cessus meritis actiatis solēne tam in sacra
theologia facultate q̄ in iure canonico et ci-
uili p̄torū corā nobis p̄siliū ordinauim⁹ cō-
gregari scientes q̄ fm canonica instituta in-
tegrū est iudiciū q̄d plurimoz sentētijs cōfir-
matur et habito in et super oībus et singulis
actis et actiatis in causa p̄nti sano maturo ac
digesto cōsilio p̄torū p̄dictoz. vīsisq̄ ac dili-
genter inspectis p̄cessus meritis oībusq̄ et
singulis in eo cōtēntis libris inuenim⁹ re-
p̄ria p̄fessione. in iudicio recepto p̄ nos me-
dio iuramento in multiplici p̄uitate maleficia-
rū deprehensum exprimat̄ articuli. Verū
cū misericors et miserator dñs nōnullos p̄-
labi p̄mittat aliq̄n i hereses et errores nō solū
vt v̄ri catholici litterati i sacris et equis ex-
ercēt. Verū etiā vt fide lapsi humiliores de-
inceps fiant ac in penitētie operib⁹ excent
eiusdē p̄cessus meritis diligēter discussis re-
perim⁹ q̄ tu ad informationē nostrā frequē-
tem nostrēq̄ et aliorū p̄borū adherendo cōsi-
lio saniori ad gremiū sancte matris ecclesie. et
ad eiusdē vnitate salubriter euolasti p̄dictos
errores et hereses detestando ac fidei sanete
catholice agnosces irrefragabilē veritatē tue
is internis viscerib⁹ infligendo p̄pter q̄d illi⁹
vestigis inherētes q̄ neminē vult p̄ire te ad-
missim⁹ ad adiuratoriā abiuratoriā publicā
cautionē faciēdo te in p̄ntiaz p̄fatas hereses
et aliā oēm heresim publice abiurare q̄ cōple

ta absolvimus te a sententia excommunicationis ma-
 ioris qua ex lapsu in heresim exstitisti in no-
 datus et te recōciliando sancte matri ecclesie
 restituum? ecclesiasticis sacramētis dū tū de
 corde vero et fide nō ficta redieris ad ecclesie
 vnitatē put te fecisse credimus et speramus.
 Sane cum indignū valde existat dñoz tem-
 poraliū iniurias vlcisci. deūq; celozū creato-
 ris oīm iniurias equanimiter tolerare. cum
 multo grauius sit eternā q̄ temporalē ledere
 maiestātē erit ipse peccator. miserator. tui mi-
 sercatur sūq; ceteris in exemplū. Et vt crimi-
 na nō remaneāt impunita erit officiaris cau-
 tior in futurū et vt nō reddaris p̄clinoz sed
 difficultior ad p̄dicta et quecūq; alia illicita cō-
 mittenda. Nos episcopus et iudex seu iudi-
 ces in causa fidei antefati sedentes p̄ tribuna-
 li more vt supra. Q̄ induat veste liuida rē.
 Item te sententia liter cōdemnamus ad p̄pe-
 tuū carcerē vt ibi semp̄ pane doloꝝ et aqua
 angustie crucieris retinentes nobis ex certa
 scientia et expresse quaten? possimus libere di-
 ctam sententiā seu penitentiā mitigare aggra-
 uare cōmutare tollere totaliter vel in parte si
 et quādo et put nobis et totiens quoties vi-
 debitur faciendum lata fuit hec sententia rē.
 Qua lecta iudex assumet per puncta et dicat
 sententiā hec vel similia in effectu fili snia
 vel p̄nia tua stat in. B̄ q; scz portas toto tpe vi-
 te tue crucis q; stes in scala cū eis in porta ra-
 lium ecclesiarū et q; sis in carcere p̄petuo ad
 panē et aquam sed fili ne sit tibi graue q; cer-
 tifico te q; si paciēter tolleres misericordiam
 apud nos inuenies nō dubites nec desperes
 sed firmiter speres. quibus dictis supra execu-
 tionē debite demandet et statim velitis predi-
 ca sibi iudicat et in scala in alto ponat vt ab-
 egredientib; emmineret videat circūdantib;
 eū ministris curie secularis. Hora autē pran-
 dij ducat a ministris ad carcerē et post fiant
 alia put ponunt in sententiā. Dum autē ipse in-
 ducitur et ad portā ecclesie deducit. Iudex ec-
 clesiasticus nō se amplius intromittat si cu-
 ria secularis cōtentatur bene quidē. si non a-
 gat ad libitū.

¶ Questio. xxviii. sup̄ modum sententiandi
 heresim cōfessam sed relapsam licz penitentē
¶ Q̄nus modus p̄cessum fidei termi-
 nandi et sententiandi est q̄n delatus p̄
 heretica p̄auitate p̄cessus meritis di-
 ligenter discussis cū bono p̄silio reperit p̄fes-
 sus heresim et penitens sed relapsus realiter
 Et hoc est q̄n delatus ipse cōfiteat iudicialiter
 corā ep̄o aut iudicib; al̄s se omnē heresim ab

iurasse. et ita legitime reperit. Et q; post cre-
 didit tali heresi seu errori. Vel q; specialiter
 heresim adiurauit scz maleficarū et post res-
 dicit in eandē sed post adherēs cōsilio saniori
 penitet credit catholice et reuertit ad ecclesie
 vnitatē tali enī nō sunt si humiliter perat de-
 negande p̄nie et eucharistie sacramēta sed q̄s
 tuncūq; peniteat nihilomin? vt relapsus est
 tradendus b̄rachio seculari vltimo supplicio
 ferendus. Hoc autē intelligit vbi reperitur q;
 abiurauerit tanq; deprehēsus in heresim seu
 tanq; suspectus de heresi vehementer nō autē
 leuiter tm̄. Circa autē istū talis practica est ser-
 uanda. Nā cōcluso in p̄silio p̄itoꝝ maturo
 p̄iter et digesto et si oportuerit replicato q; p̄
 dictus delatus de iure est relapsus. Ep̄s autē
 iudex mittet ad dictū relapsū delatū in car-
 cere inclusum duos vel tres p̄bos viros et p̄-
 sertim religiosos seu clericos fidei zelatores
 eidē relapso nō suspectos nec ingratos sed fa-
 miliares et gratos. et isti intrabūt ad eum ca-
 ptata hora cōperent et loquent sibi de p̄tem-
 ptu mūdi et miseris vite p̄ntis et gaudijs ac
 gloria paradisi et demū his p̄missis indicabūt
 sibi ex parte ep̄i seu iudicis q; non p̄t euadere
 mortē t̄palem et ideo q; curet de salute aie sue
 ac disponat de peccatoꝝ suozū p̄fessione et sa-
 cramentū eucharistie p̄ceptōe et isti frequenta-
 bunt eū inducētes illū ad p̄niam ac etiā ad pa-
 tientiam. Cōfirmantes eū p̄ virib; in catholi-
 ca veritate taliter vt ipm̄ diligētē faciat cōfi-
 teri ac cōferri eidē perenti humiliter euchi-
 stie sacramētū nā h̄mōi sacramenta nō sunt
 talib; deneganda. Juxta. c. sup̄ eo. de here. li.
 vi. Quib; sacramētis receptis eo q; h̄n̄ dispo-
 sito ad salutē iudicio p̄dictoꝝ post duos vel
 tres dies. In quib; p̄ p̄dictos in fide catholi-
 ca cōfirmet et ad patientiam inducat. Ep̄s seu
 iudex loco eius mandabūt balino loci seu po-
 testati curie secularis q̄tenuis tali die et hora
 scz nō festiua sit cū sua familia in tali platea
 seu loco extra ecclesiā t̄m ad recipiendū de fo-
 ro suo quendā relapsū que ip̄i ep̄s et iudex
 tradet ei. Et nihilomin? q; die p̄sira de mane
 seu p̄cedente faciat publice p̄conisari p̄ ciui-
 tate seu locū i locis illis seu vicis in quibus p̄-
 conisatōes alie cōiter solēt fieri. Et tali die et
 hora in tali loco p̄dicatoꝝ p̄ fide sermonē fa-
 ciet et ep̄s et alij iudices p̄demnabūt quendā
 relapsū in hereticā p̄auitate tradēdo eū b̄ra-
 chio seculari. Cōsiderandū autē hic est q;
 iste q; sic relapsus est si fuerit in sacris ordi-
 bus p̄stitutus vel al̄s sacerdos vel cuiuscūq;
 ordis seu religiōis obumbratōe suscat? p̄i-
 aūq; tradat ē toti? eccl̄iastici ordis p̄rogatiua

*no p̄m dñe
 q; dñi p̄sira
 m̄ta*

nudandus. et sic omni officio ecclesiastico ex-
poliatus relinquat secularis arbitrio pote-
statis animadversione debita puniendus. ut in
c. ad abolendum. §. pñti. de here. Qñ igit talis
est a suis ordinibus degradandus et seculari cu-
rie delinquendus. Epus conuocet prelatos et vi-
ros religiosos sue diocesis. qz licet non olim
nunc tñ solus eps cū prelati et alijs viris re-
ligiosis et pñtis sue diocesis pñt in sacris ordi-
nibus cōstitutū degradare cū est relinquen-
dus brachio seculari vel ppetuo immurandus
p heretica prauitate. Iuxta. c. qñ. de here. li.
vi. Adueniente autē die pñta degradādo re-
lapso ac tradendo si fuerit in sacris ordinibus
cōstitutus in brachio seculari aut relinquen-
do si fuerit laic⁹ ad audiendū diffinitiuā sen-
tentia in aliqua platea seu loco extra ecclesiaz
populo cōgregato et facto sermone p in-
quisitorē ac ipi relapso inibi in alto loco cōstitu-
to et pñti curia seculari si degradandus ipse
relapsus fuerit. Epus in pontificalibus induit⁹
et pñtis sue diocesis eidē assistentibus ipm de-
gradandū corā eo existentēz induit⁹ ac dispo-
situm ac si deberet in suo ordine ministrare a
suo ordine degradabit a superiori ordine in-
cipiendo et sic gradatim vsqz ad infimū et sic
conferendo ordinē verbis vti episcopus ad
hoc per ecclesia ordinatis ita degradando in
qualibet depositione et casule et stole et sic de
alijs poterit vti aliquibus verbis cōtrarijs pri-
mis. Qua quidē degradatōe facta vbi fieda
sit p modū fm quē de iure seu cōsuetudinis
est fienda. officialis mandabit notario seu re-
ligioso vel clerico quatenus legat sniam que
snia siue relapsus laicus siue clericus est de-
gradatus feret p modū tenoris sequētis.

Ros. Pl. miseratione diuina eps talis
ciuitatis et iudex in terris talis dñi di-
tioni subiectis. Attendentes legitime
informati q tu talis de tali loco et talis dioce-
sis fuisti corā nobis si ita fuerit seu cōtra tali-
bus epo et iudicibus delatus de tali heretica
prauitate seu talibus explicent. In quibus he-
resibus vt legitime fuit cōpertum fuisti a cō-
fessione pñtia deprehensus ac etiā testibus cō-
uictus. et q in illis pñtiteras tāto tpe animo
indurato dicat prout fuit sed post adherens
cōsilio saniori illas hereses in tali loco publi-
ce abiurasti in forma ecclesie cōsuetā abnega-
sti et reuocasti ppter que pñcti eps et inquisi-
tor credentes te veraciter puerum ad gremi-
um ecclesie sancte dei te ab excommunicationis sen-
tentia qua astrictus tenebaris absoluentes si-
tū de corde vero et fide nō ficta reuersus esses
ad sancte ecclesie vnitatē iniunxerūt tibi peni-

tentiā salutarē verū post oīa supradicta et tot
annoꝝ curriculum iam elapsis nunc nouiter
iterū delat⁹ nobis extitisti q iterū incideras
in tales hereses abiuratas explicent nosqz li-
cet displicēter de te talia audissem⁹ tñ iusticia
nos cogente descendimus ad inquirendum
testes examinandū teqz vocandū et interro-
gandū medio iuramento necnō ad oīa et sin-
gula faciēda q p nos fienda erāt fm canoni-
ca instituta. Sane cum vellemus pñtem
causam sine debito terminare solēne pñtium
tā in theologica facultate q in iure canonico
ac civili pñtorū iussim⁹ cōgregari et habito
predictorū cōsilio maturo piter et digesto. in
et sup oibus et singulis actis et actiuitatis ac-
tibus et dilgēter discussis pcessus meritis et
oibus equa lance libratissimē put fieri exigebat
reperimus legitime tā per testes q p pñtiam
tuā cōfessionē iudicialiter receptā q tu reinci-
disti in hereses abiuratas. Nā reperimus q
taliam et taliam dixisti vel fecisti. Explicent oīa.
Propter q et merito de predictorū pñtium te ha-
buimus et habem⁹ p relapso. Iuxta canoni-
ca instituta q dolenter referim⁹ et referendo
dolemus. sed qz ad informationē nostram et
pborum viroꝝ catholicorū diuina gratia
inspirante iterū es reuersus ad gremiū eccle-
sie et ad eiusdē fidei veritatē predictos erro-
res et hereses detestando et credendo catho-
lice fideqz catholicā prestando admissim⁹ te
ad recipiendū penitentiā et eucharistie petita p
te humiliter ecclesiastica sacramenta. Verū
cum ecclesia dei in te et circa te vltra nō habe-
at quid faciat cū ita misericorditer se habue-
rit ergā te vt pñctimus et tu illa abusus fue-
ris in abiuratas hereses incidendo. Ea ppter
nos episcopus et iudices antefati sedentes p
tribunali more iudicum iudicantium sacro
sanctis euangelijs positissimē corā nobis. vt de
vultu dei iudicium nostrūz prodeat et oculi
nostri videant equitatē habentes pre oculis
solū deum et sancte fidei irrefragabilem veri-
tatem ac exstirpationē heretice prauitatis te
talem hoc loco die et hora tibi ad audiendā
diffinitiuā sniam in antea assignatis senten-
tialiter iudicam⁹ te esse veraciter relapsū in
hereticā prauitatē licet penitentē. Et vt vera-
citer relapsū in eandē de foro nostro eccle-
siastico te pñctimus et relinquimus brachio
seculari traditus. rogamus tñ et efficaciter di-
ctam curiā secularē quaten⁹ circa te citra san-
guinis effusionē et mortis periculū suā sen-
tentia modere. Et sic episcopus et sui assesso-
res recedentes curia secularis suū officium
exequetur.

Attendendum est quia episcopus et inquisitor debeant esse summo diligentes et per se et per alios facere ut relapsus peniteat et ad fidem catholicam revertatur. In postquam penituerit et conclusum fuerit in consilio quod licet peniteat nihilominus veraciter est relapsus et ut talis tradendum est brachio seculari ipsi personaliter quod tali sententia dicitur plecti eidem non indicet quod facies iudicis terret eodem mandandum. Et verba sua magis inducant plectendum ad impenitentiam quam ad patientiam. et ideo nec ex tunc nec ante sententiam nec post eam sibi faciatur puniri ut non moveatur a se contra eos quod in casu tali mortis diligentem est cavendum. sed ut est dictum mittat ad eum aliquos viros probos presertim religiosos seu clericos ei non ingratos sed gratos qui futuram sententiam atque mortem infligendam indicant eum ad fidem confirmant ad patientiam exhortent et post sententiam eum associant consolentur cum eo exortent et ab eo non discedant donec spiritum reddiderit creatori. Sicut igitur cauti et auisati ne quod ager seu dicat propter quod relapsus mortem preveniat et ipsi efficiant irregulares. Et vnde debeant meriti de portare deserant seculi penam propter atque culpam. Considerandum est etiam quod talis sententia tradendi aliqui curie seculari non consueverunt fieri die festiva vel solenni nec etiam in ecclesia sed extra in aliquo platea. quod sententia est que ducit ad mortem et honestius est quod feratur in die feriale et extra ecclesiam cum dies festiva et ecclesia domino sunt dedicata.

Questio. xxix. sup. modum sententiandi heresim confessam sed impenitentem et tamen relapsam.

Recimus modus processum fidei terminandi et sententiandi est quando delatus de heretica pravitate processum meritis diligenter discussis cum bono consilio propter in iure reperitur confessus heresim et impenitens non tamen relapsus. Sed quod rarissime invenitur talis casus. licet interdum nobis inquisitoribus contigerit tamen episcopus et iudices cum tali non debent festinare sed bene custoditum et copeditum ad conversionem inducere etiam per plures menses proponendo quod in corpore et anima sic impenitens damnabitur. Qui si tandem nec prosperis nec adversis nec minis nec blanditijs poterit emolliiri ut resiliat ab erroribus suis et fuerit predicto congruo tempore expectatus. Episcopus et iudices disponant se ad tradendum sibi seu relinquendum brachio seculari et mandabunt per cedula nuncio seu balivo seu potestati curie seculari quatenus tali die non festiva et tali hora sit in tali loco extra ecclesiam tamen cum sua familia et ipsi tradet sibi quandam hereticum impenitentem. Et nihilominus quod ex parte eorum faciat publice pronuntiare in

illis vicis seu locis in quibus alie pronuntiationes sunt fieri consueverunt quod die et hora et loco predictis. Predicator faciet sermonem pro fide et tradet hereticum quandam brachio seculari. et tunc quod omnes veniant et intersunt et habebunt indulgentiam plenam. Quibus explevis tradet curie seculari per modum tenoris sequentis sepius tamen ammonendo prius ut resiliat et peniteat. quod si omnino non fuerit fertur sententia.

Res. N. Misericordie divina episcopus talis civitatis. et iudex in terris talis domini. Attendentes quod tu talis de tali loco talis dioecesis fuisti nobis delatus fama publica de ferente ac fidedigno in simulatione de heretica pravitate. Explicent hereses et quod in illis heresibus et factis persisteras multis annis in tue anime detrimentum. Nosque quibus ex officio incumbebat pravitate hereticam extirpare. Volentes ut tenebamur in et super his certius informari videre an ambulares in tenebris vel in luce diligenter. Inquisivimus de predictis teque citantes ac efficaciter interrogantes reperimus te predicta infectum heretica pravitate. Sane cum per cunctis nostre mentis desiderabilibus insidat cordi nostro fidei sanctam catholicam in populo per cordibus coplantare eradicata heretica pravitate modos diversos varios et congruos tam per nos quam per alios adhibuimus quatenus resilires ab heresibus et erroribus auctis in quibus steteras atque stasbas. put et nunc stas ptumaciter ac pertinaciter animo indurato. Verum cum humani generis inimico tuis precordibus assistet teque in dictis erroribus volente et involente nolueris neque velis a sepe dictis heresibus resiliere plus eliges mortem anime incurrere gehennalem et corporis temporalis quam an refatas hereses abiurare ac ad gremium ecclesie aduolare et animam lucrifacere in reprobum sensum dare. Ea propter cum sis ab ecclesia sancta dei excommunicationis vinculo innodatus et merito et numero a grege dominico sepatus ac participatione bonorum ecclesie privatus et ecclesia circa te non habeat ultra quod faciat eum ad te convertendum fecerit iuxta posse. Nos episcopus et iudices in causa fidei sepefati sedentes per tribunali more iudicium iudicantium sacrosanctis evangelijs positio contra nobis. ut de vultu dei iudicium nostrum pendeat et oculi nostri videant equitatem habentesque per oculis solis dei et sancte fidei veritate ac extirpatione heretice pravitate hac die hora et loco tibi in antea assignatis ad audiendam sententiam diffinitivam condemnantem ac sententiam iudicamus te esse veraciter hereticum impenitentem et ut veraciter tale tradendum et relinquendum brachio seculari et sic ut hereticum impenitentem per hanc nostram sententiam de foro nostro ecclesiastico te

pijicimus et tradimus seu relinquimus brachio seculari ac potestati Curie secularis discretam curiam secularē efficaciter deprecātes q̄ rehus circa te citra sanguinis effusione et mortis periculū suā sniam inderet. lata fuit hec sententia.

Questio. xxx. sup heresim cōfessam et relapsam et impenitentē.

Uodecim⁹ modus p̄cessum fidei terminandi et finiendi est qm̄ delatus de heretica prauitate p̄cessus meritis diligenter discussis cū bono p̄silio in iure p̄torum repitur cōfessus heresim ac impenitens et relapsus. Et hoc est qm̄ delat⁹ ore p̄prio cōfitef indicialiter talia et talia se credere et practicas se circa istū est practicandū vt supra et ferat snia corā ep̄o et iudicib⁹ que tū sunt heretica manifesta p̄ formā tenoris sequētis.

Do. **M**iseratōe diuina ep̄us talis ciuitatis aut iuder in terris talis dñi attendētes q̄ tu talis de tali loco talis dioecesis fuisti nobis seu talib⁹ p̄decessoribus nostris delatus de heretica prauitate explicent. In quib⁹ vt legitime est cōpertū fuisti cōfessione p̄pria indicialiter ac fidedignis testib⁹ deprehensus et q̄ in illis p̄siteras tanto tpe aīo indurato dicat put fuit sed q̄ post sano cōsilio inherendo illas hereses publice abiurasti in tali loco in forma ecclesie p̄ueta p̄pter q̄ p̄dicti ep̄s et iuder credētes te veraciter reluisse ab errorib⁹ antelatis et ad gremiū ecclesie credendo catholice aduolasse tibi absolutionis beneficiū impartirūt absolūtes te ab excommunicatione snia qua astrict⁹ in antea tenebaris si tū de corde vero et fide non ficta conuersus extiteris ad sancte ecclesie vnitatē tibi salutare p̄niam in iungētes ad misericordiaz reuerentē. q̄ ecclia sancta dei nō claudit gremiū reuerenti. Verū post oīa antedicta fuisti nobis delatus q̄ displicēter acceptimus q̄ iterū incideris in dānatas hereses p̄ te publice in antea abiuratas seu talia et talia cōmisti cōtra abiuratā p̄libatā in tue aīe derementū. **E**xplicent. Nosq̄ quāq̄ displicētia lautiati q̄ de te talia audissemus nihilominus iusticia nos cogēte descendim⁹ ad inquirendū testes examinandū teq̄ vocandū et interrogandū vt decebat medio iuramento et ad faciendū oīa et singula q̄ p̄ nos fienda erāt p̄m canonica instituta. Sane cū vellem⁹ p̄ntem causam sine debito terminare solenne tā p̄torū in theologica facultate q̄ in iure canonico et ciuili p̄siliū fecim⁹ cōgregari. Et habito cū p̄dictis in et sup oībus et singulis in p̄nti causa p̄ductis deductis actis et acitatis

cōsilio maturo p̄ter ac d̄i gēsto ac etiā replicato visisq̄ ac diligēter discussis p̄cessus meritis hui⁹ cāe ac oībus p̄nt ius et iusticia suadebant cōperim⁹ legitime tā p̄ testes dignos si de q̄p̄ tuā p̄fessionē p̄pria pluries p̄ nos receptam te incidisse ac recidisse in hereses abiuratas. **N**ā repim⁹ q̄ talia et talia dixisti vt egisti. **E**xplicent oīa p̄pter q̄ et merito de p̄dicto rū p̄silio te habem⁹ tuis exigētibus excessibus p̄ relapso fm̄ canonicas sanctiones q̄ dolēter referim⁹ et referēdo dolem⁹ nouit ille q̄ nihil ignorat cordiū intima oīm intuet et cū totis n̄ris p̄cordijs cuperem⁹ put ad huc cupim⁹ te reducere ad sancte ecclesie vnitatē ac enumerare a tuis visceribus p̄fata heretica prauitate. vt sic saluares aīam tuā ac moriē euades corporis et aīe gehennalē conat⁹ n̄ros exercuim⁹ ad te salubriter p̄uertendū modos cōgruos varios adhibētes sed tu in reprobum sensum datus maligno sp̄u ducit⁹ p̄ter et seductus p̄elegisti torq̄ri diris ac p̄p̄tuis cruciatibus in infernū et hic tp̄alibus ignib⁹ corporaliter p̄sumari quā adherēdo p̄silio sancti ori ab errorib⁹ dānabilibus ac pestiferis resisterē ad gremiū et ad mīam sancte matris ecclesie aduolare. **E**t p̄pter cū ecclia dei vltra non habeat erga te qd̄ faciat cū ad te p̄uertendū totū exercuit posse suū. **N**os ep̄s et iudices in hac fidei cā memorati sedētē p̄ tribunali mo re iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelij⁹ positis corā nobis vt de vultu dei iudicū nostrū p̄deat et oculi n̄ri videāt equitatē habētesq̄ p̄ oculis solū deū et bonorē sancte fidei orthodoxe. **H**ac die hora et loco ad audiendā sniam diffinitiuā tibi in antea assignatē tale in nostra p̄ntia p̄stitutū snialiter p̄denamus et p̄denādo iudicam⁹ esse veraciter impenitentē hereticū et relapsū et vt talē realiter tradendū seu relinquendū brachio seculari et sic vt verū hereticū impenitentē p̄ter et relapsū p̄ hāc nostrā sniam diffinitiuā d̄ foro n̄ro ecclesiastico te piijicim⁹ et tradim⁹ seu relinquim⁹ brachio seculari ac potestati curie secularis deprecātes efficaciter secularē curiam antelata q̄tenus citra sanguinis effusionem et mortis periculū erga te suā sniam morderetur. lata fuit hec snia.

Questio. xxxi. sup cōiuctum et deprehensum oīa tamē negantē.

Uodecim⁹ mod⁹ p̄cessum fidei terminandi et finiendi est qm̄ delatus de heretica prauitate p̄cessus meritis diligenter discussis cū bono p̄silio in iure p̄torū repit in heresim deprehensus facti euidentia vt testib⁹ p̄ductōe legitima nō in p̄fessione p̄pria

et hoc est quando ipse delatus convincitur legitime de aliqua heretica pravitate vel facti evidentia. Ut pote qz heresim publice practican vel p testes legitimos contra quos excipere delatus legitime non potuit tñ ipse sic convictus et deprehensus persistit firmiter in negatiua et confitetur pstanter iuxta notata per Hosti. in sum. ti. de here. §. qualiter quis in heresim deprehendat. et patuit supra. q. xxxiiij. Circa istu talis practica est seruanda. Talis duro carcere est tenend⁹ in cōpedib⁹ et catbena frequēter ab officialib⁹ p iunctim ⁊ diuisim ⁊ p se ac p alios et efficaciter admonend⁹ qz eis detegat veritatē indicēdo ei qz sic faciat et cofiteat errorē suū qz ad misericordiā admittetur abiurando primitus illā hereticā prauitatē. Si aut noluert sed steterit in negatiua qz ad finē relinquet brachio seculari ⁊ mortē nō poterit euadere talem. Qz si diutius infamatus et expectatus steterit in negatiua ep̄s et officiales mō cōiunctim mō diuisim nunc p se nūc p alios pbos viros trabāt ad se mō vñū testē mō aliū informādo eū vt attendat qd deposuit. Et si dicit verū vel nō. qz nō se ipm damnat eternaliter et aliuz tpaliter. et qz vereat saltem eis secrete dicere ne ille delatus mortiat iniuste et verba talia studeat ei dicere vt clare videat si deposuerit veritatē nec ne. Qz si testes sicut informati steterint i affirmatiua et delatus in negatiua nec ad hoc statim velint ep̄s et officiales negociū p sniam determinare et tradendo taliter deprehensum brachio seculari sed diutius eū teneāt nūc inducendo deprehensum ad affirmatiuā nunc testes diuisim tñ ad excutiendū bene pscientiā suā. Et singulariter attendant ep̄s et officiales ad illū testē quē viderint melius dispositum ad bonūz qui videat melioris pscientie Et circa illū instent diut⁹ si res ita se habuit vt deposuit necne ei⁹ psciam onerādo et si viderint testē aliquē vacillare vel als habeat indicia ptra eū ppter q̄ suspectus qz falsitatē dixerit merito habeat de bono p̄silio peritorum aggressēt eū et pcedāt vt iusticia suadebit. Repertū nāqz est frequēter et frequentius qz sic deprehensus testib⁹ fidedignis postqz in negatiua diu pstitit ad cor reductus p̄sertim veraciter informatus qz nō tradet brachio seculari sed ad misericordiā admittit suā detegit prauitatē et veritatē quā iā diutius negauit tunc libere confitetur et frequēter repertū est qz testes malitia agitati ac inimicia superati se ad inuicē colligarūt ad imponendū infonti hereticā prauitatē. Postqz ad informationē frequentē ep̄i et officiales remorsu p̄sicie fati-

gati ac diuinitus inspirati reuocāt quā dixerunt et fatent malitiose se illi imposuisse tantam labē ppter qd talis et taliter deprehensus nō est p sniam festinandus sed diutius qz p vñū annū et plures expectand⁹ anteqz sic tradatur curie seculari. Quo expectato tempore cōpetenti et adhibita diligentia condecen ti sicut delatus legitime deprehensus recognouerit culpam suā ac cōfessus fuerit iudicialiter se fuisse illaqueatū tpe pfata heretica prauitate ac illā ac oēm heresim cōfesserit abiurare et satisfaccere ad arbitriū ep̄i et in d̄sitoris cōgruū exhibere tanqz in heresim deprehensus et p̄ria cōfessione et testiū legitima pductione. At hereticis penitēs abiuret oēm heresim publice p formā. De qua agit Octauo mō supra posito p̄cessum fidei terminandi. vbi de talib⁹ agit. Si vero sic cōfessus qz incidit sic in heresim sed stat in illa aīo p̄naci vt impenitēs relinquet brachio seculari et agit circa illū p modū quo supra agit in decimo mō p̄cessum fidei terminandi. vbi de talibus agit. Si autē ipse deprehensus steterit cōstanter in negatiua sed ipi testes resiliert a sua affirmatiua suū testimoniū reuocando ac culpaz suā recognoscēdo. qz infonti tantā labem imposuerūt rancoze et odio agitati p̄ce seu p̄cio deducti ipse delato vt immune a iudicio relaxato punient ipi vt falsi testes accusantes seu deferentes. vt notat paulus sup. c. multozū. et ver. illos. in p̄n. de here. in cle. et ferec snia seu p̄nā ptra eos ad arbitriū ep̄i et iudicū. omnino tñ ad p̄petuos carceres tales falsos testes cōdemnando et in pane ⁊ in aqua ad dies vite penitentiādo ponēdo etiā post ad scalas ante portas ecclesie tales ⁊c. habēt tñ potestatē ep̄i mitigare aut etiam aggrauare post annū et tpa p formā tenoris sequentis.

Repertū taliter deprehensus p annū vel plus vel alio maiori p̄gruo tpe expectatus p̄stiterit in negatiua cōtinue et testes legitimi in affirmatiua disponāt se ep̄s et iudices ad relinquendū eundē brachio seculari mittendo eidē aliquos pbos viros fidei zelatores et p̄sertim religiosos eidē nō ingratos sed familiares et gratos qui sibi indicent qz mortē nō p̄t euadere temporalē dñ sic stat in negatiua sed tradet tali die vt heretic⁹ impenitēs potestati curie secularis. Et nibi- lominus ep̄s et officialis mittat balino seu potestati curie secularis quatenus tali die et hora et in tali loco extra ecclesiam tamen. veniat cum familia sua ad recipiendum quendam hereticum impenitentē quē tradent ei.

Et etiā q̄ faciet publice preconisari in locis illis in quibus preconisatōes alie fieri p̄sueverunt q̄ oēs sint tali die et hora in tali loco ad audiendū sermonē quez p̄dicator faciet de fide et tradēt ep̄s et officialis quendā hereticū p̄tinacē brachio seculari. Adueniēte autē die p̄dicta ad ferendū sniam assignatā erunt ep̄s et officialis in loco p̄dicto ip̄o tradēdo ibidē existentē alto clero et populo cōgregato vt eminenter ab oibus videat ac p̄nte p̄tate curie secularis stando ip̄o tradendo. Quibus lectis feref snia per hunc modū.

Nos miseratōne diuina ep̄s talis ciuitatis aut iudex in terris talis dñi. Attendētes q̄ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis delatus de tali heretica prauitate. Exprimanf. Et vellemus certiorari an ea q̄ de te et p̄tra te nobis dicta fuerant veritate aliqua fulcirent et an tu ambulares in tenebris aut in luce descendimus ad nos informandū testes diligentius examinandū teq̄ vocandū ac interrogandū sepi⁹ medio iuramento defensionēq̄ exhibendū ac ad oīa et singula faciendū q̄ per nos fienda erāt fm̄ canonicas sanctiones. Verū cū vellem⁹ p̄ns tuū negociū sine debito terminare solēne cōsiliū tam in theologica facultate q̄ in iure canonico et ciuili corā nobis fecim⁹ cōgregari et visis ac diligēter discussis p̄cessus meritis et oibus et singulis in p̄nti causa p̄ductis de ductis actis et actitatis p̄dictorū cōsilio digesto p̄ter et maturo reperim⁹ cōtra te legitime p̄batū q̄ fuisti tāto tpe infectus heretica prauitate et iam reperim⁹ q̄ fecisti et dixisti talia et talia. Exprimanf. ex quibus apparet manifeste q̄ es legitime deprehensus in p̄dictā hereticā prauitate. Hanc cum cuperemus put ad huc cupim⁹ te veritate fatendo resilire ab heresi antedicta et reduci ad gremiū ecclesie sancte ac ad sancte fidei vnitatem vt sic salua res aiam tuā et tā aie q̄ corpis morte euades gebenalē tā p̄ nos q̄ p̄ alios nostrā diligentia exerceentes ac p̄ te longa tpe expectantes tu in reprobū sensuz datus cōtempstisti ac quiescere nro p̄silio saniori immo p̄stisti et p̄stisti in negatiua p̄tinacia ac p̄tumacia aīo indurato qd̄ dolentes referim⁹ et referendo plangim⁹ ac dolemus. Verū cū ecclesia dei tanto tpe expectauerit quaten⁹ resilires recognoscendo p̄pria tuā culpā et nolueris neq̄ velis et non habeat vltra qd̄ tibi gratie faciat ac mercedis. Ea p̄pter vt sis ceteris in exemplū et alij ab hmoi heresibz arceant et tanta facinora nō remaneāt impunita. Nos ep̄s et iudices in causa fidei memorati sedentes p̄tri-

bunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelij positis corā nobis. vt de vultu dei iudicū nostrū p̄deat et oculi nostri videant equitate habētes p̄ oculis solū deuz et sancte fidei gloriā et honozē te talem in nostra p̄sentia cōstitutū hac die hora et loco ad audiendam diffinitiuā sententiā assignatis diffinitimus declaramus ac sententiā te esse hereticum impenitentē tradendū seu relinquendum vt talē brachio seculari ac p̄ nostrā sententiā vt vere hereticū p̄tinacē et impenitentē a foro ecclesiastico te p̄icimus et tradimus seu relinquimus brachio seculari ac potestati curie secularis. Tandē curiā secularē efficaciter deprecātes quaten⁹ circa te citra sanguinis effusionē et mortis piculū suā sniam moderet. lata est hec snia.

Poterūt autē ep̄s et iudices disponere q̄ aliq̄ pbi viri fidei zelatores ip̄i relicto. Curie seculari nō ingratos sed familiares et gratos associēt dictū relictu dū curia secularis in eū suū officiū exequet qui eū cōsolent et adhuc inducant q̄ fatendo veritate et recognoscendo culpā suā resiliat ab erroribus suis. Et si forsan post sniam et iam relictu ad locū vbi est cōburendus deducere dixerit se velle fateri veritate et recognoscere culpā suā et ita fecerit ac paratus fuerit hmoi heresim et oēm aliā abiurare licet p̄sumat q̄ hoc faciat plus metu mortis q̄ amore veritatis credere q̄ ex misericordia possit recipi. vt heretic⁹ penitēs et p̄petuo immurari. Juxta glo. sup. c. ad abolendā. §. p̄nti. et ver. audientia. et. c. excoīcamus. ij. de here. q̄uis de rigore iuris nec tali cōuersioni est magna fides a iudicibz fidei adhibenda immo et p̄pter damnata ip̄alia illata ip̄m semp punire p̄nt.

¶ Questio. xxxij. sup cōuictū sed fugitiuum vel se cōtumaciter absentantē.

Gredicimus et vltimus modus p̄cessus fidei terminandi et sententiandi est qn̄ delatus de heretica prauitate p̄cessus meritis diligēter discussis cū bono cōsilio in iure peritorū reperitur cōuictus de heretica prauitate est tñ fugitiuus seu absens cōtumaciter sed cōgruo tpe expectatus. Et hoc est in tribus casibus. Primus est qn̄ delatus est deprehensus in heresim vel cōfessione p̄pria vel facti euidentia vel p̄stū p̄ductōe legitima sed fugerit vel se absentauerit et citatus legitime noluerit p̄parere. Secundus casus est qn̄ aliq̄s est delatus et receptus aliquali informatōe cōtra eū habet aliquo modo seu leuiter suspectus et sic citet responsurus de fide et qz rennuit p̄tumaciter p̄parere excoīcatur

et excommunicatus sustinet illam excommunicacionem aio p̄tinaci et semp̄ p̄tmaciter se absentat. Tercius casus est q̄n aliquis impediuit directe sententiã seu p̄cessum fidei epi vel iudicum vel qui ad hoc dederit auxiliũ cõsiliũ vel fauorẽ talis est excommunicacionis mucrone percussus quã si sustinuerit p̄ annũ animo indurato extunc est vt hereticus cõdemnandus. per. c. vt inquisitionis. §. phibemus. de here. li. vi. et p̄tmaciter se absentauit. In primo casu ille talis est impenitẽs hereticus cõdemnandus. iuxta. c. ad abolenda. §. p̄tici. In secundo casu et tercio nõ est hereticus impenitens iudicandus sed tanq̄s seu vt penitens hereticus cõdemnandus. iuxta. c. cum cõtumacia. et per. c. vt inuisionis. §. phibemus. de here. li. vi. Circa quẽlibet istorũ talis practica est seruanda. Talis enĩ cõgruo tempore expectatus citetur per ep̄iscopũ et officiale in ecclesia cathedrali illius diocesis in quo deliquit et in alijs ecclesijs illius loci vbi domicilium cõtraherat et specialiter vñ fugit et citabitur per formã tenoris sequẽtis.

Nos. A. miseratõe diuina ep̄iscopus talis ciuitatis r̄. aut iudex talis diocesis spiritu cõsiliũ sanioris. Preterea cõtactis nostre mentis desiderabilibz illud potissimũ infigitur cordi nostro t̄pibus nostris in dicta tali diocesi vberẽ florentẽqz ecclesiã vineã in quã dñi sabaoth quã summi patris dextera virtuosus cõplantauit quã eiusdẽ patris filius p̄p̄ri ac viuifici vnda cruoris vberius irriçauit quã ip̄e almus spiritus paracletus miris ineffabilibusqz donis intimus fecundauit. quã tota ip̄a incõprehensibilis atqz inattigibilis trinitas b̄rã grandissimis varijsqz p̄uilegijs sancti dotauit p̄terqz ditauit aper de silua qui est et dicitur hereticus qui libet absorbeat et depascat fructus fidei vberes deuastando ac lacerãtes heresim vepres palmittibz inserendo serpensqz tortuosus nostri improbus humani generis inimicus efflans virus qui est sathanas et diabolus eiusdem vinee dñice palmites inficiat atqz fructus virus prauitatis hereticæ immittendo. Nec etiã ager ip̄e dñicus populus inquam catholicus ad quẽ excolendũ pariter et serendum descendit de summo poloꝝ arce dei patris vnigenitus atqz primogenitus seminavit miris sanctisqz p̄dicationibz discursit per villas et castella docẽs nõ sine magnis fatigationibz. Legit ap̄los viros vtiqz operarios industrios ac cõduxit ditans illos eternis retributionibz expectãns ip̄e dei filius de agro isto magno illa die iudicij extremo

vberes manipulos colligere et p̄ manus satctorum angeloz recondere in celesti horreo sancto suo. Sampsonisqz vulpecule incerta te q̄ sicut p̄sone labe heretica prauitate facies quidẽ haberes diuersas caudas s̄ ignitas ad inuicẽ colligatas. qz de varietate flamme cõueniunt in id ip̄m segetẽ dñicam iam albam ad messem splendoribus fidei relucẽtẽ mortu amarissimo demoliant ac discursu subtilissimo pergãt impetuz validissimo accedãt p̄ter et accendãt dissipet et deuastat sinceritatem sancte fidei catholice subtiliter et damnabiliter subuertendo. Ea p̄pter cũ tu talis incideris in damnatas hereses maleficarũ illas publice in tali loco practicãdo seu taliter dicatur. seu fueris p̄ testes legitimos cõuictus de heretica prauitate siue p̄p̄ria deprehensus cõfessione in iudicio p̄ nos receptus et post caprus fugeris medicinã refutans salutarẽ citauerimus te vt de et sup̄ his corã nobis manifestius responderes tuqz ductus maligno spiritu pariter et seductus rennueris cõpare. **Vel sic.** Ea p̄pter eum tu talis delatus nobis de heretica prauitate et recepta informacione cõtra te als de eadem eses nobis suspectus leuiter qm̄ fores insectus labe predicta. Citauimus te quatenus corã nobis p̄sonaliter p̄parens de fide catholica responsurus cunqz citatus rennueris cõparere cõtumaciter excoicauimus te ac excommunicatũ fecim̄ publicari. In qua steristi p̄ annũ seu annos tot aio p̄tinaci latitans et inde ita q̄ nũc quate duxerit spiritus malignus ignoramus et cũ te expectauerim̄ misericorditer et benigne vt reuerteris ad gremiũ sancte fidei vnitatẽ tu facere cõtempstisti in reprobũ sensum dar? Sane volumus vt tenemur iusticia nos cogente causam tuã h̄mõis sine debito terminare. nec valeamus tã nephanda crimina cõuuentibus oculis tolerare. Nos ep̄s et iudices in causis fidei supradictis te talẽ sepefatũ latitantẽ p̄fugum et fugitiuũ p̄ p̄ns nostruz edictũ publicũ requirimus p̄ter et citamus p̄emptoz. quatenus die tali talis mensis de tali anno in tali ecclesia cathedrali talis diocesis hora terciarũ cõpareas p̄sonaliter corã nobis diffinitiuã sniam audicurus. Significantes q̄ siue cõparueris siue nõ p̄cedemus ad nostrã diffinitiuã sniam p̄tra te putius et iusticia suadebũt. Et vt prius nostra citatio pueniat ad tui noticiã nec valeas ignorantiẽ velamine te tueri p̄ntes literas dictas requisitionẽ et citationẽ nostras in se cõtinentes volumus et mandamus affigi in valuis publice talis p̄dicte ecclesie cathedralis. In quoz

Fi

testimoniū singulorū pñtes nostras literas
impressionē nostrorū sigilloꝝ iussimus com
muni. Datū.

H Duente autē die prefica ad audien
dam diffinitiuā sniam assignata. Si
pflugus cōparuerit et cōsenserit pu
blice oēm heresim abiurare humiliter petēs
admitti ad misericordiā postulando si rela
ptus nō fuerit admittet et si fuerit deprehen
sus ppria confessione vel testiū legitima pdu
ctione abiurabit et penitebit vt hereticus pe
nitēs fm modū quo agitur supra in octauo
mō pcessum fidei terminandi vbi de talibus
agit. sed si fuerit suspect⁹ violēter ita q̄ citat⁹
responsurus de fide n̄ luit pparere et fuit ex
hoc excoicatus et stetit in excoicatione p an
num aīo p̄naci et penitebit admittet et ab
turabit oīm heresim et penitebit vt heretic⁹
suspectus de heresi violēter. Penitens fm
modū quo agitur supra in sexto mō pcessum
fidei terminandi. Si autē cōparuerit et non
cōsenserit abiurare tradet verus heretic⁹ im
penitens brachio seculari per modū quo di
ctum est supra et agit in decimo mō pcessum
fidei terminandi. Si autē cōtumaciter ren
nuerit cōparere. tunc formet sententia p mo
dum tenoris sequētis.

R Os. A. eps miseratōne diuina talis
ciuitatis. attendētes q̄ tu talis de ta
li loco talis diocef fuisi nobis de be
retica prauitate fama publica referente seu fi
dedignoz insinuatōne delatus. Nos quibz
ex officio decumbit descendimus ad viden
dum ac inquirendū. an clamor qui ad aures
nostras peruenerat veritate aliqua fulciret.
Verū cum inuenissem⁹ te in heresim depre
hensum deponentibz cōtra te q̄ pluribus te
stibus fide dignis te corā nobis aduocatum
iussimus detineri. dicatur sicut factū fuit an
vics cōparuerit et medio iuramento interro
gatus falsus fuerit vel non. Sed post mali
gni spiritus cōsilio duc⁹ et seductus metu
ens tua vulnera vino et oleo salubriter cōso
ueri. au fugisti. aut ponat si ita est carcerem et
arrestū fre gisti p̄ter et au fugisti latitās hinc
et inde et quo te malign⁹ spiritus duxerit an
tesatus totaliter ignoramus. Vel sic. Verū
cum inuenissem⁹ cōtra te taliter vt p̄dicatur
nobis delatū de heretica prauitate multa in
dicia ppter q̄ suspectū leuiter de heretica pra
uitate p̄dicta te merito habeamus citauim⁹
te p publicū edictum in talibus et talibus ec
clesijs talis dioceſis quaten⁹ infra certū ter
minum nobis p̄fixum corā nobis in tali lo
co psonaliter cōpareres. In et sup p̄dictis cō

tra te depositis et alias de fide catholica et
eius articulis responſurus. tu vero insano
cōsilio adherēdo rennuisti cōtumaciter ppa
rere. cūq̄ iusticia exigente te excoimunicauē
rimus ac secerim⁹ excoimunicatū publice des
nunciari tu medicinā refutas salutarē dictā
excoimunicatōne vltra q̄ per annū sustinui
sti et adhuc sustines in reprobū sensum da
tus aīo p̄naci et pflugus latitans hinc et in
de vt quo te malignus spūs duxerit ignoras
mus. Sane cū longo tpe quia tanto die te ex
pectauerit ecclesia sancta dei misericorditer et
benigne quatenus ad eius misericordie gre
mium cōsolares ab erroribz resiliendo et iuxta
fidē catholicā p̄fessam operando ipaq̄ te de
mensia vberibz enutriet. malignoz seductus
cōsilio acquiescere reculaſti in tua p̄nacia p
seuerans. Verū cum vellemus pur volum⁹
et debemus iusticia nos cogente causam tuā
sine debito p̄sententiā terminare citauimus
te quatenus hac die et hora et hoc loco cōpa
reres psonaliter corā nobis diffinitiuā sentē
tiam auditurus. et quia rennuisti cōtumaci
ter cōparere. merito te ostendis velle p̄petuo
in tuis heresibus et erroribz remanere qd̄ do
lentes referimus et referendo dolem⁹. Sed
cū nō possumus nec velimus iusticiā subter
fugere. nec tantā inobediētā et cōtumaciā
ad def ecclesiā tolerare. Ad exaltationē fidei
orthodore et ad extirpationē hereticę prauis
tatis. iusticia exigente et tua inobediētia et
cōtumacia requirēte hac die hora et loco tibi
in antea ad audiendā diffinitiuā sententiam
pemp̄ assignatis. p̄habito multorum p̄silio
p̄tor tam in theologica facultate q̄ in iure
canonico et civili p̄cessus meritū vīs et di
ligenter discussis sedentes p̄ tribunali more
iudicū iudicantiū sacrosanctis euangelijs
positis corā nobis vt de vultu dei iudiciū no
strum p̄deat et oculi nostri videāt equitatē.
habentesq̄ p̄ oculis solū deū et sancte fidei ir
refragabilē veritatē cōtra te talē absentem vt
presētē beati pauli apostoli vestigia imitan
tes sniaz diffinitiuā taliter ferim⁹ in his scri
ptis xpi noie inuocato. Nos eps et iudices
in causa fidei memorati. attendētes in causa
ista fidei ac p̄cessibus inde cōfectis ordinem
iuris fore seruatiū. Attendentes etiā q̄ legiti
me citatus nō p̄paruisti nec p̄ te nec p̄ alium
te aliquo modo excusaſti. Attendentes etiā q̄ in
p̄fatis heresibus longo tpe cōtumaciter p̄siti
sti. et adhuc etiā p̄seueras ac excoicationē p̄
tot annos in causa fidei sustinuiſti. pur et nūc
sustines animo indurato. Attendentes etiā
q̄ ecclesia sancta dei non habet vltra erga te

quid faciat cum perseueres et perseuerare velis
in excommunicatione et heresibus plibatis. Ea
propter beati pauli apostoli vestigia sectantes decla-
ramus diffinimus ac sententiam te tale ab-
sentem ut presentem esse hereticum pertinacem
et ut tale relinquendum brachio seculari. et per
nostram sententiam diffinitiuam te a foro ecclesiasti-
co expellimus et relinquimus potestati curie
secularis. Eandem curiam affectuose deprecantes
ut si quando te habuerit in sua potestate erga te
tra sanguinis effusione et mortis periculum su-
am sententiam moderet. Lata fuit haec sententia.
Considerandum est hic quod si iste pflugus et cotu-
mar fuerit deprehensus in heresi vel propria con-
fessione vel testibus legitimis et ante abiura-
tionem fugit. est per sententiam vere hereticus im-
penitens iudicandus et ita in sententia ponen-
dum est. Si autem aliter non fuit deprehensus
nisi quod delatus et suspectus habet fuit cita-
tus responsurus de fide. et quod rennuit parere
fuit excommunicatus. et in excommunicatione stetit ultra
quam per annum a iudicatore et tandem noluit copar-
ere iste non est iudicandus hereticus sed ut he-
reticus et ut talis condemnandus. et ita ponendum
est in sententia ut dictum est prius.

Questio. xxxij. sup personam delatam ab alia
malefica incinerata vel incineranda qualiter
sit sententianda.

Quartusdecimus modus processum fi-
dei terminandi et sententiandi est quando
delatus de heretica prauitate processus
meritis circa deponentem diligenter discussis
cum bono consilio in iure peritorum reperit de ta-
li heretica prauitate tantummodo ab altera ma-
lefica incinerata vel incineranda delatus vel
delata et hoc contingere potest tredecim modis
tanquam per tredecim casus quod sic delatus. Vel re-
peritur immunis et absolendus totaliter.
Vel reperitur cum hoc diffamatus de tali heresi
generaliter. Vel reperitur ultra infamiam que-
stionibus exponendus aliquantulum. Vel repe-
ritur suspectus de heresi leuiter. Vel reperitur
suspectus de heresi vehementer. Vel reperitur
suspectus de heresi violenter. Vel reperitur
diffamatus et suspectus insimul et comuni-
ter. Et sic consequenter in alijs casibus prout in
vicesima questione tactum est usque ad tredecim-
um inclusiuem. Primus modus fit quando tan-
tummodo ab ipsa malefica detenta delatus est. et
non conuincitur nec confessione propria nec testi-
um productione legitime nec alias reperiunt in-
dicia ex quibus verisimiliter tanquam suspectus iu-
dicari posset. talis omnino venit absolendus
etiam per ipsum iudicem secularem qui deponentem

30 pr
aut incinerauit aut incinerare propria auctori-
tate aut ex omissione episcopi iudicis ordina-
rii habuit et absoluit per sententiam in primo
modo processum fidei terminandi circa vicissi-
mam questionem contentam. Secundus modus
incidit quando ultra hoc quod a detenta delatus est
etiam per totam illam villam seu ciuitatem diffama-
ta existat. ita quod tantummodo infamia peius et
sola laborauit semper. licet de post per deposi-
tionem detente malefice infamia sit aggrauata.
Circa tale talis practica est seruanda quia
iudex considerando quod ultra infamiam nihil in
particulari aduersus eam ab alijs fidedignis
in villa aut oppido probatur. licet forte detenta
certa graua aduersus eam deposuit. quia
tamen fidem perdidit abnegando illam diabolo
unde et difficulter et dictis a iudicibus fides
adhibet. nisi ex alijs circumstantijs illa infa-
mia aggrauaret. et tunc in tertium iam sequen-
tem modum incidere. Ideo canonica purgatio
erit tunc indicenda: et procedatur per senten-
tiam in secundo modo processum fidei termi-
nandi circa vicissimam secundam questionem con-
tentam. Et si iudex civilis illam purgationem
coram episcopo decreuerit fieri et solenniter
in finem ut si deficeret ut tunc per ecclesia-
sticum et civilem iudices in exemplum aliorum
eo firmiter sententia puniret. bene quidem fit.
Si autem per se voluerit exequi mandet ut
decem vel viginti copurgatores ordinis sui
habeat et procedat ut in secundo modo sen-
tentiandi tales tactum est. nisi quod ubi ex comuni-
candus esset quod tunc ad ipsum ordinarium recur-
sum habeat. Et hoc contingeret ubi se purgare
nollet. Tertius modus incidit super tale
delatum ubi licet non vincatur confessione pro-
pria nec testium productione legitima nec facti
evidentia nec etiam sunt indicia super alio
quod factum in quo unquam notatus fuisset ab
alijs in habitatoribus ville aut oppidi nisi quod
infamia tantum laborauit apud eos aggrauatur
aut infamia ex detente malefice depositione
ut pote quod asseruit illum vel illam in omnibus fuisse
se sociam et secum in criminibus participasse.
hoc ipsum tamen sicut constanter delata negat
ita et alijs in habitatoribus vel non est notum
vel de nulla nisi de honesta conuersatione
seu etiam participatione ipsis constat. Circa
tales talis practica seruatur. Primo quod ad-
frontare se habent facie ad faciem et obiectiones
mutue et responsiones diligenter sunt con-
siderande. et si quidem varietas aliqua in ver-
bis incidere unde iudex verisimiliter ex con-
cessis et negatis presumere potest ipsam delata-
tam merito questionibus exponendam. procedat
r g

per sententias in tercio modo pccsum fidei terminandi circa vicesimamtercia questionē cōtentas ipam tormentis leuiter exponēdo adhibitis cautelis alijs q̄ plurimis et necessarijs de quibus circa principium huius tercie partis supra patuit ad longum. et ex quibus presumit talem esse aut innoxiam aut ream. Quartus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus leuiter. et hoc vel cōfessione p̄pria vel depositione alterius detente. et sunt qui ad hanc leuem suspicionē reducūt illos qui ad procandū mulieres maleficas cōsuluissent. vel vbi inter cōiugatos odio se mutuo persequentes amozē pcurassent. aut etiā pro aliquo cōmodo temporali apud maleficas laborassent. sed quia tales vtiq̄ excōmunicati sunt tanq̄ hereticorum credentes iuxta. c. excōmunicamus. i. §. credētes. li. vi. de here. vbi dicit. credentes autem eorum erroribus hereticos similiter iudicamus. quia etiam ex factis presumitur de affectu. ad hoc ar. xxxij. q. ij. qui viderit. ideo videtur q̄ acris sint puniēdi et sententiandi q̄ illi q̄ de heresi leuiter habentur suspecti prout iudicandi sunt aliqui ex leuibus cōiecturis. puta qz eis seruitia exhibuissent. litteras detulissent. eorum erroribus sic nullam fidem adhibuissent q̄ tamē illos non manifestassent. alimonia ab eis accepissent. Sed siue illi siue isti intelligant hoc qd̄ in cōsilio peritorū cōclusum fuerit super leuem suspicionē psequendum erit a iudice per talem practicā. talis enī aut abiurabit aut canonicē se purgabit. s̄m q̄ in quarto modo pccsum fidei terminando sub questione vicesimaquarta tangit. Sed tamen qz potius videtur q̄ abiuratio sit indicenda. et hoc p̄pter alle. c. excōmunicamus i. §. q̄ vero inuenti fuerint sola suspicionē notabili rē. tamen nō debent si relabātur pena relapsorum puniri et pcedetur put in quarto modo pccsum fidei terminando circa vicesimamquartam questionem factum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vehemēter. et hoc simili modo vel cōfessione p̄pria. vel depositione alterius malefice detente. et sunt qui ad hanc leuem suspicionem reducunt impeditores iudicum directe vel indirecte eorum officiū inquirendo maleficas impediēdo dummodo hoc scienter fecerint. ex. c. vt inquisitionis negotium. li. vi. de here. Item reducūt omnes qui impediētibus prestant sciēter auxiliū cōsiliū vel fauorem. patet per alle. c. vt inquisitionis. Item reducunt qui citatos aut cāptos hereticos instruunt de celanda veritate

et vt illam subtrahant vel falsitatem asserant. et hoc ex. c. accusatus. et. §. si. Item reducunt omnes qui eos quos sciunt hereticos recipiant scienter deducunt vilitant vel associāt munera mittunt seu fauorem impendūt. que omnia in fauorem nō persone sed culpe fiunt vbi scienter fiunt. Et ideo dicunt q̄ vbi delata persone participat de premillis et hoc p̄ cōsiliū ita iudicatum fuerit. Tunc iuxta quintū modū pccsum fidei terminandi sub questione vicesimaquinta sententianda est. taliter vt omnem heresim sub pena relapsorū vbi reciditaret habeat abiurare. Possumus tamē asserere adiucendo q̄ iudices respectū habeant super vniuscuiusq̄ malefice incinate aut detente familiā prolem seu etiam p̄geniem. eo q̄ vt plurimū tales reperiunt in secte cum malefice etiā p̄rios infantes ex demonum informatione ipsis habent offerre. vnde et indubie in quibuscunq̄ flagitijs informare patet bec ex prima pte operis. Probatur et ex eo q̄ sicut in simplici heresi p̄pter agnitorum hereticorum familiaritatē dum quis de heresi infamatus existit etiam cōsequenter ratione familiaritatē est de heresi vehementer suspectus: ita et in hac heresi maleficarum. presatus autem casus patet in. c. inter sollicitudines. extra de pur. ca. vbi apparet. q̄ ratione infamie de heresi fuit decano cuiusdam indicta purgatio canonica. Et ratione familiaritatis hereticorum abiuratio publica. et ratione scandali fuit prinatus beneficio quousq̄ scandalum sopiretur. Sextus modus incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter. hoc autem fit non ad simplicem vel nudam depositionē alterius malefice detente. sed ad indicia facti que eliciunt ex quibusdam verbis et factis a malefica detenta perpetratis et platis: quibus ad min⁹ delata asseritur interfuisse et operibus deponentis cōmunicasse. Pro quorum intelligentia aduertenda sunt ea que supra questione decimanona tacta sunt. precipue super violentam suspicionē quomodo ex violentibus et cōuincētibz oritur coniecturis et quāliter iudex violentatur ad credendū. ex sola suspicionē aliquē esse hereticum qui tamen fortassis bonus catholicus in corde existit. Sicut canoniste exemplificōnt circa simplicem heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondendū rennuit cōparere cōtinaciter. p̄pter quam p̄tumaciā excōmunicatur in qua vbi per annū perseverauit efficitur suspectus de heresi violenter. Quare et a simili circa talem delatā aduertenda sunt indicia facti

et quibus efficitur violenter suspecta. et p
natur casus. detenta malefica asseruit illā in
terfuisse suis maleficijs. que tamē delata con
stanter negat. qd ergo faciet. vtiq; opus erit
cōsiderare an ex aliquib; opibus sit vehemē
ter suspecta et an vehemēs suspicio in violen
tam valeat trāsire. sicut in p̄fado casu citatus
responsurus vbi nō cōparet sed rennuic con
tumaciter sit suspectus leuiter de heresi. etiā
vbi citatus fuit in nō causa fidei. si autem in
causa fidei citat⁹ rennuic cōparere et ppter cō
tumaciā excōdicatur tunc sit suspectus vehe
menter. qz tunc leuis suspitio transit in vehe
mentē. et si per annuz psistat tunc vehemens
transit in violentā. ita cōsiderabit iudex si rō
ne familiaritatis p̄tracte cū detenta malefica
sit delata vehementer suspecta vt immediatē
in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus
erit cōsiderare an ipa vehemēs suspitio in vi
olentā transire possit. p̄sumit eni qz transire
possit id est qz flagitijs detente ipa delata in
terfuit vbi familiaritatē cum ea frequēter ha
buit. Est ergo p̄cedendū iudici iuxta sextuz
modū p̄cessum fidei terminandi. put in vice
sumasexta q̄stione tangit. Qz si querit quid fa
ciet iudex si adhuc talis delata ab altera ma
lefica detenta oīno psistat in negatiua nō ob
stantibus quibuscūq; indicijs aduersus eaz
p̄ductis. Respondet. Primo iudex debet ad
uertere sup negatiuas responsiones an ex vi
cio seu maleficio taciturnitatis pueniant si
ue nō. et quidē vt in primis questionib; que
stione. xv. et. xvi. huius terciē ptis patuit. in
dēt cognoscere p̄t si flere et lachrymas emit
tere non valeat. et vbi in questionibus quasi
insensibilis reddi ita qz ad pristinas vires fa
cilit̄ redit tunc quidē violenta suspitio ag
grauatur z oīno nō est libere dimittenda sed
vt in sexto mō sententiandi et p̄cessum fidei
terminandi patuit supra allegato perpetuis
carceribus ad penitentiā pagendā deputāda
Si vero maleficio taciturnitatis nō sit infe
cta ppter vehemētes dolores quos in q̄stioni
bus sustinet vere et realiter cū tñ aliē ex male
ficio taciturnitatis quasi insensibiles reddū
tur vt dictū est. tunc vltimū refugium iudex
habere p̄t sup canonicā purgationē que si a
seculari iudice indicif dicit vulgari licita.
quia nō de numero illarū purgationū vul
gariū de quib; ij. q. iij. cōsuluisti. et. c. mono
machia. tractat. In qua purgatione si defece
rit vt reus vel rea iudicabit. Septimus mo
dus incidit vbi delatus ipē nō reperit legit
ime deprehensus nec p̄pria cōfessione nec facti
euidētia nec testū legitima p̄ductione. sed

37p
tñ reperitur a detenta malefica delatus vel
delata. et cū hoc reperiunt indicia q̄ ipm red
dunt suspectū leuiter vel vehementer v̄potē
qz solummō habuit magnā familiaritatē cū
maleficijs tunc tali rōne infamē est indicen
da canonica purgatio. Juxta. c. alle. inter sol
licitudines. et rōne suspitionis heresim abiu
rare cum pena relapsoz vbi reciduares si ve
hementer suspect⁹. vel sine illa si leuiter. et p̄
cedatur vt in septimo mō p̄cessum fidei ter
minando circa. xxvij. questionez tactum est.
Octauus modus incidit vbi sic delatus res
peritur cōfessus heresim illam sed penitēs et
nūq; relapsus. Vbi notandū qz cōsequēter
vbi agit de relapsis et nō relapsis. penitenti
bus et nō penitentib; tales distinctiones fa
cte sunt ppter ecclesiasticos iudices qui de vl
timis inferendis supplicijs nō se intermittūt.
Ideo ciuilis iudex sup cōfessam siue penitēs
at siue nō. siue relapsa fuerit siue nō. per ciu
les et imperiales leges procedere p̄t vt iusti
cia suadebit. tantummō recursus ad ipos tre
decim modos sententiandi habere p̄t. et fm
illos se resolvere vbi aliquod ambigūz in
terueniret.

Questio. xxviii. super modū sententiandi
maleficā malefica tollentēz. Insuper etiam
super maleficas obstetrices et maleficos sa
gittarios.

Quintusdecimus modus p̄cessum fi
dei terminandi et sententiandi est quā
do delatus de heretica prauitate res
peritur malefica nō inferentē sed tollentem.
Circa istum talis practica est seruanda quia
aut vti remedijs licitis aut illicitis. et si qui
dem licitis nō vt maleficus sed vt christicola
est iudicandus. De quibus licitis remedijs
supra circa principiū huius terciē partis ad
longū patuit. Si vero illicitis. tunc distin
guendum. quia aut sunt illicita simpliciter
aut fm quid. si simpliciter adhuc dupliciter.
quia vel nocumento p̄rimi vel sine nocumē
totvtroq; tamē modo semp cum expressa de
monuz inuocatione. si vero illicita fm quid
puta quia absq; expressa licet nō absq; tacita
demonū inuocatione fiunt. talia iudicant vā
na potius q̄ illicita nominari a canonistis
et certis theologis vt supra in prima questio
ne huius vltimē ptis totius operis patuit.
Iudex ergo quicūq; siue ecclesiastic⁹ siue ci
uilis licet primos et vltimos non habeat re
probare et signanter primos potius cōmen
dare. et vltimos tolerare put canoniste asse
runt licitū esse vana vanis cōtundere. Illos
tamē qui cum expressa demonū inuocatione

maleficia auferunt nullo modo tolerare debet precipue illos qui cum nocumento primi talia committunt. et dicunt cum nocumento primi praticare quando maleficiū ita ab vno auferitur qđ alteri inferit. Nec obstat si illa cui inferitur sit malefica per se sine non. et siue sit homo siue quęcūq; alia creatura. patet sup̄ hec oīa acta et gesta in prima questione supra allegata. deducta. Sed querit̄ quid faci et iudex vbi talis asserit se maleficia tollere p̄ licita et nō illicita remedia. aut quō possit talia veraciter iudex cognoscere. Respondet̄ qđ citato illo interroget quibus medijs vtatur. nec tamē verbis suis standū erit. sed ecclesiasticus iudex cui ex officio incumbit diligenter inquirat siue per se siue p̄ plebanū aliquē quia singulis parrochianis exacte sub p̄stituto iuramento qđ exigere potest perquirat quibus remedijs vtatur et si quidē inuenta fuerit put̄ cōmuniter inueniuntur cum sup̄stitionis remedijs oīno nō sunt. p̄pter horribiles penas a canonibus inflictas vt inferius patebit tolerande. Et si queritur vnde possunt remedia licita ab illicitis discerni cum semp̄ asserunt se quibusdā orationibus et herbarum applicationibus huiusmodi amouere. Respondetur hoc facile foret dummodo diligēs inquisitio fieret. Nam quia necesse habent sua superstitiosa remedia occultare. eo vt nō reprehendant̄ seu vt facilius mentes simplicium illaqueare valeant. ideo hōi verbis aut herbarum applicationibus insistant. tamē ex quatuor superstitiosis eoz actibus tanq̄s forulege et malefice manifeste reprehendunt̄. Sūt enim de occultis diuinantes et ea que nō nisi malozū spiritū reuelatione scire possunt reserantes. Exempli gratia. vbi p̄ sanitate acquirēda frequentant̄ a leſis causam leſionis aut maleficij aperire et manifestare sciunt. vt si rōne altercationis euz vicina acciderit vel aliqua ex causa alia hoc ipm̄ p̄fectissime noscunt et indicare frequentantibus sciūt. Secundo vbi ad vnus nocumenti seu maleficii curam se intromittunt. alterius vero minime. prout in diocesi Spirensi malefica quedam in loco quodam zun bosen nuncupato existit que licet plures sanare videat̄ certos. tamē minime se posse curare fatetur. nullā ob aliam de causa nisi vt ab incolis fertur qđ maleficia talibus illata sunt tam fortiter ab alijs vt asserit maleficijs impressa et hoc vtiq; virtute demonū qđ illa amouere nō valeant qđ videlicet demon nō semper demoni cedere pot̄ aut nō vult. Tercio vbi sup̄ huius maleficia

illata singulares exceptiones facere noscunt̄ prout in ipa ciuitate Spirensi cōtigisse noscitur. dum quedā honesta persona maleficiata in tibijs huiusmodi diuinatricem ob sanitatis gratiā aduocasset. illa domū ingressa et eā dū intuita fuisset tales exceptionē fecit. si inquit squamos et capillos in vulnere nō habueris reli qua omnia extrahere poterō. causam etiam leſionis aperuit licet ex rure et ad duo miliaria aduentasset dicens. quia cum vicina alter casti tali die ideo tibi accidit. preter squamos etiam et pilos alias q̄ plures diuersozū generū res extraxit et sanitati restituit. Quarto vbi superstitiosus insistunt aut insistere faciunt ceremonijs. vt si ante solis ortū vel alio determinato tempore se frequentari volunt. dicentes qđ infirmitates vltra angariāz illas sanare nequeant. aut qđ tantummodo duas aut tres personas per annū sanare valeant. licet nō sanando sed a leſionibus cessando sanare videantur. Possunt et addi q̄ plures alie cōsiderationes circa talium personarū cōditiones quia vt plurimum retroactis temporibus male et reprehensibilis vite fuerūt diffamate seu adultere aut maleficarū superstites vnde ex nulla sanctitate vite hec gratia sanitatis a deo collata. Incidentaliter reduciunt et obstetrices malefice omnes alias. maleficas in flagitijs excedentes. de quibus et in prima pre operis deductū est. quarū etiam tantus numerus vt ex earum cōfessionibus cōperit̄ est qđ nō estimatur villula vbi huiusmodi nō reperiantur existit. cui periculo vtiq; p̄sidentibus foret in parte succurrendum vt nō nisi iurate obstetrices a p̄sidentibus deputaretur cum alijs remedijs que in secunda parte operis tacta sunt. Incidit et de maleficijs sagittarijs in cōrumeliam vtiq; christianereligionis tanto periculosius detegentes q̄to et securiores habent in terris optimarū et principum receptatores fautores et defensores. Sed qđ omnes tales receptatores fautores et. omnibus maleficijs plerumq; in certis casibus damnabiliores existunt sic declaratur Nam talium defensores a canonistis et theologis in duplici genere assignantur. Quidā nanq; erroze. alij vero personā sunt defendentes. et hi quidem qui errozes damnabiliores ipis qui errant existunt cum nō solum heretici immo heresiarchi habendi sunt. vt patet xliij. q. iij. qui illozū. Et de his defensoribus communiter nō loquuntur iura eo qđ ab alijs hereticis nō distinguuntur. in quibus etiam habet locum. c. ad abolendam. §. presentis. sepe allega. Quidam alij sunt qui licet

non defendunt errorem defendunt tamen pfo
nam errantē vtpote q̄ resistūt vīribz 7 potētia
ne tales malefici seu quicunq; alij heretici ve
niant ad manus iudicis fidei ad examinan
dū vel puniendū 7 similia. Simili mō etiā
fautores talium sunt in duplici genere. q̄dā nā
q; sunt q̄ publica fungunt auctoritate hoc ē
publice p̄sone vt dñi temporales seu etiā sp̄ia
les q̄alem iurisdictionē habētes qui etiā fau
tores esse p̄nt duobus modis. obmittendo 7
cōmittendo. Obmittēdo. s. facere ea circa ma
leficos vel suspectos. infamatos vel creden
tes. receptatores. defensores 7 fautores ad q̄
ex eoz officio obligant. cū tamē ab episcopis
vel inquisitoribz vel eoz alteri requirūt vtpo
tē si eos nō capiunt vel captos nō diligē
ter custodiāt. vel infra districtū suū ad locuz
de quo eis mandat nō deducant aut executō
nem promptā de eis nō faciāt 7 similia vt pa
tet in. c. **Ut inquisitionis.** in principio. li. vi.
de here. **Cōmittēdo** aut vtpote si captos hu
iusmodi sine epi aut iudicis eius licentia vel
mandato a carcere liberent vel p̄cessum iudi
ciū vel sententiā eoz directe vel indirecte im
pediāt vel similia pagunt vt patet. c. allega. vt
officiū. §. phibemus. **Sene** talium in p̄cedenti
bus circa secundū 7 principale huius operis
7 circa finē vbi de maleficiis sagittariis 7 alijs
armozū incantatoribz tactū ē declarate sunt.
Ad p̄ns sufficiat q̄ omnes tales ipso iure sunt
excommunicati. 7. xi. magnas penas incurrūt
patet extra de here. excommunicamus. primo
§. credentes. 7. c. alle. vt inquisitionis. §. phibe
mus. **In** qua excoicatione n̄ p̄ annum p̄stite
rint animo p̄tinaci extūc sunt vt heretici p̄de
nandi. vt eo. c. 7. §. alle. **Qui** vero dicēdi sunt
receptatores 7 an habēdi sunt vt heretici. **Re**
spondet q̄ recipiētes h̄mōi maleficos sagit
tarios aut quoscūq; armozū incantatores ni
gromanticos seu maleficos hereticos de qui
bus in toto ope tractatum est sunt in duplici
genere sicut etiā de eoz defensoribz 7 fautori
bus tactum est. **Quidam** nanq; sunt q̄ nō tm̄
semel vel bis sed pluries 7 frequēter tales susci
piūt. 7 isti p̄prie 7 fm vim vocabuli dicuntur
receptatores. a receptādo q̄d est verbū frequē
tatiū. 7 tales receptatores quandoq; sunt si
ne culpa vtpote si ignorāter hoc faciūt nec ali
quid vnq; sinistra de eis suspicati sunt. **Ali**
quādo sunt in culpa vtpote qñ eozuz errores
sciunt. 7 nō ignorant q̄ ecclesia tales semp p̄
sequitur tāq; crudelissimos fidei hostes. **Et**
nihilominus domini terraz eos receptāt. ten
ent. defendūt 7 ē. tales p̄prie sunt 7 dicuntur
hereticoz receptatores. 7 de talibz etiā loquū

298
tur iura. 7 q̄ sunt excommunicati iuxta. c. exco
municamus. primo. §. credentes. **Quidā** autē
non pluries 7 frequēter sed tm̄ semel vel bis
huiusmodi maleficos aut hereticos recepe
runt 7 isti non videntur p̄prie dici recepta
tores quia non frequentarunt sed receptores
quia eos receperunt. 7 non receptauerūt. **Li**
cet **Archidiaconus** dicat contrarium in. ca.
quicunq;. super. ver. receptatores. de quo sa
men non est magna vis q; non de verbis sed
de factis curandum est. **Ponitur** tamen diffē
rētia inter receptatores 7 receptores. eo q̄ do
mini terrarum semper dicuntur talium rece
ptatores. vbi simplices qui eos expellere nō
habēt nec possunt. **si** receptores sunt sunt ta
men sine culpa. **Ultimo** autem de impedito
ribz officij inquisitionis episcopozum con
tra huiusmodi maleficos hereticos qui sunt
7 si heretici dicendi sunt. **Ad** quod responde
tur q̄ huiusmodi impeditores sunt in dupli
ci genere. **Quidam** nanq; sunt qui impediūt
directe vt q̄ captos pro heresis crimine a car
cere propria temeritate liberant vel p̄cessus
inquisitionis lacerant. testes in causa fidei p̄
eo quia testificati sunt vulnerant. vel si domi
nus temporalis statuāt q̄ nullus nisi ipse de
hoc crimine cognoscat. **Aut** q̄ nullus nisi si
bi de hoc crimine accusari possit nec testifica
ri nisi coram eo 7 similia 7 isti impediunt di
recte iuxta notata per **Jo. an. in. c. statutum.**
super ver. directe. libro. vi. de heret. **Et** qui p̄
cessum iudicium vel sententiam in tali causa
fidei directe impediunt. vel qui ad hec a gen
da prestiterint auxilium consiliū. vel fauo
rem. **Et** tales licet sint multum culpabiles.
non tamen ex hoc sunt heretici iudicandi ni
si aliter appareret q̄ essent consimilibus erro
ribz maleficorū inuoluti cum pertinaci vo
luntate. sunt tamen ipso iure excommunica
tionis mucrone percussi. iuxta. c. **Ut inquisi**
tionis. §. prohibemus. sic q̄ si in illa excom
municatione steterint per annum animo per
tinaci extunc sunt vt heretici condemnandi.
vt patet. c. 7. §. alleg. **Quidam** vero sunt qui
impediūt indirecte vtpote qui statuūt q̄ nul
lus portet arma ad capiendum hereticos ni
si de familia domini temporalis 7 similia iux
ta notata per **Joan. Andr. in. c. statutum.** su
per verbo indirecte. 7 tales sunt minus cul
pabiles q̄ p̄imi. nec sunt heretici sed sunt ex
communicati. **Iuxta** alleg. c. **Ut inquisi**
tionis. **Et** etiā prestantes ad hoc consiliū. auxilium
vel fauorē. taliter q̄ si steterint in illa excoica
tione p̄ annū aīo p̄tinaci extūc velut heretici
sunt condemnādi. p̄ alle. c. 7. §. prohibemus.

Quod sic est intelligendū q̄ heretici cōdem-
nantur taliter q̄ si volunt redire recipiuntur
ad misericordiaz. errore prius abiurato. als
vt impenitētes traduntur curie seculari. vt pa-
tet p. c. ad abolendam. §. p̄nti. Epylogando.
malefice obstetrices. put alie malefice malefi-
cia inferentes fm̄ qualitatē criminū p̄demnā-
tur et sententiant. et a simili malefice malefi-
cia superstitiose vt dictū est p̄nti. diaboli tol-
lentes. cum nō dubiū sit q̄ sicut auferre ita z
inferre p̄nt. vnde z ex quodā pacto taliter ma-
lefice ex demonū informatōne conueniūt. vt
he quidē ledere alie vero sanare debeāt. vt sic
eo facilius mentes simpliciu illaqueando su-
am perfidiā augmentant. Sagittarij vero et
alij armorū incantatores malefici. cum nō ni-
si ex fauore defensione receptatōe presidentis
um sustentant. omnes tales penis p̄scriptis
subiacent et qui officiales quoscūq; cōtra bu-
iusmodi maleficos aut eorū fautores z. in co-
rum officio impediret simili mō ex cōmuni-
cati sunt. et oibus penis vti fautores subia-
cent. verū vbi steterint per annū in illa excō-
municatione aīo p̄nti. si redire voluerint
abiurant impedimentū et fautoriā et ad mi-
sericordiā admittunt alias vt impenitentes
heretici traduntur brachio seculari. Et vbi nō
stent p̄ annū nihilomin⁹ cōtra impeditores
h̄mōi p̄nti p̄cedi vt cōtra fautores hereticorū.
ar. c. accusatus. §. vltimo. Et q̄d dictū est de
fautoribus defensoribus receptatoribus et im-
peditōribz super maleficos sagittarios z. idē
et per oīa intelligendū est erga quascūq; ma-
leficas aut maleficos hoibus iumentis z ter-
re frugibus varia nocumenta inferentibus.
Verū et ipi malefici quicūq; vbi in foro pe-
nitentie spiritu contrito et humiliato peccata
descentes et pure cōfiteutes veniā petierint.
ad misericordiā recipiunt. alias vbi innores-
cunt cōtra eos p̄cedere debent q̄bus ex offi-
cio incumbit citando arrestando capiendo z
p̄cedendo in oibus iuxta criminū qualitatē
vsq; ad sententiā diffinitiuā inclusiue vt ra-
ctum est si et inquantū h̄mōi p̄sidentes eter-
ne danatōis laqueum p̄pter excōicationē eis
ab ecclesia inflictā euadere velint.

Questio. xxxv. huius vltime partis super
modos sententiandi maleficos quoscūq; fri-
uole aut etiā iuste appellantes.

I vero ad appellatōis remediū finali-
ter delatum cōfugere iudex cerneret.
Notandū primo q̄ hec interdū vali-
da atq; iusta. interdū friuola atq; nulla decer-

nitur. Cum enī in negocijs fidei summarie
simpliciter et de plano sit p̄cedendum vt ex
p̄cedentibus sepe tactū est ex. c. multoz que-
rela. in cl. vbi et appellatōis remediū inter-
dicitur. Attamen qz iudices interdū sponte
p̄pter negocij arduitatē libētē ipm̄ prorogāt
et dilatant. Ideo aduertere possunt q̄ vbi de-
latus sentiret se a iudice realiter z de facto cō-
tra ius et iusticiā aggrauatū vtpote qz cum
ad se defendendū admittere noluit. vel qz so-
lus sine cōsilio aliorū vel etiam sine assensu
episcopi. vel eius vicarij p̄nunciavit delatū
questionare cum alias sufficientes probatio-
nes p̄ et cōtra habere potuissent et huius si-
milia. tunc quidem appellatio foret iusta. als
nō. Secundo notandū q̄ iudex appellatōne
huiusmodi sibi p̄sentata. tunc absq; p̄turba-
tione et motu debet petere copiam appellatio-
nis. p̄stādo verbo q̄ nō currat sibi tempus
et cum ip̄e delat⁹ tradiderit sibi copiā appel-
lationis aduertat q̄ adhuc habz duos dies
ad respondendū et post hec duos adhuc tri-
ginta ad apostolos exhibendum Et licet sta-
tim possit respondere z apostolos dare istos
vel illos vbi sit multū expertus et peritus. tū
vt cautius p̄cedatur melius est aliquē termi-
num. x. vel. xx. aut. xxv. dicitū eidem ad dan-
dum pariter et recipiendū apostolos quales
dare decreuerit assignare cum potestate pro-
gandi. Tercio notandū est iudici q̄ infra tē-
pus iuris z infra tempus assignatū debet di-
ligenter attendere et discutere causas appella-
tionis seu grauamina allegata. et si videt ha-
bito bono cōsilio pestozū q̄ iniuste et inde-
bite delatū aggrauauit ad se defendendū nō
admittendo vel questionibus nō debito tem-
pore exponendo vel similia adueniente ter-
mino assignato corrigat errorem suum et re-
ducat p̄cessum ad punctum et statum in quo
erat quando defensiones ille petiuit vel ter-
minum ad interloquendū assignauit et simi-
lia. et tollat grauamen quo ablato procedat
p̄nti. ante. quia p̄ ammōtionē grauaminis
appellatio que erat aliqua fit nulla. Juxta. c.
cessante. extra de appella. Sed hic attendat
circumspectus et p̄uidus iudex. q̄ que-
dam sunt grauamina reparabilia et sunt illa
de quibus iam dictum est. et tunc habent lo-
cum ea que dicta sunt. Quedam autem sunt
reparabilia. vtpote si delatus fuerit questio-
natus realiter et de facto et post euadens ap-
pellat. Vel si Alenodia et aliqua vtilia si-
mulcum vasīs et instrumentis quibus ma-
lefici vtuntur fuerunt recepti et combusti

et similia que nequeunt reparari nec reuocari et tunc non habet locum predictus modus scilicet processum ad statum reducere in quo fuit gravamen huius irrogatum. Quarto notandum iudici est quod licet a die responsionis habeat triginta dies ad apostolos exhibendum iuxta. c. de appell. et possit petenti assignare ultimum diem iuris hoc est tricesimum ad apostolos recipiendum. tamen ne videatur quod velit verare delatum et de veritate indebita reddat suspectum. et ne videatur confirmare gravamen sibi impositum propter quod exstitit appellatum melius est quod assignet infra ipsius iuris terminum competentem utpote decimum diem vel vicimum et potest postmodum si expedire noluerit adveniente termino. pro rogare. dicendo se fuisse alius negociis implicatum vel huiusmodi. Quinto notandum iudici quod quando prefigit terminum appellanti et apostolos petenti quod non assignet solum ad apostolos dandum. sed ad dandum pariter et recipiendum quia si assignaret ad dandum tantum: tunc iudex a quo appellaretur haberet appellanti mittere. Assignabit ergo ei terminum. hoc est tales diem talis anni ad dandum eis et recipiendum a iudice apostolos tales quales dare decreverit. Sexto notare debet quod in assignatione huius termini: non dicat respondendo quod dabit apostolos negativos aut affirmativos: sed ut plenius deliberare possit. dicat quod exhibebit tales quales tunc decreverit exhibendos. Attendat etiam quod in assignatione huius termini appellati ut tollatur omnis cautela et astutia et malicia appellantis assignet locum in specie diem et horam. utpote quod assignet vicimum diem augusti anni proximi et horam vesperarum et cameram ipsius iudicis in domo tali talis civitatis vel loci sitam tali appellanti ad dandum et recipiendum apostolos tales quales decreverit exhibendos. Septimo notat quod si decreverit in animo suo destitit de latum crimine requirente et iusticia exigente. In assignatione termini ponat quod assignat talem terminum ad dandum vel recipiendum personaliter apostolos ipsi appellanti assignetque talem idem eidem appellanti ad dandum eidem et recipiendum ab eo apostolos. de quo sit in potestate iudicis appellantem libere retinere. datis tamen prius statim apostolis negativis alias non. Octavo notet iudex ne aliquid innouet circa appellantem ipsum capiendum vel questionando seu a carcere liberando. vel alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata usque ad horam qua tradidit apostolos negativos. Et prologando. Nota sepe contingit quod de

latus quando dubitat quod contra eum feratur sententia. quia postulat sibi de culpa sua frequenter recurrat ad appellationis remedium ut sic subterfugiat iudicis sententiam unde ab ipso appellat et causas frivolas assignat. utpote quod iudex eum caprum tenuit et cautioni idonee eum tradere noluit et similia frivola colorata. qua appellatione iudici presentata copia appellationis petat. qua habita statim vel post duos dies responsione. die horam et locum appellanti ad dandum et recipiendum apostolos tales quales decreverit prefigat. infra terminum tamen iuris utpote. t. xv. xx. vel. xxx. die talis mensis. infra quem terminum assignatum iudex copia appellationis et gravamina seu causas propter quas appellat diligenter discutiat et cum bono consilio iurisperitorum deliberet an exhibeat appellanti apostolos negativos hoc est responsiones negativas appellationem non admittendo vel affirmativas hoc est responsiones affirmativas et reverentiales mittendas ad iudicem ad quem appellat appellationi deferendo. Si enim videatur quod cause appellationis sunt false vel frivole atque nulle et quod appellans non vult nisi iudicium subterfugere seu prorogare det apostolos negativos siue refutatorios. Si autem videatur quod gravamina sunt vera et iniuste sibi illata et non sunt reparabilia vel dubitat si est ita vel alias fatigatus propter maliciam appellantis. vult se a tanto onere liberare exhibeat appellanti apostolos affirmativos seu reverentiales. Adveniente igitur appellanti termino assignato si iudex nondum formavit apostolos seu responsiones vel alias non est dispositus. peremptorie potest prorogare simul vel successive usque ad. xxx. diem qui est ultimus terminus iuris ad exhibendum apostolos assignatos. Si autem formavit et est dispositus potest statim dare apostolos appellanti. Si igitur decreverit dare apostolos negativos seu refutatorios adveniente termino peremptorio assignato exhibebit per modum qui sequitur in scriptis.

Indictus iudex respondens prefate interiecte appellationi si dicit appellatio mereatur. dicit quod ipse iuste et secundum canonicas sanctiones seu etiam imperialia statuta seu leges processit et procedere intendit et a iuris utriusque tramite non discessit: nec discedere intendit. minusque ipsum appellante aggravavit nec aggravare intendit aut intellexit. quod propter causas coloratas allegatas singulas decernedo. Non enim gravavit in hoc quod cepit et

captum tenuit. quia cū sit sibi delatus de tali
heretica prauitate et testes multos habeat cō
tra cum merito ipm tanq̄ cōuictum de heres
si. vel sibi uehementer suspectum captum te
nere debuit atq; debet. nec grauauit cum qz
dare ipm noluit cautioni. nam cum crimen
heresis sit crimen de maioribus et ipse appella
ns esset cōuictus et statim in negatiua ne
quaq; erat. nec est cautio fieri maxime dan
dus: sed est et erat in carceribus detinendus.
Et sic discurrat per alias rationes. Quo fa
cto dicat sic quare apparet q̄ ipse iudex debite
et iuste p̄cessit et a iuris seminis minime de
niari. minusq; ipm in aliquo aggrauauit.
sed ipse appellans per causas coloratas atq;
fictas nititur subterfugere iudicium iniuste
et indebite appellando. propter que eius ap
pellatio est friuola atq; nulla utpote a nullo
grauamine interiecta peccans in materia et
forma. Et cum appellationibus friuolis nec
iura deferat nec sit a iudice deferendū. Ideo
dicit ipse iudex q̄ interiectā appellationē non
admittit nec admittere intendit. nec ei deferret
nec deferre pponit. Et hanc responsionē of
fert dicto tali sic indebite appellanti. p̄ aposto
lis negatiuis. et mandat inseri statim imme
diate post appellationē predictā eidem p̄sen
tata. Et sic tradat notario qui appellationē
eidē presentauit.

Quibus apostolis negatiuis sic adhi
bitis appellanti. statim iudex p̄tinuan
do ipm suum officium exequatur. man
dando eundem capi seu detineri. vel ipm ar
restando vel terminū ad cōparendum coram
se eidem assignando vel aliquod simile p̄ter
quod appareat qd̄ nō desinit esse iudex. conti
nuabitq; p̄cessum suum contra appellantem
quousq; a iudice ad quem est appellatū sit p̄
hibitus ne p̄cedat. Caveat tū iudex q̄ nullā
nouitatem faciat cōtra appellantē personam.
nec ipm capiendo nec si captus est a carcere
liberando nec al̄s ab hora qua fuit sibi appel
latio presentata. quousq; apostolos ei tradi
derit negatiuos. sed extunc ut predictis pote
rit si iusticia hoc requirat. quousq; sit p̄hibi
tus a iudice ad quē fuerat appellatum. et tunc
cum p̄cessibus clausis et sigillatis et cum fi
de ac tuta custodia idonea cautione si oport
uerit remittat eum ad iudicē antedictum.
Si autem iudex exhibere decreuerit aposto
los affirmatiuos et reuerentiales aduenien
te eidē termino pemptorio assignato ad dan
dum et recipiendū apostolos. Exhibebit per

modū qui sequit̄ in scriptis.

Quod dictus iudex respondendo p̄fa
te interiecte appellationi si dici appella
tio mereatur. Dicit q̄ ipse iuste et p̄
ut debuit in causa presenti processum et non
alias nec dictum aggrauatū se appellasse ag
grauare intendit. quod patet ad allegatas ra
tiones singulas discurrendo. non enim ipm
aggrauauit in hoc q̄ dicit et discurrat p̄ cau
sas singulas appellationis meliori modo et
cum veritate quā poterit respondendo. Cō
cludēdo sic. quare apparet q̄ ipse iudex dictū
appellantem nullatenus aggrauauit nec cau
sam dedit eidem appellanti metuens ne scdm̄
eius demerita ad iusticiā p̄cedatur. p̄ter qd̄
eius appellatio est friuola atq; nulla. q̄ a nul
lo grauamine interiecta. nec est iure a iudi
ce deferendū. Verū p̄ter reuerentiā sedis as
postolice ad quā extitit appellatū dicit ipse iu
dex q̄ dictā appellationē admittit ei q̄ defert
et deferre intendit. totum p̄sens negocium
ad sanctissimū dñm nostrum papam et san
ctam sedem apostolicā. remittendo assignan
do eidem appellanti certū tempus scz tot mē
ses p̄ime subsequentes. Infra quos cum p̄
cessibus clausis et sigillatis sibi p̄ ipm iudi
cem tradendis. vel alias data idonea cautio
ne de presentando se in romana curia. vel cū
fide et tuta custodia eidem per ipm iudicem
exhibenda. habeat se in romana curia p̄sen
tare dño nostro pape. Et hanc responsionē
offert ipse iudex eidem appellanti. p̄ apostolis
affirmatiuis et mandat eam inseri immedia
te post interiectā appellationē eidē p̄sen
tata. Et sic tradat eam notario qui appellatio
nem eidem presentauit.

Atendat autē prudens iudex q̄ mor
ut apostolos reuerentiales appellan
ti exhibuit in causa illa pro qua ille
appellauit statim ipse desinit esse iudex. Nec
pot̄ ampli⁹ de illa cognoscere nisi sibi causa
remissa per sanctissimū dñm nostrum papam
quare de causa illa se amplius nō intromit
tat nisi mittendo dictum appellantem per mo
dum predictum ad dominū nostrum papam
assignando eidem terminum cōpetentem. ut
pote vnus mensis duorum vel trium quate
nus interim possit se ad eundem disponere et
parare recipiatq; ab eo de comparando et se
presentando in romanam curiam infra eun
dem terminum assignatū idonea cautione.
Vel si appellans non potest illam p̄stare.
mittatur cum fide et tuta custodia.

Vel obliget se melius quo poterit quatenus
 se infra terminum assignatum in romanam curiam
 presentabit domino nostro pape vel per ipsum non sta-
 bit. Si autem iudex habet causam aliam ac proce-
 dit contra eam in alia causa in qua delatus non
 appellavit. In ipsa illa causa iudex remanet put
 ante iudex. Etiam si post admissam appellatio-
 nem et datis apostolicis reverentialibus ipse ap-
 pellans accusat et denunciat iudici de alijs
 heresis criminibus. de quibus non agitur in
 causa pro qua appellavit non desinit esse iudex
 immo potest pro se ad informandum et testes exami-
 nandum libere put prius. Et finita prima cau-
 sa in romana curia vel ad iudicem remissa potest
 procedere libere in secunda. Advertant autem iu-
 dices quod processus clausos et sigillatos ad ro-
 manam curiam mittant iudicibus assignatis qui
 iusticiam faciant processus meritis ac iustis. nec
 inquisitores ibi curent agere contra appellan-
 tes sed dimittant eos predictis suis iudicibus
 iudicandos. qui iudices si inquisitores no-
 lunt facere partem contra appellantes procedent
 ex officio ad purificationem appellantium si volue-
 rint expediri. Advertant etiam iudices quod si ad
 appellantium instantiam citent personaliter et com-
 pareant. caveant tamen omnino litem non iurare.
 sed attendant processus exhibere et totam causam
 ad illos reducere et procurerit ut citius poterunt
 remeare ne ibi tedij miserij laboribus et ex-
 pensis damnabiliter fatigentur. sequuntur
 namque damna ecclesie et heretici confortant. et ex
 post non inveniunt iudices tantum favore et re-
 verentiam nec timent put eorum presentia facit.
 Item ipsi heretici alij quicunque videntes iudi-
 ces in romana curia tangant et detineri erigunt
 sibi cornua et contemnant ac malignabunt et
 audacius hereses seminabunt. et ubi agit contra
 eos simili modo appellabunt. Alij etiam iudices ei-
 ficiunt debiliores ad negocia fidei prosequen-
 dum et ad hereticos extirpandum metuentes
 ne per similes appellationes tedijs et miserij
 fatigent et hec omnia cedent in magnum preiudicium
 fidei et ecclesie sancte dei a quibus sin-
 gulis sponso ipsius ecclesie eam preferuare
 dignetur.

Sit laus deo. exterminium heresis. pax
 vivis. requies eterna defunctis. amen.

Anno Incarnationis M. 14. 94.
 impressus Hermannus reditor
 Mathiam Mallinfranz institutus
 et Antonium Koberger Niburgum.
 rimum est impressus in archiepiscopio firmiter
 solutus 17. die mensis Martij

149 Initialen

10. 3. 54
 nicht
 17. 3. 54